

Institutt for arkeologi, historie religionsvitenskap og teologi (HSL)

Kulturarv som grunnlag for en nordvendt framtid

Sluttrapport mars 2023

Johan E. Arntzen og Gørill Nilsen

Om prosjektet

Prosjektet *Kulturarv som grunnlag for en nordvendt framtid* ble i Strategisk utdanningsutvalg sitt møte den 19. august 2020 tildelt 250 000¹ i prosjektstøtte fra Program for undervisningskvalitet i kategorien samarbeidsprosjekter med arbeidslivet. Opprinnelig søknad var på 386 000.

Opprinnelig prosjektplan måtte derfor nedskaleres og møtte også koronautfordringer i gjennomføringsfasen. Med tilpasninger og ekstra støtte på 23 364 fra Institutt for arkeologi, historie, religionsvitenskap og teologi kunne prosjektet gjennomføres sett opp mot den overordnede målsettingen: Å utvikle det humanistiske disiplin faget arkeologi sin arbeidslivsrelevans.

Sikkerhet i fokus: Gruppebilde ARK-1021 under korona tatt med armlengdes avstand og refleksevester siden gravingen var tett på E6. Her måtte hastigheta midlertidig nedsettes fra 80 til 60 i to uker på grunn av feltkurset. Vi tror dette må være ett svært sjeldent eksempel på at den eneste veien mellom nord og sør har blitt omskiltet for å gi rom for undervisning.

Prosjektet har hatt søkelys på videreutvikling av de eksisterende emnene [ARK-1018: Museumspraksis](#) og [ARK-1021: Arkeologisk utgraving](#) samt utvikling av emnet [ARK-3010: Populær faglig formidling](#).

Etter gjennomføring har prosjektet bidratt til økt erfaring og kunnskap om å:

1. skape begrepsmessig innsikt knyttet til praktiske- og praksisemner med relevans for arvtakerfeltet
2. utvikle emner som gir studiepoenggivende kompetanse knytta til forvaltning og formidling av kulturarv

Om 1. Skape begrepsmessig innsikt knyttet til praktiske- og praksisemner med relevans for arvtakerfeltet

For hele universitets- og høyskolesektoren er det forventinger om at undervisning skal anvende studentaktive læringsformer og at studier skal gi arbeidslivsrelevans. Dette er nedfelt i [Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning](#) §§ 2-2 (2): «Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv» og (5): «Undervisnings-

lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.» Denne forskriften trådte i kraft i 2017.

Fra nasjonalt nivå er det senere blitt tydelig at begrep som arbeidslivsrelevans og praksis fortsatt er uklare. I [Meld. St. nr. 16 \(2020-2021:12\)](#) uttrykkes dette eksplisitt: “Det er behov for å avklare sentrale begreper som “arbeidslivsrelevans” og “praksis”.”.

Meld. St. nr. 16 (2020-2021) tok blant annet utgangspunkt i en [DIKU-rapport](#) (Tungesvik 2020), som Kunnskapsdepartementet hadde bestilt i tilknytning til arbeidet med denne meldingen til Stortinget. I denne rapporten fremkom det blant annet at det i Norge er rom for å jobbe med arvtakerfeltet inn mot høyere utdanning, men at det finnes få incentivordninger som gir belønning, premiering eller status for samarbeid mellom høyere utdanning og bedrifter.

Uklare begrep, og få incentivordninger til tross; også humanistiske disiplin-fag skal utvikle arbeidslivsrelevans. Av [St. meld. 25 \(2016-2017\) Humaniora i Norge](#) ble det tydelig at humanistiske fag, som arkeologi, bør aksentuere sin samfunns- og arbeidslivsrelevans. I denne meldingen brukes ord/del av ord som arbeidslivsrelevans 20 ganger, praksis 35 ganger, praktisk 16 ganger og simulering én gang. Også her er det vanskelig å finne ut hva begrepene, og forskjellene mellom dem, består av og i.

Vi er derfor av den oppfatningen at vårt prosjekt er viktig, ikke bare for arkeologiutdanningen ved UiT, men at våre erfaringer har videreutviklings- og overføringsverdi knyttet til studentaktive læringsformer og arbeidslivsrelevans i både disiplin- og profesjonsfag. Dette henger sammen med at prosjektet utforsker to sentrale begrep, arbeidslivsrelevans og studentaktive læringsformer, konkret og praktisk.

Vi vil derfor nå rette blikket mot de tre emnene som er kjernen i prosjektet; ARK-1018, ARK-1021 og ARK-3010. Her vil vi se på:

- Historikk emnet
- Beskrivelse av emnet: Gjennomføring og utvikling i prosjektperiode
- Erfaringer
- Overføringsverdi

Om 2. Utvikle emner som gir studiepoenggivende kompetanse knytta til forvaltning og formidling av kulturarv

Vi vil nå se nærmere på de tre emnene som har hatt fokus i prosjektet knyttet til historikk, beskrivelse, erfaringer og overføringsverdi.

ARK-1018: Museumspraksis

Historikk emnet

Med over 100 000 besøkende i 2019, var Lofotr blant de best besøkte museer i Norge og også en av de best besøkte turistdestinasjonene i Nord-Norge (se [Kulturrådet 2020](#)).

Lofotr er derfor en arena der humaniorastudenter kan møte formidling som er kommersielt innrettet, men samtidig fundamentert på arkeologisk, disiplinlagt forskning. At det finnes sammenkoblinger mellom arkeologi, som leder til utvikling av et museum og en turistdestinasjon, og et emnetilbud i høyere utdanning, er unikt.

Bakgrunnen for at denne sammenkoblingen har kunnet bli utviklet, henger sammen med at det har vært et tett og langvarig samarbeid innen arkeologi mellom UiT og [Museum Nord](#), og museet sin avdeling [Lofotr Vikingmuseum](#) over flere tiår. Likeverdigheten i dette langvarige samarbeidet kan avleses i praksisavtalen for ARK-1018 (se vedlegg 1: Praksisavtale mellom UiT, Lofotr og student).

ARK-1018 er ikke bare et emne der UiT og Lofotr samarbeider om emneutvikling, revisjon og undervisning. Dette er et samarbeid som gir merverdi for alle parter. Lofotr har eksempelvis fått mer kunnskap om kulturhistorien museet bygger sin formidling på gjennom utgravninger, blant annet tidligere arkeologisk utgravingsemne ledet av Brit Solli. En rekke studenter ved UiT har også skrevet avhandlinger om Vestvågøy, kommunen der Lofotr er lokalisert og museet (se vedlegg 2: Hoved- og mastergradsavhandlinger). Fra UiT har det også blitt gitt faglige innspill til Lofotr, som eksempelvis mentorering for utvikling av en offentlig phd-søknad fra en konservator ved Lofotr.

Studentene har fått mye ut av samarbeidet: De får praksis ved et museum på 1000-nivå BA, som nok må karakteriseres som unikt nasjonalt. En kritisk faktor for at dette kan gjøres, er at Lofotr stiller med gratis overnatting for opptil 16 studenter i egne hybelbygg i museets lavsesong. Lofotr har også finansiert studentenes deltakelse på eksklusive formidlingsopplegg, som blot som tilbys passasjerer på Hurtigruten mellom Stamsund og Svolvær.

Lofotr vikingmuseum

Visste du at Lofoten har en rik vikinghistorie? Mange vikinger var bosatt i Nord-Norge, mye på grunn av den store tilgangen på fisk, samt egg, dun og skinn. I Nord-Norge var det mellom 10 og 15 høvdingseter i jernalderen. Det største vikinghuset som noensinne er funnet ligger på Borg i Lofoten, og er blitt gjort om til et levende museum.

Dette er et museum som av mange karakteriseres som en obligatorisk severdighet. Her kan du se flere historiske funn fra vikingtiden, og rett og slett leve deg inn i museet med alle dine sanser. En sikker vinner for hele familien, som kan organiseres av Hurtigruten.

[Hurirutens](#) beskrivelse av blot på Lofotr.

Samtidig får Lofotr noe tilbake. Flere studenter fra ARK-1018 har blitt sesongansatte ved Lofotr i sterk konkurranse med internasjonale søkere. I koronaåret 2020 tok tre studenter emnet heldigitalt. Til tross for utfordringer med å gjøre et praksisemne heldigitalt, ble læringsutbyttet godt. Studentene utviklet Kahooter¹, som også siden har blitt brukt på museet. Her fikk studentene erfaring med digital formidling og bruk av rettighets- versus ikke-rettighetsbeskyttede foto på nett. I 2021 ble emnet gjennomført med prosjektstøtte. Denne gangen deltok 16 studenter i praksis ved Lofotr vikingmuseum. Tilbakemeldinger fra museet er at studentene har vært dyktige på utvikling av formidlingsopplegg for barn, en målgruppe som museet har potensial for videreutvikling av tilbud til.

Beskrivelse av emnet: Gjennomføring og utvikling i prosjektperiode

Emnet er todelt. Første del gjennomføres ved campus Tromsø. Her er hovedfokus rettet mot å avdekke studentenes kompetanse og hvordan de får denne frem når de skal søke jobb.

¹ <https://kahoot.com/what-is-kahoot/>

Et «motivasjonsbrev» som skal stiles som en jobbsøknad med CV til Lofotr gjennomgås i plenum. Studentene gjennomfører også rollespill som tar utgangspunkt i ekte intervjuguder fra bedrifter. I fellesskap diskuteres det frem hvilke spørsmål som er utfordrende, også basert på studentenes erfaringer. Deretter får hver enkelt student oppleve et intervju for en jobb der deres faglige kompetanse må fremmes gjennom rollespill. Samtlige studenter får også ha rollen som både utspørter og intervjuet kandidat.

Emneansvarlig har bred arbeidserfaring, også utenfor universitet og høyskolesektoren, og har vært med på tilsettingsprosesser på ulike nivåer. Lofotrs profil for etterspurt kompetanse er bred, selv om arkeologi ligger i bunnen. Dette er en forståelse av bredde og dybde som treffer mange av punktene i Humaniorameldingen (Meld. St. 25 (2016-2017): Dyktige humanister med generisk kunnskap, men også med klart disiplinlig, arkeologisk kompetanse, bør fremme denne kombinasjonen i møte med arvtakerfelt.

Hoveddelen av ARK-1018 gjennomføres ved Lofotr vikingmuseum. Den første dag på Lofotr får studentene en arbeidsoppgave: Et formidlingsopplegg skal skapes – og gjennomføres i praksis – etter tre intense arbeidsdager med utvikling. Hva som skal formidles og på hvilken måte, er fritt opp til studentene i ideutviklingsfasen. I utviklingsprosessen får studentene kontinuerlige tilbakemeldinger fra emneansvarlig og mentorer ved Lofotr der valg mot det som skal formidles gis faglig kvalitetssikring.

I 2019 deltok tre studenter på emnet med fysisk gjennomføring av et undervisningsopplegg for en 8. klasse med 45 minutters varighet. Studentene arbeidet intensivt, men tid, antall elever og det å fylle 45 minutter med formidling ble utfordrende – selv om de la ned et stort antall arbeidstimer (se vedlegg 3: Emneevaluering ARK-1018 2019).

I 2020 var det også kun tre studenter på emnet. Dette var i nedstengt koronatid, og alt måtte gjøres digitalt. Her gjorde studentene en stor innsats med å utvikle «Kahooter» for Lofotr. Selv om det ikke ble fysisk formidling på et museum og en turistdestinasjon, fikk de arbeidslivsrelevant erfaring med blant annet det å formidle digitalt til målgrupper, og ikke minst avklaring av rettigheter knyttet til for eksempel billedmateriale på nett.

Høsten 2021 kunne emnet, med støtte fra dette prosjektet, endelig gjennomføres i stor skala: 16 studenter fikk praksis ved Lofotr (se vedlegg 4: Emneevaluering ARK-1018 2021).

Studenter på ARK-1018 i arbeid ved Lofotr: Fra å kartlegge muligheter for hva som kan brukes i eget utviklet formidlingsopplegg til gjennomføring av aktiviteter.

Med et stort kull studenter, delt i fire grupper, ble det også mulig å utvikle og gjennomføre undervisningsopplegg for 1., 3. og 4. klasse av ca. 1,5 timers varighet. Med fire stasjoner, betød dette også at hver enkelt studentgruppe fikk gjennomført sitt utviklede opplegg tre ganger, til tre ulike trinn grunnskoleelever.

Studentenes egenutviklede opplegg holdt høy kvalitet med potensiale for videreutvikling for Lofotr, blant annet fordi undervisningen tok utgangspunkt i aktivitet startet av studentene som gjennomførte ARK-1018 i 2019 (gravgodslek), opplegg fra Lofotr («kampeker» barn) og «tidsreise» (utviklet og gjennomført i annen setting av emneansvarlig tidligere ved Nord-Troms museum).

Erfaringer

Det å videreutvikle undervisningsopplegg, er interessant av flere grunner. Studentene settes i en situasjon som ligner på den man finner i arbeidslivet, der ikke alt alltid starter med blanke ark. Samtidig har denne utviklingsprosessen ført til at Lofotr over tid kan få utviklet formidlingsopplegg som er faglig kvalitetssikret og utprøvd, per nå rettet mot barn.

Det er viktig å påpeke at den faglige kvalitetssikringen ikke bare bør handle om tilbakemeldinger fra emneansvarlig og mentorer ved Lofotr til studentene. De fire gruppene i 2021 fikk ikke observert hva de andre gjorde. Emneansvarlig sirkulerte, sammen med turister som også besøkte museet, under gjennomføringen av studentenes opplegg for de tre grunnskoletrinnene. Her ble samtlige opplegg filmet. Rå opptak ble senere vist ved tilbakekomst campus Tromsø med sosialt samvær, pizza og tid

for refleksjon. En slik «etterpå-refleksjon» om egen innsats og læringsutbytte, er helt klart noe som kan og bør videreutvikles, blant annet for å utvikle studentenes erfaring med å gi tilbakemeldinger seg imellom som “peer”.

Det ligger en klar utfordring her: Et åpent museum med mange besøkende gjør det å filme studentaktiviteter, og særlig lyd, vanskelig. Dette kan løses med bevisst bruk av «mygg-mikrofoner» på studentene fremfor bruk av mikrofonkamera som fanger opp for mye støy.

Campusdelen av emnet er også viktig. Erfaring fra emneansvarlig er at studenter er lite bevisste om krav knyttet til det å skrive en god, faglig jobbsøknad. Mange studenter behersker det å skrive korte søknader rettet mot serviceyrker der personlig egnethet er viktig, men har ikke skjønnet hvordan de fremmer seg selv basert på utdanning og annen erfaring til stillinger som krever høyere utdanning.

Eksempler på utfordringer er at mange av studentene i søknader og CV kun skriver at de er BA-studenter i arkeologi, uten mer informasjon. Da overser studentene at de, gjennom valgemner, har ulike fagsammensetninger, som gjør at de har forskjellig kompetanse.

Går noen videre til å beskrive emner, er det kanskje kun emnekode og eventuelt tittel som er med. Det er viktig at studentene blir bevisste på at det er få som vet hva dette innebærer utenfor eget studiested og -løp. Kunnskap og læringsutbytte fra emner bør derfor fremmes kort, men tydelig for å fremme kompetanse i søknader og CV.

En annen erfaring etter tre runder med ARK-1018, er at studentene generelt sett overser mye av den erfaringen og kompetansen de har utenfor selve utdanningen, men som samtidig er relevant. Dette kan dreie som om eksempelvis at de har har/har hatt verv, sertifikater, hobbyer og annen arbeidslivserfaring som kan være relevant. Søker studenten eksempelvis jobb som formidler ved et museum, kan erfaring med å ha jobbet i barnehage være en viktig kompetanse å fremme. Søktes det stilling som konservator ved et museum innenfor det nasjonale museumsnettverket, kan det å ha kompetanse å tilrettelegge ulike arrangement være en arbeidsoppgave, og her kan det å være frivillig på festival være av betydning. Og er studenten gamer, kan det også være relevant da aktive gamere er vant til å bruke engelsk skriftlig og har erfaring knyttet til hvordan plot/dreiebøker er viktig når det skapes og skal formidles.

Overføringsverdi

Campusdelen av emnet bevisstgjør det å fremme den enkeltes students kompetanse; fra utdanning, men også andre felt. Dette er trolig noe som flere fag, kanskje særlig innen disiplin og humaniora, kan reflektere over.

Bruk av «stafettpinne»-utvikling av undervisningsopplegg har stort potensiale: Studenter kan utvikle produkt for en bedrift, også i korte og intensive emner på 1000-nivå, ved bevisst bruk av hvordan ideer kan raffineres videre gjennom praktisk gjennomføring over tid. Filming av gjennomført praksis har også et potensial for “peer”-tilbakemeldinger mellom studenter.

ARK-1021: Arkeologisk utgraving

Historikk emnet

Over tid har utdanning innen arkeologi resultert i ulike grader; fra mag.art., cand. mag., cand. philol. til BA og MA. Samtlige gradsstrukturer har hatt utgravningsemner i sin portefølje, men mer systematisk fra og med gradsstrukturen cand. mag./cand. philol.

Frem til 2003, da Norge innførte gradene BA og MA, var arkeologisk utgraving ett enukers obligatorisk emne på cand. mag. For de som gikk videre til hovedfag, ble emnet feltleder tilbudt som ett enukers emne i tilknytning til undervisningen på lavere grad.

Det er verdt å merke seg at før den treårige bachelor- og toårige masterutdanningen ble innført, var det mer «tid» å ta grad. Dette henger ikke bare sammen med at BA tar tre år og cand. mag. fire. Erfaringsmessig var det mindre søkelys på «gjennomstrømming» for grader før 2003. Dette innebar at mange cand. mag.- og cand. philol.-studenter fikk jobb som feltassistenter og feltledere innen [forvaltningsarkeologi](#): Med andre ord utgravinger utløst av undersøkelsesplikt av fredete kulturminner med hjemmel i [Lov om kulturminner](#). Skiftet til et kortere gradsløp og større fokus på gjennomstrømming, innebærer at det som gjør arkeologi arbeidslivsrelevant, har måttet blitt flyttet fra erfaring fra lønnet sesongarbeid i studietid innen forvaltningsarkeologi, til emner i utdanningsløpet.

Det er derfor ei stor utfordring knyttet til at utgravningsemnet har fått stadig nedskalert omfang etter innføring av BA-graden av ressurs hensyn. Disse hensynene er knyttet til blant annet kostnader for feltlogistikk, men også tilgjengelige timeressurser for undervisere. ARK-1004 Arkeologisk utgraving var tidligere et obligatorisk 10-studiepoengsemne med fire uker i felt, inkludert registrering. Dette ble senere redusert til tre uker. Arkeologisk utgraving, ARK-1021, er per i dag et valgfritt 5-poengsemne over to uker. Færre uker, og fra obligatorisk til valgfritt, skjer samtidig som det er mer begrenset mulighet for BA/MA-studenter å få erfaring fra forvaltningsprosjekter på grunn av både en kortere tid i gradsforløpet samt en økt profesjonalisering av feltarkeologien. Muligheten for sesongansettelse i forvaltningsarkeologien er dessuten konjunkturutsatt, noe som gjør at dette ikke er lett å forutsi (se Eigeland og Schenck 2019, se også [ytterligere rapporter](#)).

Som et emne som har eksistert lenge i ulike innpakninger, er det verdt å merke seg at det er forsøkt samarbeid tidligere for å se på mulighet for praksis ved forvaltningsgravinger, blant annet hos Norges arktiske universitetsmuseum. Her ble det diskutert om studenter kunne gis praksisplasser på forvaltningsgravinger utløst av Lov om kulturminner. Praksisutplassering av studenter på forvaltningsgravinger lot seg ikke gjøre av flere årsaker. Den største utfordringen var knyttet til at forvaltningsgravinger har en utvikler/ekstern part som betaler for undersøkelsen utløst av Lov om kulturminner. Sammenblanding mellom et forvaltningsoppdrag med undervisning er derfor vanskelig å se løsninger på. Siden jobbmarkedet for forvaltningsarkeologien er preget av mange korttidskontrakter, samt er konjunkturutsatt og "stramt", er det heller ikke riktig at studenter på et emne skulle ta en potensielt lønnet jobb.

Å lære å grave må i dag derfor finne sin plass innenfor utdanningsløpet. Arkeologiske utgravinger utløses ikke bare av et behov for at fredede kulturminner ligger i vei for utbygging av infrastruktur eller industrianlegg, som forvaltningsarkeologien jobber med. Arkeologer setter også spaden i jorda fordi det finnes forskningsspørsmål det letes etter svar på. Det å frigi og senere grave et fredet kulturminne krever derfor tillatelse fra rette myndighet.

Undervisning på ARK-1021 starter med å finne "læreboka" som har vært skjult under torv.

ARK-1021 er et komplekst emne i balansen mellom forskning, undervisning og formidling. Studentene skal erfare hva en arkeologisk utgravning er og lære seg en rekke praktiske og teoretiske ferdigheter knyttet til utgravning som vitenskapelig forskningsmetode. Emnet er også godt synkronisert med de fire universitetsmuseenes etablerte rutiner for feltdokumentasjon og det er et tydelig mål at erfaringen studentene gis kan overføres direkte til jobb ved en forvaltningsutgravning hvor som helst i Norge. Emneansvarlig har jevnlig kontakt med Norges arktiske universitetsmuseum

for å diskutere etablert feltpraksis hos dem og eventuelle endringer eller erfaringer som bør innarbeides i ARK-1021.

Dette er et emne som *simulerer* aktiviteter som det er behov for å beherske for å jobbe på forvaltningsgravinger. Samtidig er aktivitetene fullt og helt autentiske og undersøkelsesobjektene høyst reelle kulturminner som inngår i de ansattes forskning. Dispensasjon for undersøkelse av kulturminner beskyttet av kulturminneloven gis kun om det finnes tydelige forskningsspørsmål for graving. ARK-1021 måtte derfor ha en dispensasjon for å gjøre inngrep i marka (se vedlegg 5: Frigivningssøknad faglig bakgrunn). ARK-1021 er altså *ikke* forvaltningsgraving og praksis i et arvtakerfelt, men en autentisk forskningsgraving synkronisert mot etablerte metoder, krav og praksis hos arvtakerfeltet.

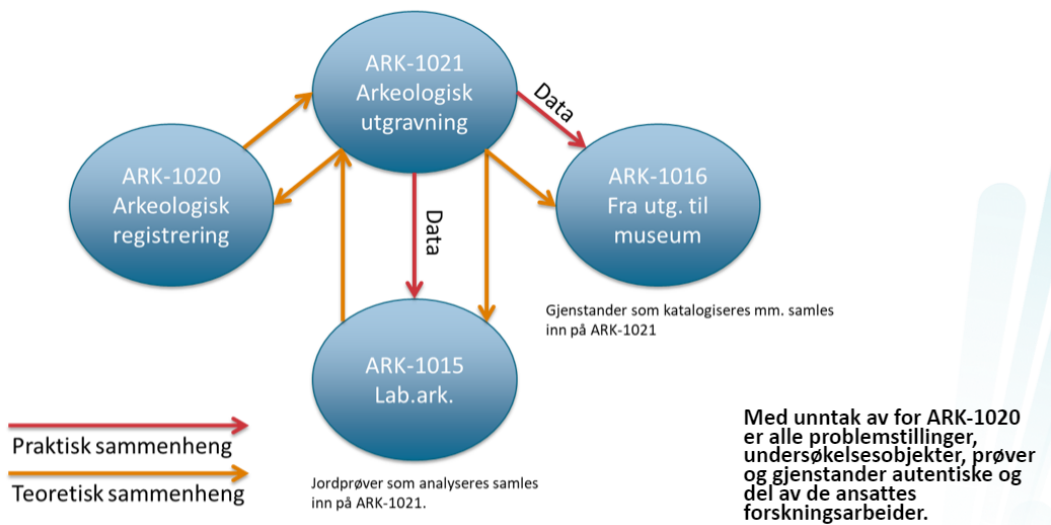

Teknologi brukes som et verktøy i studentaktiv undervisning, som også er forskningsbasert.

Emnet gir også studentene autentisk forskningsbasert undervisning. Men det er mer (se vedlegg 6: Innlegg UiTs utdanningskvalitetskonferanse 2022): ARK-1021 er et utgangspunkt for flere emner der studenter får følge materialet videre:

Praktisk emnegruppe:

Med fokus på praktiske ferdigheter og arkeologi som «håndtverk»

Relasjon emner jamfør Vedlegg 6: Innlegg UiTs utdanningskvalitetskonferanse 2022.

Beskrivelse av emnet: Gjennomføring og utvikling i prosjektperiode.

Som skrevet ovenfor, er dette et emne som har eksistert i ulike former tidligere. Det fokuseres derfor her på ARK-1021 knyttet til utgravingene av den gamle markedsplassen i Skibotn gjennomført som to ukers feltkurs i 2019-2022, og med fokus på prosjektperioden 2020-2021.

Emnet har startet med førstehjelpskurs (med ulike krav og gjennomføring) samt HMS-gjennomgang ved campus Tromsø med sikkerhet i felt i fokus. Ved ankomst til Skibotn, blir emnet svært undervisningsintensivt, med lange dager, inkludert kveldsarbeid på feltstasjonen for både studenter og undervisere.

I felt fokuseres det på tre deler. Den første delen er rettet inn mot at studentene skal lære seg å grave reint fysisk. Dette er knyttet til noe som kan virke så enkelt som å bruke en spade eller graveskje, men dette er noe som tar tid. At dette tar tid, er knyttet til begrep som redskaper/artefakter.

Säljö (2006) har brukt begrepet kulturelle redskaper/artefakter i undervisningssammenheng. Under arkeologiske utgravinger er materielle redskaper særlig viktige. Gjennom en intensiv bruk av artefakter vil nemlig studentene lære hvordan og under hvilke betingelser redskapene fungerer. Praktisk bruk av redskaper, fysiske som digitale, setter studentene i stand til å gå videre: Til å appropriere eller mestre redskapene.

Gjennom praktisk arbeid vil dermed redskapene bli normalisert og sett på som en integrert del av en bestemt praksis (Säljö, 2006, s. 216). Dette tar tid. Det er derfor viktig å påpeke: Arkeologi, som et humanistisk disiplin fag, kan ikke i sin helhet innlæres teoretisk eller lærersentrert. Studentene må ha mulighet til selv å erfare fysisk og kroppslig anvendelse av materielle artefakter for å oppnå egen mestring og et læringsutbytte. Det er derfor studentaktive læringsformer og en studentsentret undervisning ikke bare er viktig, men det sentrale læringsutbyttet på ARK-1021. Feltkurs i arkeologi engasjerer også studentene direkte i faget gjennom å tilby en form for «autentisk læring» som ikke oppnås på campus. Det kan argumenteres for at det er slike emner som er formative for studentenes opplevelse av tilhørighet og felleskap til faget arkeologi (Perry 2004).

Den andre delen av emnet er knyttet til dokumentasjon i felt. Når et fredet område blir gravd ut, betyr dette også destruksjon av en ikke-fornybar ressurs. Det er derfor svært viktig at området som undersøkes arkeologisk, dokumenteres grundig. I praksis innebærer dette at studentene blir kjent med praksis og redskaper knyttet til digital dokumentasjon via eksempelvis fotogrammetri, CPOS, totalstasjon eller innsamling av prøvematerialer. Som nevnt ovenfor er dokumentasjonsmetodene det undervises i basert på de samme dokumentasjonskravene, den samme teknologien, de samme databasene og den samme programvaren som er standard ved universitetsmuseene i Norge.

Denne delen av emnet er en av de store fortrinn for arkeologi sett mot en rekke andre humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag. Dette gir studentene en unik digital kompetanse med et humanistisk fag i bunn. Denne koblingen har vi lenge vært bevisst på, og den dannet også grunnlag for en søknad til DIKU (se vedlegg 7: Søknad til DIKU). Prosjektet ble ikke støttet (se vedlegg 8: Avslag) med begrunnelse at prosjektet ikke hadde utviklet læringsdesign med tilhørende læringsaktiviteter og/eller vurderingsformer som utnytter digital teknologi til å fremme studentenes læring, og dokumentere erfaringene fra dette arbeidet. Etter dette prosjektet har vi klart å gjøre noe av dette, som illustrerer at det som vi har jobbet med har potensiale for videre utvikling.

Emnet er også knyttet til formidling, og også studentenes egen refleksjon. Studentene må, i mindre grupper, publisere blogger som beskriver dagens aktivitet i felt samt et metodisk tema samt egen refleksjon.

			
2019	2020	2021	2022

Blogger fra studentene ARK-1021 i Skibotn.

Bloggene oppdateres hver dag i felt. Dette har også medført at ulike media har kunnet følge med prosjektet «live», noe som har bidratt til at ARK-1021 har hatt en rekke oppslag:

Tittel bidrag	Medium	Dato	Side/www-henvisning
Utgravninger i Storfjord: Kan ha gjort funn fra 1500-tallet	Fremtid i nord	29.06.2022	https://www.framtidinord.no/nyheter/i/662bnQ/utgravninger-i-storfjord-kan-ha-gjort-funn-fra-1500-tallet
Lærer feltarbeid og historien om «tre stammers møte»	NRK Kveeni	3. juli 2021	Studenter har vært viktig ved utgravningene på den gamle markedsplassen i Skibotn – NRK Kveeni
Intervju om utgravninger på Skibotn markedsplass	Morrasending fra NRK i Troms	2. juli 2021	
Her ble det solgt tobakk tilsvarende 500 000 pakker	NRK	25. juni 2021	https://www.nrk.no/kvensk/skibotn-gamle-markedsplass-er-offisielt-apna-med-skilt-pa-tre-sprak-1.15552260
Grov frem kvensk og samisk fortid	Ruijan Kaiku	2. juli 2019	https://www.ruijan-kaiku.no/grov-fram-kvensk-og-samisk-fortid/
Har aldri vært utført arkeologiske utgravninger her	Sagat	21. juni 2019	S. 18-20
Har aldri vært utført arkeologiske utgravninger her	Sagat	21. juni 2019	https://www.sagat.no/nyheter/har-aldri-vart-utfort-arkeologiske-utgravninger-her/19.17408
Arkeologer og studenter skal undersøke markedsplassen i Skibotn	Framtid i Nord		https://www.framtidinord.no/pluss/2019/06/06/Arkeologer-og-studenter-skal-unders%C3%B8ke-markedsplassen-i-Skibotn-19207626.ece
– Vi håper stedet kan bli en permanent utgraving, så man får innblikk i hele historien	Framtid i Nord		https://www.framtidinord.no/pluss/2019/06/10/%E2%80%933-Vi-h%C3%A5per-stedet-kan-bli-en-permanent-utgraving-s%C3%A5-man-f%C3%A5r-innblikk-i-hele-historien-19226498.ece
Det er ikke ofte at vi har blitt tatt i møte på en så positiv måte som i Skibotn: Arkeologene i Skibotn takker for årets feltlesong.	Framtid i Nord: Leserinnlegg	23. juni 2019	https://www.framtidinord.no/meninger/leserbrev/2019/06/23/Det-er-ikke-ofte-at-vi-har-blitt-tatt-i-m%C3%B8te-p%C3%A5-en-s%C3%A5-positiv-m%C3%A5te-som-i-Skibotn-19330893.ece
Utgravninger Skibotn	NRK Nordnytt kl 2055	17. juni 2019	https://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-nordnytt/201906/DKTR98061719/avspiller
Utgravninger Skibotn	NRK Nordnytt kl 1945	17. juni 2019	https://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-nordnytt/201906/DKTR99061719/avspiller
Her foregikk nordkalotthandel allerede i 1608	NRK nett	19. juni 2019	https://www.nrk.no/kvensk/utgravninger-av-markedsplassen-i-skibotn-1.14594412
Graver fram historia	iStorfjord.com	14. juni 2019	http://www.istorfjord.com/arkiv/3754

Medieoppslag ARK-1021 i Skibotn.

Erfaringer

Bloggene er viktige, ikke bare for formidling. De gir også mulighet for «peer-tilbakemelding» mellom studenter. Som med ARK-1018 ser vi derfor her et område med potensiale for videreutvikling.

Innenfor nåværende rammer har ikke dette kunnet endres, men på sikt kan dette bli et interessant fokusområde knyttet til studentaktive læringsformer og tilbakemeldinger.

Når det gjelder det å lære seg å grave fysisk og dokumentere, fungerer ikke emnet optimalt med to uker i felt. Studentene kommer til et nivå der de har innlært seg slike ferdigheter, men for å bli godt innlært, blitt en del av en kroppslig erfaring og appropriert, bør ARK-1021 ha tre ukers varighet.

UiTs egen Wordpressbaserte bloggplattform fungerte dårlig for ARK-1021 i 2019 og 2021. Det var særlig problemer med sideoppsett og import og organisering av bilder, men også utfordringer knyttet til innlogging for flere brukere. I 2020 benyttet vi Googles blogger.com med stort hell. Det siste året, 2022-sesongen, fungerte imidlertid Wordpress-løsningen bedre og det var få eller ingen problemer. Det er viktig å teste valgte løsninger før de tas i bruk og det er ingen garanti for at institusjonens plattform tjener formålet. Teknisk krøll påvirker naturlig nok læringsutbyttet for studentene negativt og bør unngås

Overføringsverdi

ARK-1021 er et sentralt emne for å gjøre kandidater med lavere grad i arkeologi kompetente til å kunne søke jobber innen forvaltningsarkeologien.

Lokal Særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for kortvarige, tidsbegrensede engasjementer og oppdrag ved feltarbeid (feltavtale) ved UiT Norges arktiske universitet (feltavtale UiT).

Stillingsbetegnelse	Utdanning	Stillingskode
Feltassistent	Eksamen høyere grad/mastergrad	1514 Ledende forskningstekniker
Feltassistent	Bachelor	1512 forskningstekniker
Feltassistent	60 studiepoeng	1512 forskningstekniker
Feltleder	Dr. grad/PhD	1514 ledende forskningstekniker
Feltleder	Eksamen høyere grad/ mastergrad	1514 ledende forskningstekniker

Kompetanse stillinger forvaltningsarkeologi UiT jamfør lokal feltavtale (s. 4).

Praktisk erfaring med arkeologisk feltarbeid, har tangeringspunkt mot for eksempel naturvitenskapelige fag som geologi og biologi med feltpraksis og der redskaper skal approprieres.

Prosjektet har også vist begrensninger og potensial for utvikling av emner med og i arvtakerfeltet. Høst 2023 tilbys derfor et nytt utviklet emne i samarbeid med Norges arktiske universitetsmuseum (se vedlegg 9: Emnebeskrivelse ARK 2035 3D-arkeologi II: Praksis i digital samlingsdokumentasjon).

ARK-3010: Populær faglig formidling

Historikk emnet

I motsetning til ARK-1018 og ARK-1021, som i dette prosjektet har hatt et fokus på videreutvikling, er ARK-3010 nyutviklet og gjennomført som resultat av prosjektet.

Emnet er inspirert av andre emner, som eksempelvis fra HSL UiT [SVH 8002](#) Forskningsformidling, fra Oslomet [BIB-1530 Formidling og læring](#) og UiO [HIS-4050 Historieformidling](#) (UiO). Inspirasjon fra slike emner, og også tett kontakt med Lofotr, etter modell ARK-1018, ledet til utviklingen av [ARK-3010 Populær faglig formidling](#).

Beskrivelse av emnet: Gjennomføring og utvikling i prosjektperiode

På bakgrunn av erfaringer fra ARK-1018, ble ARK-3010 todelt. Emnet startet ved campus Tromsø med tre dobbelttimer. Her ble sentrale begrep presentert av underviser, men studentene måtte også eksempelvis fremlegge sine caser muntlig i plenum der også to ansatte fra Lofotr deltok via Teams.

Studentene dro så på en ukes ekskursjon til Lofotr. Intensjonen var her todelt. På den ene siden skulle studentene få erfare ulike formidlingsformer, ikke bare ved Lofotr, men også andre steder, som [Husjorsøya](#). På den andre siden skulle studentene utvikle egen forskningsformidling.

Erfaringer

Som med ARK-1018, har det vært viktig og hatt med Lofotr i emneutviklingen av ARK-3010, blant annet fordi formidling av arkeologi til et bredt publikum er det som er museets fundament. Det tette samarbeidet under ekskursjonen til Lofotr samt tilbakemelding på studentenes arbeid er viktig. Dette er ikke bare viktig fordi det sikrer studentene kontakt med et arvtakerfelt, men det er også selve essensen i et trepartssamarbeid mellom UiT, student og Lofotr.

Som emneansvarlig opplevdes det imidlertid at formålet med ekskursjonen må kommuniseres tydeligere. Studentene på emnet er her for å se bredden og få inspirasjon til egen faglig formidling. Ved Lofotr jobber de intensivt med egne formidlingsopplegg, og her er tilbakemeldinger fra ansatte ved Lofotr sentrale. Av ulike årsaker fungerte dette svært godt for noen studenter, og mindre for andre i 2021 (se vedlegg 10: Emneevaluering ARK-3010).

Overføringsverdi

Formidling er så viktig at det er inne i [Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#) som begrep på nivå 6 (BA), 7 (MA) og 8 (phd). Det er derfor viktig at dette videreutvikles og har en plass, i alle fall som valgemenne innen gradløp på alle nivå i høyere utdanning.

Å utvikle emner med fokus formidling er arbeidskrevende. Å gjøre et formidlingsemne arbeidslivsrelevant likeså. Det har derfor vært viktig i prosjektet at Lofotr har vært inne om part i emneutvikling, og også som mentorer i utvikling av studentenes caser. Dette tette samarbeidet, på alle nivå mellom et universitet og en arvtakerbredrift, er noe som bør ha et potensial i en rekke andre fagfelt.

Tanker fremover

Prosjektet har gitt resultater og erfaringer med overføringsverdi slik beskrevet ovenfor. Vi har også gjort oss noen videre erfaringer, blant annet knyttet til forståelsen av disiplin og profesjon, studentaktivt og arbeidslivsrelevans.

Arkeologi er et humanistisk disiplin fag med profesjonstrekk. Men hva er disiplin og hva er profesjon? Jamfør Molander og Terum (2008, s. 18-20) går ett skille på at en yrkesgruppe har kontroll over sine arbeidsoppgaver gjennom monopol og (relativ) autonomi i utførelse av sine oppgaver. Profesjonsfag er yrker lovhjemlet som for eksempelvis leger og lærere via henholdsvis [Lov om helsepersonell m.v.](#) og [Lov om grunnskolen og den videregående opplæring opplæringa](#), Kapittel 10 Personalet i skolen.

Det mangefasetterte faget arkeologi, slik beskrevet ovenfor, passer også med Grimens (2008) påpekninger av forskjellen i kunnskapsbasen for profesjon- og disiplin fag. Grimen (2008, s. 72) påpeker at ett av trekkene som skiller profesjoner fra disipliner, er at:

Profesjonskunnskap er bygget opp av mange – ofte meget ulike – elementer.

Profesjonskunnskap trekker på vitenskapelige disipliner, men er ikke det samme som kunnskapsbasen i en vitenskapelig disiplin.

Ifølge Grimen (2008, s. 73) er derfor profesjonskunnskap teoretisk fragmentert, nettopp fordi kunnskapen er satt sammen av teorier fra flere områder og kunnskapsfelt. Grimen (2008) påpeker videre at meningsfulle sammenhenger innenfor profesjonskunnskap skapes på andre måter. Disse sammenhengene er ikke nødvendigvis skapt gjennom teori, men gjennom praktiske synteser «der forskjellige brokker av kunnskap er satt sammen på en bestemt måte fordi de utgjør meningsfulle deler i yrkesutøvelsen forstått som en praktisk helhet eller enhet.» (Grimen, 2008, s. 73-74).

Disiplin oppfattes ofte som de «klassiske» universitetsfagene som defineres overordnet sett av nettopp å være et eget fagområde, og som dermed ikke har den klare og formelle koblingen til fremtidig yrkesutøvelse som profesjonsutdanningene har (Haugen, 2011, s. 755).

Arkeolog er for eksempel ikke en lovbeskyttet tittel. Hvem som helst kan kalle seg arkeolog. Gradene er imidlertid beskyttet, gjennom [Forskrift for krav til mastergrad](#). Yrkesutøvelsen som feltarkeolog krever derfor ingen form for autorisasjon, men tilsetninger i kraft av en institusjonell virksom avtale², krever en formell kompetanse og grad. Jobb som feltarkeolog kan derfor sies å ha karakteristikk som sammenfaller med profesjonsfag, ikke fordi stillingen er lov- eller forskriftbeskyttet, men fordi arbeidsoppgavene som feltarkeologer utfører er det.

Det er derfor mange faktorer som påvirker, modifierer, muliggjør og begrenser undervisningsprosessene og intensjonene underviser har til hensikt å realisere. Rammefaktorer kan per definisjon forklares som forhold som hemmer eller fremmer undervisning og læring (Pettersen, 2005, s. 45).

Pettersen (2005, s. 45-46) har påpekt en vanlig måte å kategorisere rammefaktorer på i fem kategorier. Disse har relevans for hvordan undervisning utvikles og gjennomføres:

- *Personrammer* består av egenskaper, kunnskap, holdninger og kompetanser til de som deltar i undervisningen, fra universitet og arvtakerfelt
- *Organisatoriske rammer* kan forstås som sammensetning, størrelse og organisering av studentgrupper og organisering av de som underviser
- *Tidsrammer* er knyttet til disponibel undervisningstid: studentaktive læringsformer med arbeidslivsrelevans tar tid om studenter skal appropriere artefakter og ha et godt læringsutbytte
- *De fysiske rammene* er fysiske og materielle miljø hvor undervisning og læring skjer: som handler om at rommet ikke er på campus, men andre steder og “koster”
- *Økonomiske ressurser* kan handle om hvilke økonomiske ressurser som blir avsatt til utdanningen samt fordeling av midlene: Her har ikke våre emner tilstrekkelig med ressurser

Slik vår gjennomgang har vist, er suksessen i vårt prosjekt i stor grad knyttet til personrammer, både fra oss som undervisere, men også fra arvtakerfeltet. De organisatoriske rammene fungerer også godt slik vi oppfatter dette. Som erfarne undervisere har vi også kunnet tilpasset undervisningen

² Gjennom *Forskriften om fastsetting av myndighet mv. kulturminneloven (ansvarsforskriften)* er det kun UiO, UiS, UiB, NTNU og UiT som kan forestå de forvaltningsmessige utgravingene utløst av kulturminneloven i sine geografisk tildelte ansvarsområder.

raskt knyttet til ulik studentgruppestørrelse og ulike rammer knyttet til for eksempel koronarestriksjoner

Til tross for at arbeidslivsrelevans og studentaktive læringsformer er noe som er satsningsområder, viser prosjektet klart at tidsrammer, fysiske rammer og økonomiske ressurser er helt kritisk i det videre løpet: Dette er undervisning som ikke kan eller bør prosjektfinsieres, men ha en ramme innenfor normal drift.

Ut fra vår erfaring mener vi også at vi, i alle for egen del og med bakgrunn i tidligere nevnte referanser, har landet på hvordan vi forstår en del begreper:

- *Praksis* er aktiviteter der studentene oppnår et læringsutbytte ved å være i tett relasjon i og med arvtakerfeltet
- *Praktisk* er emner der studentaktive læringsformer anvendes, der appropriering av artefakter/redskaper er ett eksempel og casbasert undervning en annen
- *Arbeidslivsrelevans* kan oppnås på flere måter i samarbeid mellom universitet og arvtakerfelt:
 - i tilknytning til emneutvikling
 - i undervisning og/eller
 - vurdering av oppnådd læringsutbytte studenter/eksamen

Det er viktig å jobbe sammen mot et felles mål: Som å gi skygge og de beste forhold for dokumentasjon når sola skinner og feltlivet ellers er enkelt på ARK-1021.

Slik vi oppfatter det, har prosjektet og vår erfaring herfra, truffet situasjonen et humanistisk disiplinlag møter svært godt med hensyn til hva som vil komme.

Regjeringen har annonsert at en ny [Utsynsmelding](#) er ventet i løpet av 2023. Bakgrunnen her er at Regjeringen vil kartlegge behovet for arbeidslivskompetanse, og i bunn og grunn tilpasse utdanningene mot arvtakerfeltets behov. Noe av grunnlaget for denne meldingen kan finnes i rapporten Om dimensjonering for framtidens kompetansebehov (Arbeidsgruppe 2022).

Det området som vårt prosjekt har arbeidet med, vil i 2023 ha et fokus ved UiT basert på disse nasjonale føringene som kommer. UiT har igangsatt en gjennomgang av [studieporteføljen](#).

Prosjektet har vært svært vellykket, og har også avdekket videre utviklingspotensial. Vi håper at gode ord fra Meld. St., som treffer rett i det vi gjør, også blir sett ved UiT.

Prosjektregnskap

402450	Kulturarv
Tildeling fra UiT	- 250 000
Tildeling fra instituttet	- 23 364
Sum tildelinger	- 273 364
Kostnader	
Reisekostnader	67 123
Kjøp forsknings- og lab tjenester	77 990
Opphold Skibotn feltstasjon	128 250
Sum kostnader	273 364
Gjenstår	- 0

Referanser

Arbeidsgruppe (2022): *Om dimensjonering for framtidens kompetansebehov*.

Kunnskapsdepartementet. Elektronisk tilgjengelig

[https://khrono.no/files/2022/10/11/Endelig%20rapport%20fra%20arbeidsgruppen%2030.9.2022%20\(1\).pdf](https://khrono.no/files/2022/10/11/Endelig%20rapport%20fra%20arbeidsgruppen%2030.9.2022%20(1).pdf)

Eigeland, L. og T. Schenck 2019: *Midlertidig ansatte arkeologers arbeidsvilkår anno 2019*

Arbeidslivsanalysen Del III. Forskerforbundet MAARK Fagpolitisk forening for midlertidig ansatte arkeologer. Elektronisk tilgjengelig

https://www.forskerforbundet.no/Documents/diverse/Kartlegging_MAARK_2019.pdf

Grimen, H. 2008: Kapittel 3: Profesjon og kunnskap. I Molander, A. og L. I. Terum, L (red.):

Profesjonsstudier, s. 71-86. Universitetsforlaget.

Kulturrådet 2020: *Statistikk for museum 2019*. Kulturrådet. Elektronisk tilgjengelig

<https://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/statistikk-for-museum-2019>

Meld. St. 16 (2020-2021): *Utdanning for omstilling – Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning*.

Kunnskapsdepartementet. Elektronisk tilgjengelig fra

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20202021/id2838171/>

Molander, A. og L. I. Terum 2008: Profesjonsstudier – en introduksjon. I Molander, A. og L. I. Terum (red.): *Profesjonsstudier*, s. 13-27. Universitetsforlaget.

Perry, J. E. 2004: Authentic learning in field schools: preparing future members of the archaeological community. *World Archaeology* 36 (2): s. 236-260. doi: 10.1080/0043824042000261004

Pettersen, R. C. 2005: *Kvalitetslæring i høgere utdanning: Innføring i problem- og praksisbasert didaktikk*. Universitetsforlaget.

St. meld. 25 (2016-2017): Humaniora i Norge. Kunnskapsdepartementet. Elektronisk tilgjengelig <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-25-20162017/id2545646/>

Säljö, R. 2006: Kapittel 8: Kulturelle redskaper, kommunikasjon og det formbare intellektet. Epilog. I: Säljö, R.: *Læring og kulturelle redskaper. Om læreprosesser og den kollektive hukommelsen* s. 210-226. Cappelen Akademisk forlag.

Tungesvik, R. (red.) 2020: Samarbeid mellom arbeidsliv og høyere utdanning. Internasjonale perspektiv. *Rapportserie nr. 1 2020*. Elektronisk tilgjengelig <https://diku.no/rapporter/dikus-rapportserie-1-2020-samarbeid-mellom-hoeyere-utdanning-og-arbeidsliv-internasjonale-perspektiv>

Lov og forskrifter

Forskrift om krav til mastergrad. Elektronisk tilgjengelig <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-12-01-1392>

Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning. Elektronisk tilgjengelig <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>

Lov om kulturminner. Elektronisk tilgjengelig <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1978-06-09-50>

Lov om helsepersonell m.v. Elektronisk tilgjengelig <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64>

Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa. Elektronisk tilgjengelig <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Arkivmateriale

Lokal Særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for kortvarige, tidsbegrensede engasjementer og oppdrag ved feltarbeid (feltavtale) ved UiT Norges arktiske universitet.

Vedlegg

Vedlegg 1: Praksisavtale mellom UiT, Lofotr og student

Vedlegg 2: Hoved- og mastergradsavhandlinger

Vedlegg 3: Emneevaluering ARK-1018 2019

Vedlegg 4: Emneevaluering ARK-1018 2021

Vedlegg 5: Frigivningssøknad faglig bakgrunn

Vedlegg 6: Innlegg UiTs utdanningskvalitetskonferanse 2022

Vedlegg 7: Søknad til DIKU

Vedlegg 8: Avslag

Vedlegg 9: Emnebeskrivelse ARK 2XXX Praksis 3D

Vedlegg 10: Emneevaluering ARK-3010

Praksisavtale

Trepartsavtale mellom student, Lofotr vikingmuseum og UiT Norges arktiske universitet/Institutt for arkeologi, historie, religionsvitenskap og teologi (AHR)

Avtalen gjelder for studenter på emnet ARK-1018 Museumspraksis

Del 1

Forutsetninger

Praksisavtale inngås mellom student, praksissted og Institutt for arkeologi, historie, religionsvitenskap og teologi (AHR), Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning, UiT Norges arktiske universitet vedrørende praksisopphold på ARK-1018 Museumspraksis.

Praksisopphold for den enkelte student avtales på forhånd mellom praksisstedet og AHR, og skal godkjennes skriftlig av begge parter i forkant av praksis. Praksisoppholdet og praksisveiledning er ulønnet.

Opplysninger om studenten:

Navn:

E-postadresse/telefon:

Kontaktpersoner for praksisoppholdet:

Praksissted: Lofotr Vikingmuseum

Kontaktperson på praksisstedet: Marion Fjelde Larsen/Elin T. Torbergesen

E-postadresse/telefon: marion.fjelde.larsen@museumnord.no 404 37932

elin.thinuviel.torbergesen@museumnord.no 476 37136

Faglig kontaktperson AHR: Gørill Nilsen

E-postadresse/telefon: gorill.nilsen@uit.no 970 24434

Studiekonsulent ved AHR: Inga Bårdsen Tøllefsen

E-postadresse/telefon: inga.bardsen.tollofsen@uit.no 776 46976

Tidsrom for praksisoppholdet (ei uke):

Startdato: 17.10.2021

Sluttdato: 22.10.2021

Signering

Praksisavtalen skal signeres av praksisstedets kontaktperson, AHR ved faglig kontaktperson og student. Hver part får kopi av avtalen, originalen oppbevares av studiekonsulent ved AHR. Signaturen er også en bekreftelse på at alle parter har gjort seg kjent med og vil forholde seg til innholdet i del 2 av praksisavtalen.

Del 2

Generelt

Praksisoppholdet finner sted ved Lofotr vikingmuseum på Vestvågøy.

Praksisoppholdet skal være en læringssituasjon for studenten, men også en ressurs for praksisstedet.

Faglig samarbeid mellom praksissted og AHR utover den enkelte students praksisperiode er ønskelig.

Ansvar og oppgaver

Faglig kontaktperson vil holde kontakt med studenten og praksisstedet gjennom praksisperioden. AHR har et overordna ansvar for at studenten får tilstrekkelig oppfølging i praksisperioden.

Praksisstedet skal stille til rådighet en kontaktperson med minst to års erfaring. Kontaktperson tar imot studenten og skal sikre at studenten får innføring og oppfølging i forhold til hennes/hans arbeidsoppgaver. Kontaktpersonen følger også opp studenten i arbeidet med å oppnå det foreskrevne læringsutbytte for praksisoppholdet (se under).

Studenten skal stille godt forberedt ved å ha tilegnet seg nødvendig kunnskap om læringsutbytte for praksisoppholdet og om praksisstedets virksomhet.

Innhold

Studenten skal få en introduksjon til hvordan det er å jobbe på et museum som er bygd opp rundt arkeologiske utgravinger og gjenstander, og hvordan dette blir formidlet til publikum på ulike måter.

Studenten sender inn et motivasjonsbrev på maksimalt 750 ord samt en CV. Brevet skal utformes som en jobbsøknad, og skal inneholde en beskrivelse av din utdanning, arbeidserfaring og andre relevante ferdigheter for en jobb på et museum, og vil også delta på forelesninger som forbereder studenten til oppholdet ved Lofotr Vikingmuseum (www.lofotr.no) på Vestvågøy i Lofoten.

Det som er av aktiviteter ved museet i den sesongen du er der, vil bestemme hva du skal jobbe med. Arbeidspraksisen kan spenne fra for eksempel individuelle guider og guiding av grupper, til å delta i gjennomføring av gruppeaktiviteter knyttet til iscenesettelse av gjestebud, undervisning av skoleklasser, og til å hjelpe til med selve museets infrastruktur.

Ved Lofotr Vikingmuseum vil du bli fulgt av en veileder fra UiT samt møte en mentor fra museet. I løpet av uka du er på Borg, vil du bo sammen med de andre studentene.

Læringsutbytte for praksisoppholdet

Etter gjennomført praksis skal studenten ha følgende læringsutbytte:

Kunnskaper

Studenten har:

- Grunnleggende kunnskap om hvordan et arkeologisk materiale kan brukes til formidling for publikum på et museum
- Kjennskap til ulike formidlingsformer på et museum
- Praktisk erfaring med museumsarbeid

Ferdigheter

Studenten:

- Kan skrive en jobbsøknad
- Har trening i muntlig formidling
- Kan formidle kulturhistorisk kunnskap
- Har grunnleggende erfaring med å bruke teoretisk kunnskap i praktisk formidling på museum

Krav til godkjent praksisperiode:

Følgende krav gjelder for å få godkjent praksis:

- deltatt i minst 90 % av praksis. Praksis følger normal arbeidstid ved praksisstedet
- innlevering av logg eller blogg

Tips til innhold:

- kort presentasjon av praksisstedet, herunder arbeidsområder og arbeidsformer
- beskrivelse av de arbeidsoppgaver studenten har hatt på praksisstedet
- refleksjon over forholdet mellom eget prosjektarbeidet og praksisstedets virksomhet
- en evaluering av egen innsats/aktivitet og oppnådd læringsutbytte

Praksisoppholdet må være godkjent før man kan levere inn eksamensoppgaven. En student som ikke får godkjent praksis, kan gjøre ett nytt forsøk når neste kull gjennomfører praksis et annet studieår.

Fravær

Dersom studenten p.g.a. sykdom eller annen årsak må være borte fra praksis, skal studenten gi beskjed til praksisstedet og AHR, fortrinnsvis kontaktperson, så snart som mulig. Dersom studenten har ugyldig fravær, må praksisstedet gi beskjed til studiekonsulent på AHR om dette så snart som mulig. Alt fravær utover 10 % må dokumenteres med legeerklæring og tas igjen etter avtale med faglig veileder og praksisstedet.

Kvalitetssikring

Evalueringa kan være muntlig eller skriftlig, gjennomføres av faglig veileder ved AHR, praksisstedet og student, og skal gi en vurdering av om praksisoppholdet fungerer tilfredsstillende. Formålet er å identifisere forbedringsbehov som kan iverksettes mens studenten er i praksis, og dermed sikre at studenten oppnår sine læringsmål.

AHR ber om at praksisstedet kommer med innspill til eventuelle kvalitetsforbedrende tiltak når praksis er fullført. Innspill sendes til studiekonsulent på AHR.

Faglig veileder tilknyttet praksis gjennomfører årlig en skriftlig evaluering av praksis (enkeltvis eller samlet). Evalueringa sendes studiekonsulent for faget. Ett formål med faglærers evaluering er å gi en samlet vurdering av praksis på bakgrunn av egne erfaringer og studentenes og praksisstedets tilbakemeldinger. Et annet er å vurdere om praksisoppholdet har fungert i henhold til læringsmålene. Eventuelle forslag til kvalitetsforbedrende tiltak bør inngå i evalueringa.

Studiekonsulenten går gjennom evalueringene og vurderer om det er momenter som krever umiddelbare tiltak. Studiekonsulent og faglig veileder lager en kort oppsummering av den samlede evalueringen. Studenter og praksissted skal ha tilbakemelding på evaluering av praksis. Funn fra praksisevalueringa skal inngå i den samlede vurderingen av kvaliteten på studieprogrammet. Instituttleder/programstyret har ansvaret for å følge opp og sette i gang konkrete tiltak hvis nødvendig.

Sted/Dato:

AHR (signatur)

Lofotr Vikingmuseum (signatur)

Student (signatur)

VEDLEGG 2

Gørill Nilsen (1997): Jernaldernaust på Vestvågøy i Lofoten. UiT.

Geru Are Johansen (2000): Trekullproduksjon på Vestvågøya i perioden 1100-1700 Et bidrag til diskusjonen omkring temaet nordnorsk jernvinne og smieaktivitet. UiT.

Geir Sørnum (2002): Hus og bosetting på Vestvågøy: Gården som symbol på sosial status i yngre jernalder. UiT

Stine Pettersen (2003): De attraktive kulturminnene: Kulturminner som turistattraksjoner i Lofoten. UiT.

Niall Armstrong (2004): Gamle veger og vegfar i Nordland fylke: Spor etter ferdsel fra middelalder og jernalder på Vestvågøya og Gimsøya. UiT.

Egill Brodshaug (2005): Det anonyme dagliglivet. Klebersteinsmaterialet fra de arkeologiske utgravningene av Borg III, Vestvågøy i Lofoten. UiT.

Dan Halvard Løvlid (2009): Nye tanker om Skjoldehamnfunnet. UiB.

Bente Isaksen (2009): Hva kan fire forskjellige kulturminner fortelle om elitens behov for å markere seg i jernaldersamfunnet? Diskusjon og komparasjon. UiT.

Stein Farstavoll (2010): En levendegjort formidling: Tinglige opplevelser i en iscenesatt fortid. UiT.

Liisa-Rávná Finbog (2010): Gullgubbene i Nord: Om mannen som ble en gud, og om kvinnen som ble et landskap - eller fortellingen om kjønn, ideologi og kult på Borg i Lofoten. UiO.

Silje Lillevik (2011): Rekonstruksjon og autentisitet: Et studium av autentisitetsaspektet i arkeologiske rekonstruksjoner, med Borg i Lofoten som eksempel. UiB.

Christine Joakimsen (2012): De glemte strukturene på Borg I. Et kritisk blikk på utgravning, materiale, tolkning og publikasjon. UiT

Caroline Fredriksen (2015): Graver ved havet: En maritim tilnærming til jernalderlandskapet på Vestvågøy i Lofoten. NTNU.

Arild Klokkervoll (2015): Dyrenes rolle i germansk gravskikk: En analyse av dyrenedleggelsene i nordnorske jernaldergraver. UiT.

ARK-1019: Museumspraksis

Emneevaluering V-2019

I år er det først gangen vi gjennomfører ARK-1018. Det er derfor viktig å få så mange tilbakemeldinger som mulig knyttet til din erfaringer med, og meninger om emnet.

Da vi var på Lofotr vikingmuseum snakket vi en del om hva som ville være den ideelle måten å evaluere et emne på. Her kom dere med en god ide om samtale, og at den som leder den mutlige evalueringen er en ansatt som ikke er tett koblet til emnet eller arkeologi.

Det blir vanskelig å gjennomføre denne gangen reint praktisk, så derfor kommer et mer tradisjonelt skjema også denne gangen.

Jeg håper også dere tar dere tid til å svare med egne ord i kommentarfeltene, for dette lærer jeg mye av. Evalueringen hjelper oss frem mot å utvikle et bedre emne der studentenes læring står i fokus samt til at jeg skal bli flinkere undervisere.

Evaluering av emnet

Læringsutbytte for ARK-1018 er beskrevet på følgende måte:

Kunnskaper

Studenten har:

- Grunnleggende kunnskap om hvordan et arkeologisk materiale kan brukes til formidling for publikum på et museum
- Kjennskap til ulike formidlingsformer på et museum
- Praktisk erfaring med museumsarbeid

Ferdigheter

Studenten:

- Kan skrive en arbeidssøknad som er relevant for målgruppe
- Har trening i muntlig formidling
- Kan formidle arkeologisk kunnskap
- Har grunnleggende erfaring med å bruke teoretisk kunnskap i praktisk formidling på museum

Mener du at du har oppnådd dette resultatet?

Student 1: Definitivt og mye mer.

Student 2: Ja.

Er det noen av kulepunktene som du mener du fikk et særlig godt innblikk i? Og hvorfor?

Student 1: Ikke egentlig på den måten dere spør på. Jeg vil heller si at jeg lærte enormt mye om alle de punktene i tillegg til en del kunnskap som ikke er nevnt i emnebeskrivelsen.

Student 2: Nesten alle punkter utenom punkt 3, men vil si punkt 2 fordi vi har observert flere former for formidling ved museet (f.eks. gjennomskuespill, muntlige fremlegg, praktiske gjøremål og film som setter klær, gjenstander, mat, arkeologisk materiale osv. i sammenheng og i øyensynlig bruk) og punkt 4. Fordi her trengte jeg bare å vite **hva som er «lov» å sette på CV'en. Har tidligere fulgt jobbsøkermalene fra det store vide web, noe som blir i alle minste laget for en akademisk søknad.**

Er det noen av kulepunktene som du mener du fikk for lite innblikk i? Og hvorfor?

Student 1: Ikke i det hele tatt.

Student 2: Jeg synes jeg fikk lite innblikk i punkt 3, fordi det ikke var mye av det i praksis. Det ble selvfølgelig observert og lært mye om det.

Fungerte undervisningen slik at du nå kan mer om det å arbeide på museum? Var det noe du syntes var særlig nyttig for deg? Eller var det deler av emnet du ville ha organisert på en annen måte?

Student 1: Det gjorde den. Jeg syntes det var spesielt nyttig å lage et opplegg til elevene i tillegg til å lære meg å skrive en akademisk søknad/CV. Men alt det andre vi gjorde var også veldig viktig for å kunne oppnå å lage et så bra opplegg for elevene.

Student 2: Ja. Særlig nyttig har det vært å besøke kulturminner, samt langhuset borg med sine uteområder. Her finner man romlige rekonstruksjoner (naust, smie, langhus etc.) som må oppleves for å virkelig kunne forstå.

Jeg ville organisert mer tid til planlegging og generalprøver i tilknytning formidlingsopplegget.

På emnet ble du fulgt opp både av en ansatt fra universitetet og en fra Lofotr vikingmuseum. Synes du dette fungerte godt for deg, eller var det noe du synes var problematisk?

Student 1: Jeg er usikker på om emnet kunne blitt noe bedre. Jeg syntes det fungerte kjempebra, dere må ikke kutte ut den ansatte fra Lofotr, fordi det er så viktig å få perspektivet fra noen som jobber der også.

Student 2: Dette fungerte kjempe godt. Begge sitter inne med relevant erfaring og info. Som har vært til hjelp.

Er det ellers noe du vil kommentere i forhold til det du har lært fra å ha tatt emnet?

Student 1: Dette faget må bli gjort om til et 10 poengs fag. Det er alt for mye arbeid som ligger bak til at det kan være et 5 poengs fag. Jeg har lært så ufattelig mye og føler jeg har fått så ufattelig mye tilbake for å ha deltatt. Eneste jeg syntes kunne forandres hadde vært å legge opp en konto på nærmeste butikk der universitetet står for maten, fordi det gikk en del penger på innkjøp av mat. Vi fikk det til å funke, men bare på bakgrunn av dette så måtte jeg opptil flere ganger i løpet av uken ringe faren min for å kunne få penger til mat.

Student 2: Jeg føler jeg har tilegnet meg utrolig mye kunnskap på veldig kort tid. Intenst men morsomt.

OPPSUMMERING FRA FAGLÆRER OG ANSATT VED LOFOTR VIKINGMUSEUM

Emnet startet med et heldagsseminar i Tromsø. Til dette måtte studentene ha skrevet et fiktiv jobbsøknad og CV. Denne ble gjennomgått i fellesskap med tilbakemelding både fra fagansatt samt medstudentevaluering. Denne ble også presentert muntlig, samt at hver av studentene fikk et fiktivt jobbintervju. Her roterte studentene på å bli intervjuet og være intervjuer.

Intervjuguiden som ble brukt var baserte på ekte intervjuguiden. Ulike ble diskutert på forhånd og vi ble i fellesskap enige om spørsmål. Studentene ble også gjort kjent med ulike rettigheter de har i forbindelse med jobbsøking, blant annet arbeidsmiljøloven.

Dette opplegget fungerte veldig bra. Studentene hadde liten erfaring med ekte jobbsøking og fikk også avklart hva som forventes og hvordan de best mulig kan fremme sin egen kompetanse som jobbsøker. Det var en felles tilbakemelding fra deltakerne at dette var noe som de ikke hadde vært borti i før, og så et klart behov å få vite mer om hvordan de kan fremme både sine erfaringer og utdanning mot forventninger hos en arbeidssøker.

I tillegg ble det også gitt en gjennomgang av kulturhistorien i Lofoten med vekt på jernalder samt bakgrunnshistorikken til Lofotr vikingmuseum.

På vei til Lofoten og praksisuka ble det gjort flere stopp for å gjøre studentene kjent med kulturhistorien med vekt på jernalder, og hvordan dette landskapet endrer seg gjennom de områdene vi kjørte gjennom. Det ble gjort faglige stopp i Balsfjord, på Husjordøya, Vågar, Gimsøya og Torvdalshalsen.

Husjordøya er en viktig og lett tilgjengelig lokalitet med både norrøne og sameiske kulturminner som ligger like ved hverandre. Middelalderlokaliteten Vågar var også et godt valgt stoppested da her får et innblikk i det området i Loften som tar over som sentralsted og kontaktflate mot omverdenen i middelalder.

Ved å stoppe på lokalitetene får også studentene egne efrainger med å se kulturminner i landskapet, som fungerer som gode “knagger” for det pensum som skal være lest.

Første praksisdag startet med å bli kjent med Lofotr vikingmuseum. Her fungerte både ansatt ved Lofotr og fagansatt som guider. Studentene fikk allerede første dag erfaring med å instruere besøkende/turister i bueskyting og øksekast og fikk slik begynne å kjenne på hvordan det er å være formidler og vertskap.

Andre dag gikk med til omvisning på sentrale kulturminnelokaliteter på Vestvågøy; Einangen, tunanlegget på Leknes, Unstad, Kvalsnes, Alstad, Sletteng m.m. På denne måten ble studentene også bedre kjent med det lokale settingen for høvdingsetet.

Tredje dag gikk med til planlegging av studentenes undervisningsopplegg. Dette utviklet de helt fra “sketch” og var rettet inn mot 27 8. klassinger fra Bøstad skole. Her ble prinsippene for en didaktisk relasjonsmodell lagt til grunn for utviklingen av

pålegget, og fokus ble også knyttet opp til elevenes konkrete læringsutbytte/fokus jamfør Kunnskapsløftet.

Likestilling og kjønnsroller sto sentralt i studentenes egenutviklede undervisningsopplegget. Her utviklet de en egen gravgodslek. Elevene fikk en rekke konkrete gjenstander som de skulle plassere i ei mann og kvinnegrav. Studentene utviklet også fire eksempligraver som viste for elevene at det de trodde var typiske manns og kvinnegjenstander kanskje ikke alltid var det. Opplegget ble også gjennomført i fulle vikingdrakter.

Alle dager var det seminar på kveldstid med oppsummering og diskusjoner av de erfaringene som var gjort, og hvordan disse ble relatert til deres egen opplevelser og bruk av den kunnskapen de hadde i formidlingsammenheng.

Oppsummert viste emnet seg å være svært arbeidskrevende og intensivt, men med stort utbytte for alle de tre partene i praksissamarbeidet.

Studentenes gjennomføring ble også muntlig oppsummert av fagansatt og to ansatte fra Lofotr.

Studentene fikk utvikle et undervisningsopplegg fra grunn av og også gjennomført dette. En av studentene som ikke hadde fått sommerjobb, fikk også tilbud om sesongansettelse ved museet etter gjennomføringen av opplegget. Lofotr vikingmuseum fant konseptet med gravgodsleken så spennende at dette var noe de kunne tenke seg å videreutvikle seg videre. Bedriften har derfor fått et konkret utbytte av studentenes arbeid. Som fagansatt har det også vært svært utviklende å arbeide både case-based og med fokus på studentenes læringsutbytte. Dette fokuset gjenspeiler seg også i måten evalueringen av emnet er gjennomført.

Det er likevel en del forhold som bør justeres ved senere gjennomføringer basert på de erfaringer som er høstet:

- Ved senere gjennomføring kan det vurderes om en ansatt fra Lofotr også burde ha deltatt på heldagsseminaret i Tromsø
- Museets gudemal/eksempeltekst/forventingsbeskrivelse for ansatte burde være en del av pensum og noe studentene burde blitt kjent med på forhånd, og ikke fått først på dag en ved Lofotr
- Det bør også vurderes å legge inn en artikkel om didaktisk relasjonsmodelle for eksempel siden de skal ut å formidle selv
- Blir det skoleklasser som det skal formidles til, bør det også vurderes om de gjør seg kjent med Fagfornyelsen 2020 (se [udir.no: https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/](https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/))
- Å utvikle et eget formidlingsopplegg er tidkrevende. Eskursjon til kulturminner burde derfor vært lagt til dag 3, ikke 2, slik at studentene får med tid til dette. En mer realistisk dagsplan ved Lofotr kan derfor se ut på følgende måte:
 - o Dag 1: Bli kjent med museet og idemylding om å lage formidlingsopplegg
 - o Dag 2: Utvikling av formidlingsopplegg
 - o Dag 3: Eskursjon til kulturminner på Vestvågøy
 - o Dag 4 (evt 5): Gjennomføring av formidlingsopplegg

På denne første gjennomføringen av emnet var det bare tre studenter. Med fordel kunne de vært seks, da en da for eksempel kan dele studentene i to grupper som for ansvar for ulike deler av formidlingsopplegget.

ARK-1018: Museumspraksis

Emneevaluering H-2021 - studenter

Evalueringsskjemaet ble fylt ut gruppevis, ikke individuelt. Gruppene var de samme som gjennomførte de ulike undervisningsoppleggene. Grunnenes svar er delt inn i farger

Læringsutbytte for ARK-1018 er beskrevet på følgende måte:

Kunnskaper

Studenten har:

- Grunnleggende kunnskap om hvordan et arkeologisk materiale kan brukes til formidling for publikum på et museum
- Kjennskap til ulike formidlingsformer på et museum
- Praktisk erfaring med museumsarbeid

Ferdigheter

Studenten:

- Kan skrive en arbeidssøknad som er relevant for målgruppe
- Har trening i muntlig formidling
- Kan formidle arkeologisk kunnskap
- Har grunnleggende erfaring med å bruke teoretisk kunnskap i praktisk formidling på museum

Mener du at du har oppnådd dette læringsutbyttet?

Ja

Ja

Ja

Er det noen av kulepunktene som du mener du fikk et særlig godt innblikk i? Og hvorfor?

Ja, den med praktisk erfaring med museumsarbeid, dette fordi vi fikk prøvd oss på det å formidle museum til barn

Kjennskap til ulike formidlingsformer. Vi fikk se mye variert.

Alle, særlig:

- Kjennskap til ulike formidlingsformer på et museum
- Praktisk erfaring med museumsarbeid

Det er noe helt annet å være tilstede på et museum enn å snakke om hvordan det gjøres i et klasserom

Er det noen av kulepunktene som du mener du fikk for lite innblikk i? Og hvorfor?

Nei, fikk godt innblikk i alle kulepunktene.

Formidling av arkeologisk kunnskap. Målgruppen vi jobbet med var såpass ung at det var ikke hensiktsmessig at vi brukte høyt arkeologisk kunnskap.

Kunne gjerne gått mer inn på

- Grunnleggende kunnskap om hvordan et arkeologisk materiale kan brukes til formidling for publikum på et museum

Snakket mer om det, hvilke prosesser de gikk gjennom for å komme frem til de ulike utstillingene

Fungerte undervisningen slik at du nå kan mer om det å arbeide på museum? Var det noe du syntes var særlig nyttig for deg? Eller var det deler av emnet du ville ha organisert på en annen måte?

Vi syntes det fungerte veldig bra. Det var særlig nytte i å faktisk prøve seg i rolle. Nei, synes emnet var organisert veldig bra.

Ja. Det praktiske opplegget fra start til slutt var særlig nyttig.

Er det ellers noe du vil kommentere i forhold til det du har lært fra å ha tatt emnet?

Nei, veldig bra gjennomført emne.

Ønsker at vi hadde fått innblikk i arbeid med andre aldersgrupper, og mer dagligdags drift/annen type museumsdrift, Ønsker lengre praksisperiode

ARK-1018: Museumspraksis

Emneevaluering H-2021 - undervisere

Emnet gjennomføres med et dagsseminar i Tromsø. Da det var 17 stykker som deltok på emnet, ble dagsamlingen gjennomført i tre runder. Dette fordi dagen blant annet brukes til gjennomgang av «jobbsøknader» og «jobbintervju». Da dette tar tid, så er det ikke hensiktsmessig med mer enn 5-6 stykker per dag.

Samlingen fungerer godt, med praktiske tilbakemeldinger. Erfaring fra både i år og tidligere år er at studentene ofte ikke «treffer» når de skal skrive en faglig jobbsøknad. De bruker gjerne erfaringer fra annen type jobbsøking i serviceyrker, der det fokuseres på korte søknader og personlig egnethet. Det er derfor viktig med en bevisstgjøring av oppbyggingen av en faglig CV og søknadsbrev. På dagsseminaret gis det også en introduksjon til Museum Nord og Lofotr vikingmuseums virksomhet samt en oversikt over arkeologi fra steinalder og fremover med fokus på Vestvågøy.

Resten av emnet gjennomføres ved Lofotr vikingmuseum. Her brukes søndag til kjøredag til Lofoten. Mandagen er viet presentasjon av museet med utstillinger og uteområde. Siste del av dagen brukes til første ideutkast til formidlingsopplegg. Dette jobbes det intensivt med av studentene med jevnlig oppdateringer og kommentarer fra faglærer og ansatt Lofotr tirsdag og onsdag. Selve gjennomføringen avsluttes med en debrief med studentene; både om deres opplevelser og faglige tilbakemeldinger før gjennomføring torsdag. Fredag er hjemkjøredag til Tromsø.

Dette fungerer som tidsramme, men tida må utnyttes maksimalt for å komme seg gjennom opplegget. Ekskursjon til arkeologiske lokaliteter er derfor fjernet fra programmet av tidsmessige hensyn. I år som tidligere får imidlertid studentene være med på blot med servering og formidlingsopplegg/skuespill.

Dette, sammen med gjennomgang av museets utstillinger og anlegg samt utvikling og gjennomføring av formidlingsopplegg sikrer derfor at studentene får en bred innsikt i museets virksomhet.

Undervisningsopplegget som studentene skulle utvikle og gjennomføre skulle til sammen ta 1 klokke. Opplegget skulle gjennomføres som 8 stykker førsteklasse, 11 stykker tredjeklasse og 10 stykker fjerdeklasse ved Bøstad skole.

Studentene delte seg i tre grupper, også noe basert på hvilket av de to hybelhusene de bodde i for å gjøre det enklere å jobbe sammen på kveldstid.

Den ene gruppen besto av fire studenter. Disse laget en presentasjon av langhus med fokus på blant annet tekstiler og matlaging. I tillegg ble elevene også aktivert blant annet gjennom demonstrasjon av kampteknikker hvor elevene både individuelt og samlet utførte ulike bevegelser på kommando med skjold og tresverd.

Den andre gruppen besto av fem studenter. Disse presenterte en gravgodslek. Her var det satt opp en plakat av en mann og en kvinne samt noen hint. Deretter skulle elevene plassere et utvalgt sett replika i de ulike gravene, også med en del «feile» gjenstander. Til slutt ble den en felles prat med elevene om kvinne- og mansroller i jernalderen.

Den tredje gruppa besto av åtte stykker. Opplegget her var todelt. Først ble det presentert et tidslinjetau med avmerking av hundreår bakover til vikingtid. Deretter måtte elevene gjette på hva som kom først av et sett utvalgte gjenstander som blant annet pizza-barnetv, barneskole-

potet, bil-telefon, gaffel-sjokolade, bok-brille. Det ble også sagt en del om svartedauen med kobling mot korona.

I og med at det ble tre grupper, fikk hver av studentgruppene gjennomført det samme undervisningsopplegget tre ganger for tre ulike aldersgrupper.

Gørill filmet samtlige opplegg, dog «rått». Filmen blir ikke klippet til eller lagt ut på nett da det er barn til stede.

Siden gruppene ikke har overvært hverandres formidling, ble råfilmen fremvist for studentene i kombinasjon med en pizza-kveld på campus Tromsø; både for sosial avslutning av emnet, men også refleksjon over egen og andres innsats. Denne fremvisningen blir frivillig, men kan tekkes inn som del av emnet på sikt.

Studentene jobbet svært godt, og formidlingen gikk utmerket. Elevene var tydelig svært engasjerte, og hadde mange gode svar og spørsmål. Første klasse er like fullt noe utfordrende da elevene her rett og slett er svært unge. Studentene hadde imidlertid satt seg inn i Kunnskapsløftet, og hadde også her gjort en god jobb.

Emnet er svært intensivt og arbeidskrevende for både studenter og fagansvarlige. Det er viktig med god kvalitetskontroll, både for studentene i utviklingen av oppleggene, men også med kvalitetssjekk fra fagansattes side.

Dette er tredje gangen emnet gjennomføres. Første gang ble det gjennomført fysisk med tre studenter. Dette var egentlig et for lavt antall da de tre også skulle utvikle og gjennomføre et undervisningsopplegg for en 8. klasse. Den andre gangen foregikk det heldigitalt på grunn av korona, men også her gikk det godt med sine begrensninger.

Før undervisningsoppstart var 17 stykker ansett som for mange. Dette viste seg å være feil. 17 stykker er også maksimalt det hybelhusene til Lofotr har kapasitet til. Men det viste seg at 17 stykker var nødvendig for å utvikle fullverdige undervisningsopplegg.

Det er også verdt å merke seg at emnet ikke bare er arbeidslivsrelevant fordi det gir studentene praksis. Det er også arbeidslivsrelevant fordi Lofotr har behov for et stort antall sesongansatte der arkeologistudenter er av stor interesse med henblikk på bakgrunn. Dette ble det også informert om fra Lofotrs side, og studentene ble oppfordret til å søke.

Studentevalueringene av emnet er gjennomgående svært positive. Det er uttrykt ønske om lengre og mer variert praksis. Dette er imidlertid noe som ikke vil være realistisk med henblikk på ressursituasjonen; både direkte kostnader og timeressurser undervisere.

Prosjektplan for undersøkelse av tufter og mark på Nálluvuohppi, Storfjord kommune

2019

Institutt for arkeologi, historie religionsvitenskap og teologi, HSL

Gørill Nilsen (prosjektsøker) og Johan E. Arntzen

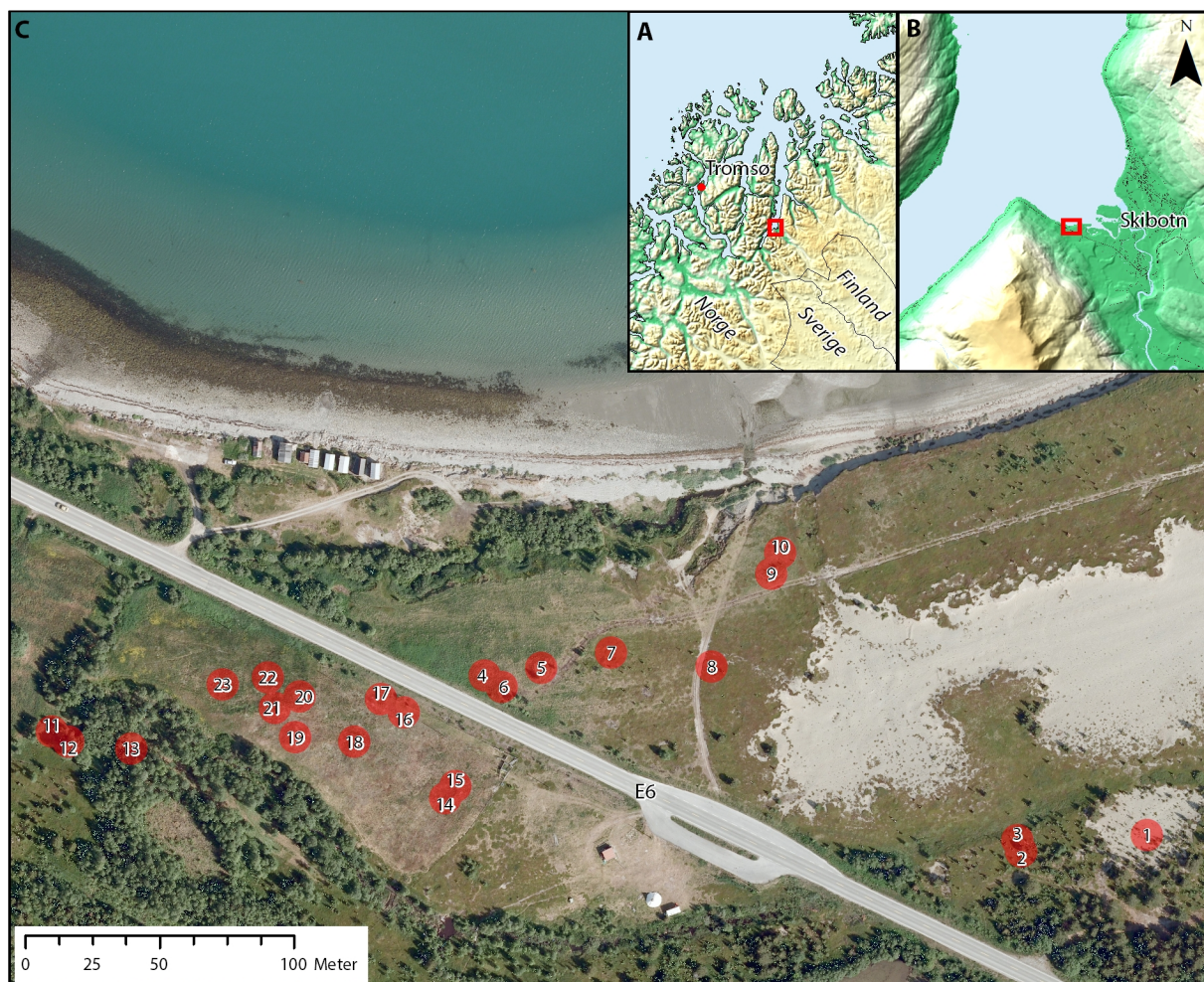

Forsidefoto: Skråfoto tatt med drone under forundersøkelsen i mai 2018

Innhold

1	Innledning	1
2	Bakgrunn	2
2.1	Kulturhistorisk sammenheng.....	2
2.2	Den arkeologiske lokaliteten	5
2.2.1	Tidligere registreringer.....	5
2.2.2	Forundersøkelse i 2018.....	6
2.2.3	Generell beskrivelse av kulturminnene.....	6
3	Arkeologisk undersøkelse.....	10
3.1	Logistikk.....	10
3.2	Faglige problemstillinger	11
3.3	Undersøkellesobjekter	11
3.4	Gravemetodikk.....	14
3.5	Dokumentasjon.....	14
3.6	Naturvitenskapelig prøvetaking og analysemetoder.....	14
3.7	Gjenlegging og rekonstruksjon etter utgraving.....	15
3.8	Samarbeidspartnere.....	15
3.9	Formidling.....	16
3.10	Budsjett	16
4	Litteratur	16

1 Innledning

Figur 1. Nálluvuoppis plassering i Nord-Norge (A) og Skibotn (B) samt flyfoto med registrerte kulturminner inmerket (C). Nummereringen samsvarer med registreringen fra 2006 (Nilsen og Mikalsen 2006). Kartgrunnlag: De under-tegnede, Statens Kartverk, Geodatastyrelsen, The National Land Survey of Finland, ESRI og Airbus Defense and Space GmbH.

Den eldste fasen av Skibotn markeds plass, Nálluvuoppi, ligger på sørvestsiden av utløpet av Skibotn-elva¹ (Figur 1). På grunn av lokale vindforhold og endret utløp av elva som følge av alluviale avsetninger, flyttet markedet til nordøstsida av elveutløpet rundt 1820 (Figur 2). På nordøstsida av utløpet av elva står det ennå to intakte markedsbuer (Fossbakk 2004). Sørvestsiden ble forlatt og ligger mer «urørt». Dette gjør sørvestsiden særlig interessant da det representerer den eldste fasen av markedsplassutviklingen i nord.

På Nálluvuoppi ligger lokaliteten mer eller mindre urørt om en ser bort fra E6 som går midt gjennom det overflateregisterte området. Veien representerer derfor en trussel mot de eksisterende kulturminnene som ligger nærmest E6.

¹ Askeladden ID: 9514

Det er stor interesse, både formidlings- og forskningsmessig, for å få mer kunnskap om Nálluvuoppi. Sametinget og Troms fylkeskommune jobber med tilrettelegging av lokaliteten, men har lite konkret, arkeologisk informasjon om strukturene. Arkeologiske data om lokaliteten vil kunne gjøre formidlingen mer innholdsrik. Storfjord kommune har også henvendt seg til Universitetet i Tromsø med ønske om undersøkelser da de etterspør mer informasjon om Nálluvuoppi. Formidlingsmessig sett er det derfor klare grunner for å gjennomføre en arkeologisk undersøkelse av lokaliteten.

Faglig sett er det også svært interessant å grave på Nálluvuoppi. Indre fjordstrøk i nord er dårlig undersøkt med henblikk på middelalder og tidlig nytid, selv om det finnes unntak (se for eksempel Grydeland 2001, Odner 1992). Markedsplasser, som var møtesteder mellom lokale folk og representanter for (proto)stater for utveksling av varer og skatteoppkreving på dette tidspunkt, kan derfor gi ny innsikt i vareutveksling og ressursbruk på denne tida (se Hansen 1984, 1990). Nálluvuoppi er derfor særlig inter-

Figur 2. Markedet i Skibotn i 1883. Foto: Jørgen Wickstrøm/Nord-Troms Museum

essant da rester etter den eldste fasen fortsatt eksisterer, til forskjell fra for eksempel Varangerbotn og Bossekop i Finnmark der sporene etter disse markedsplassene er ødelagt av moderne aktivitet. Vi vil i den følgende prosjektplanen kort presentere den kulturhistoriske sammenhengen for Nálluvuohppi markedsplass, deretter gi en beskrivelse av lokaliteten slik den fremstår, og til sist skissere en plan for arkeologisk undersøkelse.

2 Bakgrunn

2.1 Kulturhistorisk sammenheng

Skibotn ligger langs en naturlig ferdselsåre mellom de store innlandsområdene i det indre av Nordkallotten og fjordene i Nord-Troms. Denne ruta har utvilsomt vært benyttet i lang tid.

Det er for eksempel blitt funnet Rovaniemihakker på Opdal i Storfjord, på Langnes i Kåfjord og på Hamneidet i Nordreisa. Denne øksetypen har en ellers funnet mange av i Finland og Sverige, i begge land særlig rundt de nordlige delene av Bottenviken, her kalt Norrbotnisk redskaper. Prototypene av denne øksen ble laget av en grønnstein som ble hentet fra et brudd i Tornedalen, og øksetypen har spredt seg ut fra dette området. Øksene dateres fra perioden rundt 5000 f. Kr. og var i bruk frem mot begynnelsen av tidlig metalltid, rundt 1800 f. Kr.

Andre funn vitner om kontakt mellom de indre fjordstrøkene og kysten. Det er blant annet funnet flere spissnakkede trinnøkser i Storfjord og Kåfjord, blant annet på Langnes, Langnesbukta, Engstad og Stub-beng (se for eksempel Gjessing 1942, Myklevoll 1998). Med unntak av Hamneidet, har øksene fremkommet som løsfunn.

Kunnskapen om senere perioder når det gjelder de indre fjordstrøkene i Kåfjord og Storfjord er også i stor utstrekning basert på løsfunn og overflateregistrerte kulturminner. Det finnes imidlertid et par unntak. Det er gravd ei sjakt i en nausttuft fra jernalderen i Pollen (Nilsen og Wickler 2011). Mest omfattende er undesøkelsene Povl Simonsen (1980: 192-205) foretok i 1961 på Elvejord i Lyngen. Her undersøkte han flere røyser, hvorav fire ble tolket som gravrøyser fra førkristen/vikingtid og to som uforklarlige steinsamlinger. Det var imidlertid bosettingssporene fra nyere tid som var undersøkelsens primære studieobjekt. Seks tufter ble gravd. Tre av disse var rester etter runde gammer. De resterende tre hadde rektangulært eller kvadratisk grunnplan, og hadde trolig vært bygd i lafteteknikk og hatt funksjon som fjøs, smie og uthus (Simonsen 1980:192-205).

Gulvarealet i boligene på Elvejord var mindre enn i det som ble karakterisert som norske hus. Beinmaterialet hadde også ulik sammensetning sett mot lokaliteter ved kysten, som Kirkeværet. Særlig påfallende var innslaget av reinsdyrbein og rypebein på Elvejord, samt fraværet av hvalbein. Simonsen (1980:227) konkluderte:

Vi har altså en lang rekke trekk, hvor Kirkeværet og Elvejord skiller seg sterkt fra hverandre. Ingen av dem er direkte og nødvendig avhengig av ressurstilgang og beliggenhet. Forklaringen må være at vi har krysset den etniske grense, og de skrevne kilder har vist at dette faktisk er tilfellet.

Marit Chruickshank (1992) foretok i en reanalyse av Simonsens (1980) og Tom Søbstads (1980) undersøkelser foretatt i forbindelse med det omfattende og tverrvitenskapelige Helgøyprosjektet. Chruickshank (1992) var ikke bare opptatt av husenes konstruksjon og inventar, men vektla de ikke-funksjonelle aspektene ved romlig organiseringen og arkitektur. For Chruickshank (1992:77) ble tilstedeværelsen av gammetufter og trehus synonymt med dikotomier som rund-firkantet og norsk-samisk. Beboerne på Elvejord hadde derfor forsøkt å identifisere seg med både nordmenn og samer.

Løsfunn av jern viser også tydelig at disse indre fjordstrøkene har hatt kontakt med kysten, samt vært jaktområder (se Figenschau 2012, Sommerseth 2015).

At det også har vært kontakt fra Norge og inn i dagens innlandsområder på svensk og finsk side vitner funn av norske mynter i de indre områdene om, slik for eksempel funn av slike mynter funnet i Rautasjävri i Jukkasjärvi sogn datert til midten av 1000-tallet.

Overgangen mellom jernalder og middelalder er også særlig interessant når man ser på indre fjordstrøk i Nord-Troms. Fra 800/900-tallet av ser en dreining innenfor samiske samfunn fra å ha kontakt med sørligere norrøne samfunn til nå å vektlegge innlandsressurser og handelsvarer og kontakter mot øst -

mot Russland, Baltikum og Finland. Utover i middelalderen legges norske samfunnene inn under en kirkelig organisasjon med hovedsete i Trondheim, en handelsorganisasjon med base i Bergen og ei kongemakt med Bergen-, og senere Oslo-området, som sentralt sted. Det ser ut til at kirka på Trondenes ble etablert rundt år 1200, mens befestningsmuren som omkranset kirka ble bygd mellom 1320-1440 (Sørgård 2005). Skansen og kirka i Tromsø antas å være anlagt på midten av 1200-tallet, mens Vardøhus ble etablert på begynnelsen av 1300-tallet (Sørgård 2017). Kysten kom derfor inn i statlige og kirkelige influensområder som pekte mest mot sør.

Noen av årsakene til at de samiske samfunnene orienterte seg mer mot øst i på slutten av jernaldere/ tidlig middelalder er knyttet til etableringen av (proto)stater. Byrepublikken Novgorod ble i løpet av tidlig middelalder ett av de viktigste omsetningssentraene for pelsverk i Nord-Europa. Fra Novgorod sprang handelskontaktene mot både Bulgar ved Volga og mot Bystants, Skandinavia og Vest-Europa ellers. Novgorods influensområde strakte seg mot nord og nordøst. Dette var blant annet forårsaket av at Hanseatene nå hadde etablert sine kontorer rundt om i Østersjøen. Novgorod bygde opp et nettverk av ”pogost’er”, som var administrative støttepunkter og befestede handelsstasjoner. På denne måten sikret byrepublikken seg herredømme over en rekke østersjøfinske og permisk-finske folkegrupper. ”Pogost’ene” sørget nemlig for at lokalbefolkningen underkastet seg Novgorod myndighet og betalte bystaten tribut (Hansen og Olsen 2004:155).

Støttepunktene ble over tid etablert stadig lengre mot nord. På begynnelsen av 1100-tallet var slike punkter etablert langs elver som Onega, Sukhona, Vaga og Dvina (Martin 1986). I løpet av 1100-tallet hadde ekspansjonen nådd munningene til Dvina og Onega, mens en må frem til midten av 1200-tallet før ekspansjonen hadde nådd så langt som til Kolahalvøyas sørøst-kyst (Ovsiannikov 1993).

I jernalder og tidlig middelalder var trolig tranolje produsert i hellegrøper en viktig ressurs foredlet på ytterkysten i overveiende samiske områder i Nord-Troms og Finnmark (Nilsen 2017). Utover i middelalder ble hellegrøpproduksjonen avviklet. Da ble interessen rettet mot innlandets ressurser over store deler av Fennoskandia. Dette er med på å forklare det nye innslaget av østlige smykker i samisk kontekst (Hansen og Olsen 2004: 77).

I denne sammenheng er Nálluvuoppi interessant. Lokalitetens beliggenhet langs en naturlig ferdselsåre mellom innland og kyst kan indikere at Nálluvuoppi kan ha lang historie som et ”selvgrodd” sted for møter og utveksling av varer. Selvgrodde markeder i fjordstrøk kan ha eksistert allerede langt tilbake i middelalderen. Det finnes for eksempel en beretning om en rik prest fra Hålogaland som reiste til Finnmark i et skip han eide sammen med handelsmenn som pleide å reise på handelsferder til markeder. Dette skal ha vært en etablert tradisjon. Reisen ble foretatt i Håkon 6 Magnussons regjeringstid (1355-1380) og samtidig som Olav var erkebiskop i Nidaros (1350-1370). I 1381 ble beretningen oversatt til norrønt av Einar Havlidesson, og i den sammenheng ble det gitt opplysninger om at prester i Hålogaland gjorde seg personlige formuer på handel med samer, og at norske kjøpmenn reiste jevnlig til Finnmark for å holde slike markeder (Henriksen 2016: 412-413).

Når er da *terminus ante quem* for Nálluvuoppi i skriftlige kilder? Ingebjørg Hage (1996:4) har påpekt at Skibotnmarkedet var nevnt i skriftlige kilder alt i 1571, men det er uklart hvilken kilde dette er snakk om. Det som imidlertid er klart er at birkarlene hadde drevet handel og skatteinnkreving i ”flere fogders tid” i 1608 i Skibotn. Dette året rev fogd Niels Paalsen på ordre fra lensherre Hartvig Bille birkarlenes handelsbuer. Birkarlene klagde på fogd Paalsens oppførsel gjennom et brev datert i Enontekiö 3.april 1610:

Till thet første hafver han 1608 wdhi Lingen Nederriffuedh alla Birkarlarenes bodar och huss som der i många Fougdter tijdh før hannom obehindrat ståt hafver och utkastat på Marken under øppen himmell før hundh och ram, vår Nådigeste konungh och Herres fiske sckat. (Larsen 1976: Vedlegg kilder: 419)

Markedsbodene hadde med andre ord stått på Nálluvuoppi uhindret gjennom mange ”fogders tid”. Nálluvuohppi er også beskrevet i andre kilder, blant annet i forbindelse med Major Peter Schnitlers grenseeksaminasjon for Senjens og Tromsø Fogderi i 1743 (Qvigstad og Wiklund 1929):

Vei herfra Løngensfjord til Sverige er myre, og fares sjelden af de Norske, men tidt og aarligen af de Svenske; Thi som i Skibottne en bugt i Løngensfjord, om Vinteren 2de markeder, det ene 4. Uger før Juel, det andet en 4. Uger efter Juel holdes, saa søge de Svenske Østlapper til det første og de Svenske Borgere av Tornestad til det sidste, (...)

Noen skriftlige indikasjoner om Nálluvuoppi finnes derfor, men arkeologisk vites lite konkret. En arkeologisk utgraving kan dermed bidra til mer informasjon om stedets *terminus ante quem* samt *lokaltetens funksjon*.

2.2 Den arkeologiske lokaliteten

2.2.1 Tidligere registreringer

Ved registrering for Økonomisk Kartverk i 1979 ble totalt ni overflatemarkerte strukturer tolket som hustufter beskrevet. Disse var alle lokalisert til sørvestsiden av E6. I 2006 registrerte prosjektsøker og Tor Mikalsen (Nilsen og Mikalsen 2006) Nálluvuoppi på nytt ved hjelp av visuell overflatebefaring og dokumenterte strukturene med GPS. Dette prosjektet økte antall kjente strukturer til 23 beliggende på begge sider av veien. Registreringen fra 2006 ble gjort i samarbeid mellom Nord-Troms Museum og Ája Samisk Senter og med finansiering fra Sametinget. Det ble også foretatt intervju.

Her ble lokaliteten beskrevet basert på registreringene fra 1979 under lokalitets-ID 9514. I rapporten fra 2006 ble Nálluvuoppi satt inn i en bred kontekst, både kronologisk og geografisk (Nilsen og Mikalsen 2006). Basert på skriftlige kilder og tradisjon, og som tidligere beskrevet, kan man sette lokalitetens *terminus post quem* til ca. 1820. Når Nálluvuoppi ble etablert, er uklart.

2.2.2 Forundersøkelse i 2018

Prosjektsøker Nilsen og Johan E. Arntzen hadde ansvar da en gruppe arkeologer befarte og dronedokumenterte Nálluvuoppi 25.05.2018 med bakgrunn i et ønske om å foreta avgrensede utgravinger på Nálluvuoppi.

Dokumentasjonen ga data til videre bruk av fotogrammetrisk metode. Denne metoden baserer seg på å dokumentere et objekt ved hjelp av overlappende foto som dataprosesseres for å beregne tredimensjonale koordinater.

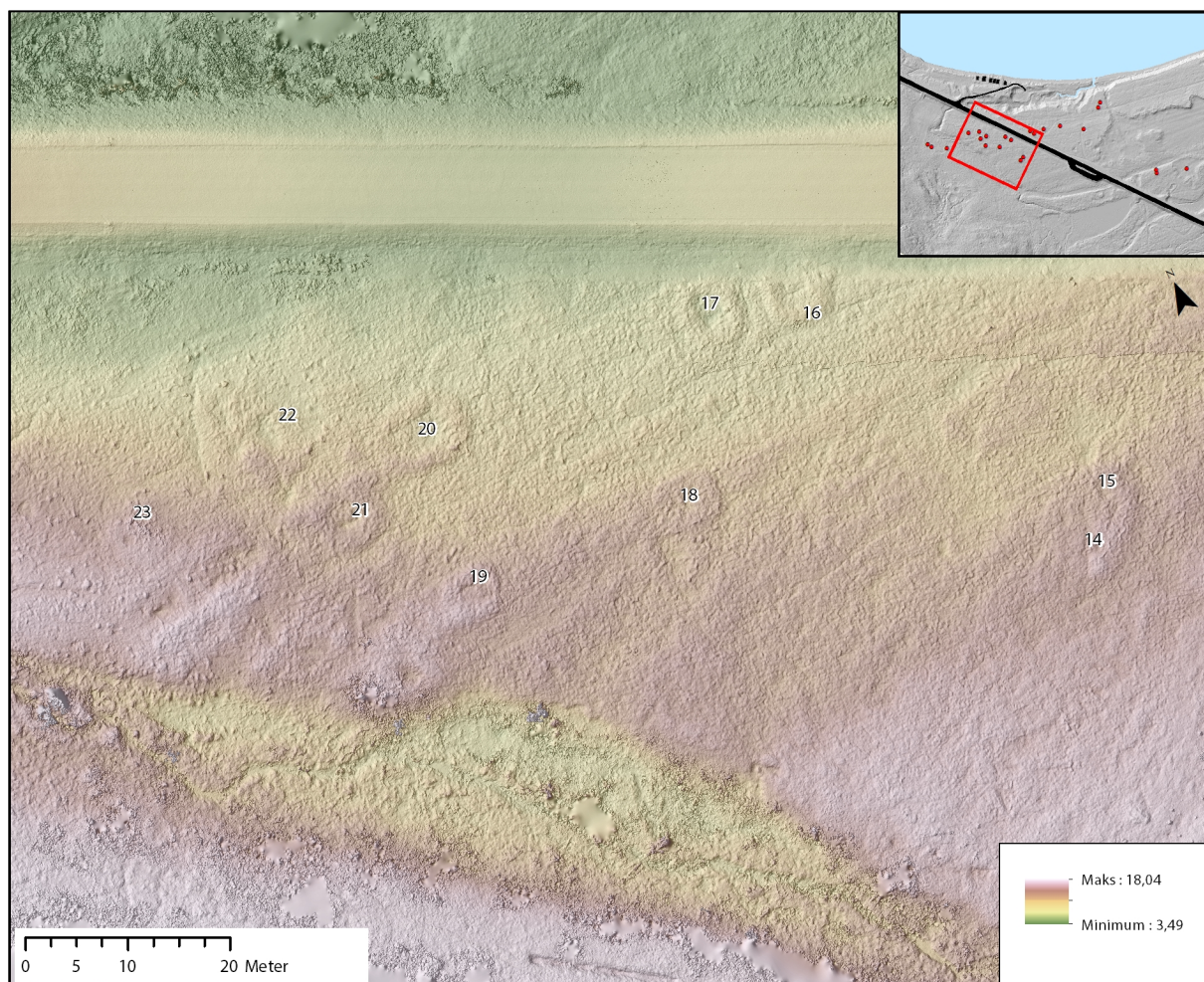
Tidspunktet i slutten av mai var velegnet da bunnvegetasjonen ennå ikke hadde reist seg etter vinteren og de topografiske variasjonene ville la seg dokumentere fotografisk. Et område på 5,6 daa omfattende både sørøst- og nordvestsiden av E6 ble overflydd på 30 meters høyde ved hjelp av en DJI Phantom 4 Pro-drone utstyrt med et 20-megapixelkamera. Flyruta ble forhåndsprogrammert ved hjelp av Pix4D Capture (iPad applikasjon) og det ble før dokumentasjon satt ut 16 punkter for georeferanse ved hjelp av CPOS GNSS (3 cm nøyaktighet). Fotomaterialet ble prosessert ved hjelp av Agisoft Metashape som har en bakkeoppløsning på 8 mm/pixel. Standardfeil etter georeferering er under 3 cm i X- og Y-aksene (kumulativt 3,9 cm), mens feil i Z-aksen oppgis til inntil 81 cm. Dette tallet affekter ikke innbyrdes høydepresisjon i modellen, men er det mulige avviket i forhold til reell høyde over havet.

Resultatene fra denne dokumentasjonen er av høy kvalitet og gir et godt grunnlag for å planlegge en utgraving. Med unntak av seks tufter som ikke lot seg dokumentere på grunn av overbevoksning, er samtlige strukturer som ble registrert i 2006 godt synlige i det nye datamaterialet. Tuftene som faller utenfor datasettet har registreringsnummer 1-3 (tre tufter belagt rundt 130 meter sørøst for hovedområdet nordøst for E6) og 11-13 (tre tufter i skogsområdet ca. 50 meter sørvest for hovedområdet sørvest for E6) i rapporten fra 2006, og må anses som utliggere fra hovedområdene på begge sider av E6. Datagrunnlaget gir rom for nye registreringer ut over de 23 tuftene som ble dokumentert i 2006. Dette krever imidlertid verifikasjon i felt, og vi vil derfor i det følgende forholde oss til de på forhånd registrerte strukturene. Forut for en utgraving vil datamaterialet gjennomgås i detalj og samtlige mulige kulturminner kartfestes og avkrefte eller bekrefte ved hjelp av arkeologisk metode i felt.

2.2.3 Generell beskrivelse av kulturminnene

Plasseringen til samtlige registrerte kulturminner vises i Figur 1, mens en beskrivelse av hver enkelt struktur er gitt i Tabell 1. En mer detaljert gjennomgang og tolkning finnes i Nilsen og Mikalsen 2006. Kulturminnene består som nevnt over av 23 registrerte enkeltminner hvor av 21 er definert som tufter. De to resterende er registrert som groper da de mangler voller. Disse kan være av moderne karakter (se Nilsen og Mikalsen 2006). De øvrige strukturene varierer i størrelse fra 8 x 6 til 4 x 3,5 meter (indre mål) og fremstår som i hovedsak tydelig markerte hustufter med veggvoller. Vollene varierer noe fra tuft til tuft, men er for enkelte strukturer inntil to meter bred og mellom 10 og 40 cm høy. Formen til struktu-

rene varierer hvor sju kan kategoriseres som ovale, 11 rektangulære og fire er runde. Fra den nye dokumentasjonen er det også mulig å ane flere detaljer som innganger med mer. Ut fra tydeligheten til overflatemarkeringen virker bevaringsgraden for flere av tuftene lovende. I denne sammenheng beskriver vi ikke disse detaljene, men påpeker at de kan indikerer potensiale for videre undersøkelser i fremtida.

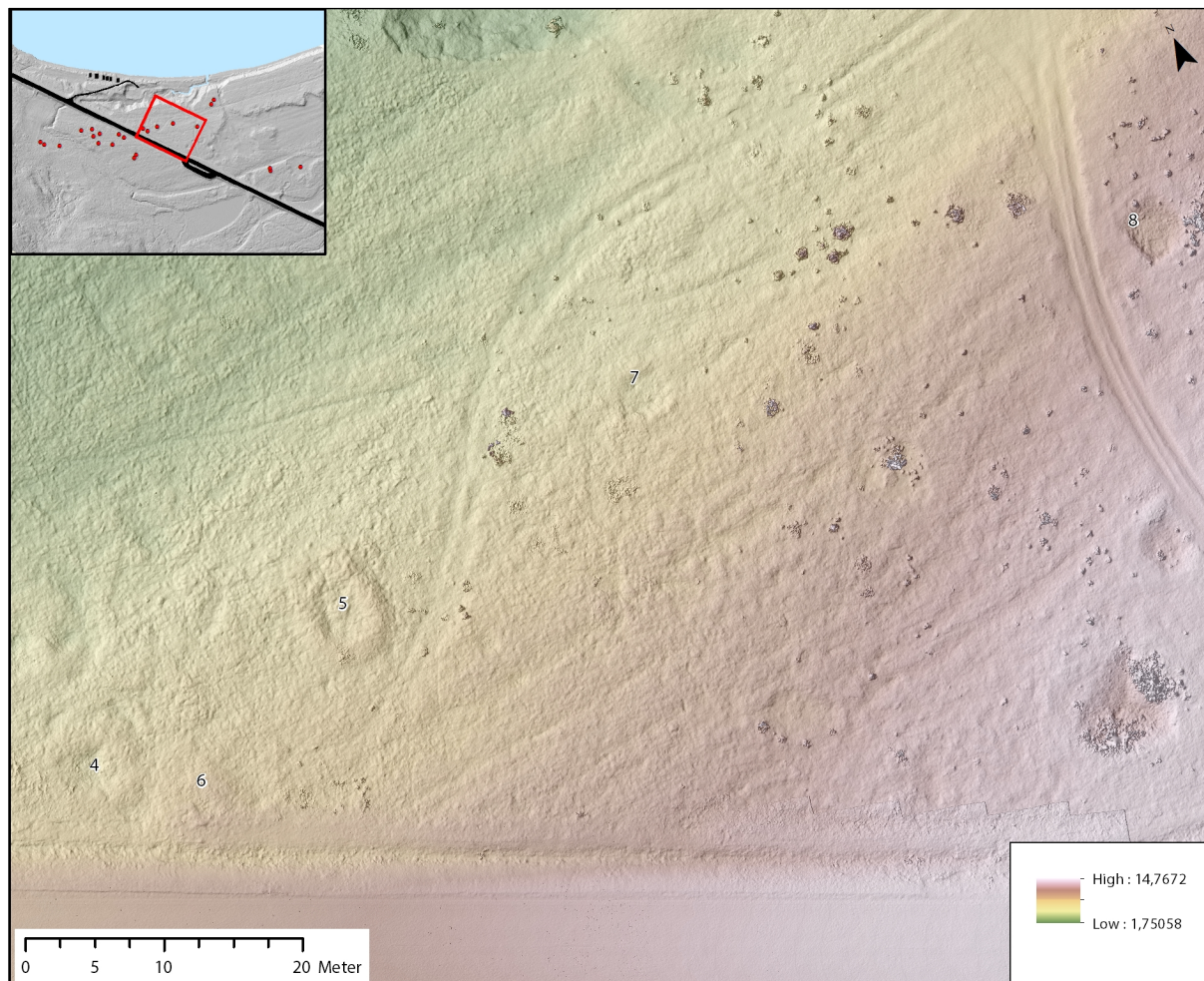

Figur 3. Dokumentasjon av tuftene 14-23 belagt sør for E6.

Tuftene 4-23 ligger på en øst-vestgående linje tilnærmet orientert mot strandlinjen. Avstanden til havet varierer fra 40 meter (struktur 10) til 130 meter (struktur 11). Kulturminneområdet er belagt i et løsmasseområde bestående av morenejord og marint strandsediment (mot sør) og finsortert flygesand (mot nord). Tuftene 1-3 ligger rundt 140 meter øst for de øvrige strukturene med et stort og svært erodert flygesandsfelt imellom.

Den tetteste klyngen av tufter tilhører den opprinnelige registreringen fra 1979 og består av tuftene 14-23 sør for E6 (Figur 3). Struktur 11-13 ligger noe tilbaketrukket i et skogsområde rundt 50 meter sørvest for disse og adskilles av en bekk. Strukturene sør for veien er gressbevokst og området er sammenhengende torvdekt. Nord for E6 er det stedvis eksponerte løsmasser og dårligere bevaringsforhold. Her finnes tuftene 4-10, hvor 4-8 har en klar arealmessig sammenheng med feltet sør for veien (Figur 4). Tuftene

1-3 og 9-10 avviker fra plasseringsmønsteret til de øvrige, og kan derfor være uten kronologisk eller funksjonell sammenheng. For samtlige strukturer utenom de registrert som groper er den mest relevante tolkningen at de representerer torvbygde hus/gammer.

Figur 4. Dokumentasjon av tuftene 4-8 nord for E6.

Regnr.	Type	Form	L	B	Beskrivelse
1	tuft	Oval	4	3,5	Oval tuft, 3,5 x 4 meter indre mål. Tufta er lengdeorientert N-S. Vull mot sør og østinntil 1 meter bred. Ellers fremstår tufta som en nedgraving i terrenget som er inntil 40 cm dyp.
2	tuft	rektangulær	4	3	Oval til rektangulær tuft med indre mål på 4 x 3 meter. En stor stein er synlig i midten av gulvet. Svakt markerte vuller rundt hele tufta som er noe utflytende. Det er dermed noe vanskelig å bestemme avgrensningen.
3	grop	Annet	6	6	Gropa har en T-formet indre fasong, der den vertikale streket er orientert øst-vest. Det er ingen tydelige vuller rundt tufta. Indre mål er 6 x 4 meter til 6 x 6 meter. Gropa er inntil 70 cm dyp. Dette kan være en stilling fra andre verdenskrig.
4	tuft	rektangulær	6	6	Rund til firkantig tuft. Markerte vuller med klar forsinking i midten. Forsinkingen måler 2 x 2 meter. Ytre mål 6 x 6 meter. Gulvarealet virker noe nedgravd i forhold til terrenget rundt. Forsinkingen inntil 40 cm dyp. Vullhøyde inntil 30 cm.
5	tuft	rektangulær	7	5	Firkantig tuft 7 x 5 meter ytre mål. Tufta er lengdeorientert nord-sør. Vullene er mellom 1,2 og 1,5 meter brede og inntil 40 cm høye. Det er en åpning i vullen mot nord, som indikerer at inngangen har vært her. Tufta har en firkantig forsinking imidten.

Regnr.	Type	Form	L	B	Beskrivelse
6	tuft	Rund	6	6	Rund tuft 6 meter i diameter ytre mål. Veggvollene er tydelig markerte, men er noe skadet mot sør av E6. Gulvarealet fremstår som en forsenkning i midten av tufta men ser ikke ut til å være nedgravd i forhold til terrenget rundt. Vollhøyde inntil 20cm. Vollene er en del utflytende inn mot midten av tufta. Gulvarealet fremstår som erforsenking på 1,5 x 1,5 meter.
7	tuft	rektangulær	4	3	Tufta måler 4 x 3 meter indre mål. Lave voller mot nord på 0,5 til 1 meters bredde. Mot sør fremstår tufta mer som en inngravning i terrenget.
8	grop	rektangulær	4,5	3,5	Gropa ligner en del på tuft 7, men da dette kulturminnet ikke har noen voller er det registrert som en grop med ukjent funksjon. Tufta måler 4,5 x 3,5 meter indre mål og er lengdeorientert øst-vest. Tufta er mest nedgravd i terrenget i bakkant, mot sør. Lyngbevakst
9	tuft	Oval	6	5	Oval tuft med utflytende veggvoller som gjør ytre avgrensning noe ujevn/uklar. Tuftakan være noe skadet av traktorveien i sør. Tuftas ytre mål er 6 x 5 meter. Tufta er lengdeorientert øst vest. Tufta har en uklar forsenking i midten.
10	tuft	Rund	5	5	Rund tuft med lave veggvoller. Tufta har en diameter på 5 meter ytre mål. Veggvollene er inntil 15 cm høya. Tufta har en klar forsenking i midten, men er likevel noe svakt markert i terrenget.
11	tuft	Oval	4	2,5	Mulig tuft bevokst med gress. På vestre vollen står ei bjørk. Den mulige tuften er svakt markert i terrenget med mulige lave voller, maksimalt 10 cm, som er tydeligst mot nord. Den mulige tufta måler 4 x 2,5 meter og er lengdeorientert øst vest. Strukturen har en forsenking i midten.
12	tuft	Oval	5,5	3,5	Mulig tuft, oval fasong som er gress og mosebevokst. Ei stor bjørk står på struktursøstre veggvoll. Den mulige tufta er svakt markert med voller på inntil 10 cm høyde. Tufta måler 5,5 x 3,5 meter ytre mål og er lengdeorientert øst vest.
13	tuft	Oval	6,6	5,5	Oval tuft med klart markerte veggvoller. Tuftas indre er noe nedgravd i forhold til terrenget rundt. Tufta er svært godt synlig og markert i terrenget. Ytre mål på 5,5 x 6,6 meter. Vollbredde inntil 2 meter. Veggvollenes dybde inn mot gulv inntil 0,4 meter. Veggvollene er noe mindre markert mot yttersiden i sør.
14	tuft	Rund	7	7	Tufta er den som ligger lengst mot øst i feltet, nærmest avkjøringen/parkeringen ved E6. Rund tuft med klar forsenking i midten. Tufta måler 7 meter i diameter ytre mål. Veggvollen er inntil 30 cm og inntil 2 meter brede. Vollene er noe utydelig, noe som gjør tufta noe uklart markert. Ytre veggvoll virket noe skadet i vest og nord da det ser ut som noe masse er fjernet herfra. Tuft 14s søndre veggvoll ligger vegg i vegg med nordre veggvoll i tuft 15.
15	tuft	Rund	3,5	3,5	Tuft 15s nordre veggvoll ligger vegg i vegg med tuft 14s søndre veggvoll. Rund tuft som er noe skadet i ytre veggvoll mot vest, trolig av jordbruksaktivitet. Tufta har endiameter på 3,5 meter i diameter i ytre mål. Klar forsenking i midten på 1 x 1 meter. Vollhøyde inntil 30 cm. Tufta fremstår som tydelig i terrenget.
16	tuft	rektangulær	6	6	Tufta ligger vest av tuft 14 og 15 og like sør for E6. Tufta er oval til firkantig og har en diameter på 6 meter i ytre mål. Vollene er inntil 2 meter brede og 0,4 meter høye. Tufta har en klar forsenking i midten. Vollen er skadet i nord av E6 og et gjerde.
17	tuft	rektangulær	7	6	Tufta ligger 2 meter vest av tuft 16 og like sør for E6. Tufta fremstår som oval til rektangulær om måler 6 x 7 meter ytre mål. Tufta er lengdeorientert nord-sør. Vollene er inntil 2 meter brede og 30 cm høye. Ytre veggvoll er noe skadet i nord av et gjerde. Midten av tufta fremstår som noe nedgravd i forhold til terrenget rundt.
18	tuft	Oval	6	5,5	Tuft 18 ligger sør av tuft 17, lengre inn på innmarka mot sør. Tufta er oval med ytremål 6 x 5,5 meter. Tufta er lengdeorientert nordøst-sørvest. Vollbreddene er inntil 2 meter og 20 cm høye. Tufta har en klar forsenking i midten. Vollen ser ut til å være noe skadet i sørvest. Vollen mot øst er bredere enn de andre veggene, inntil 2,5 meter.
19	tuft	rektangulær	5,2	4,8	Tuft 19 ligger sørvest av tuft 18, lengre mot bekken i sør. Tufta er oval til rektangulær og 5,2 x 4,8 meter ytre mål. Tufta er lengdeorientert sørvest-nordøst. Tufta

Regnr.	Type	Form	L	B	Beskrivelse
					har enklar forsenking i midten. Vollbredden til tufta er 1,5 meter og inntil 30 cm høy. Veggvollen er smalest i nordøst, hvor den er 1 meter.
20	tuft	rektangulær	8	6	Tuft 20 ligger nord vest av tuft 19. Tufta er oval til rektangulær med ytre mål 6 x 8 meter. Tufta er lengdeorientert sørvest-nordøst. Vollbredden er inntil 2 meter og inntil 35 cm. I nordøst er vollen svakt markert/delvis borte. Klar forsenking i midten.
21	tuft	Oval	5	5	Tuft 21 ligger sørvest av tuft 20, nærmere bekken og skogholtet i sør. Tufta er oval til firkantig med ytre mål 5 x 5 meter. Tufta er godt synlig, men noe uklart markert. Tufta har en klar forsenking i midten. Vollbredden inntil 1,5 meter og vollhøyde inntil 35 cm. Vollen virker noe dratt utover i de to nordligste ytterhjørnene.
22	tuft	rektangulær	7	5	Tuft 22 ligger nordvest ligger nordvest av tuft 21, nærmere E6. Tufta er oval til rektangulær og måler 7 x 5 meter ytre mål. Tufta er lengdeorientert nord-sør. Tufta er godt synlig i terrenget, men er noe uklart markert. Forsenkingen i midten er godt synlig og klart markert. Indre forsenking måler 3 x 2 meter. Vollen i sørvest er meget kraftig og stor, og fremstår nærmest som en haug på 2,5 meter i diameter. Her er vollen inntil 45 cm høy. Ellers er vollene ca 1 meter brede og 10 cm høye. Likenordvest av tufta er det en forsenking i terrenget som kan være et mulig anneks.
23	tuft	rektangulær	5	4,5	Tuft 23 ligger sørvest av tuft 22, nærmere bekken og skogbrynet. Tuft 23 er den tuftasom ligger lengst mot vest i feltet. Tufta er oval til rektangulær og måler 5 x 4,5 meter ytre mål. Tufta er lengdeorientert nord-sør. Tufta er en del skadet, trolig av jordbruksaktivitet. Det er vanskelig å se noen forsenking i midten, som kan være gjenfylt. Det er derfor ikke mulig å anslå noen vollbredde. Høyden på veggvollene er inntil 20 cm. Ytre veggvoll er svært utflytende mot øst, men er mer tydelig mot nord, sør og vest.

Tabell 1. Beskrivelser for de registrerte kulturminnene ved Nálluvuoppi basert på Nilsen og Mikalsen 2006.

3 Arkeologisk undersøkelse

Å velge utgravingssted på Nálluvuoppi er utfordrende. Det er ikke mulig å henvide til undersøkelser av tilsvarende lokaliteter i Norge, da slike ikke finnes, i alle fall ikke i nord. Dette er et nybrottsarbeid, der en må ta hensyn til at lokaliteten er unik. Vi vil i det følgende redegjøre for den planlagte gjennomføringen av det omsøkte prosjektet. Vi vil understreke at undersøkelsene, om resultatene er tilfredstillende etter den innledende sesongen, vil kunne utvides med flere felt sesonger. Planene under er imidlertid lagt opp som et avsluttet feltarbeid, og er rettet mot problemstillinger vi anser at lar seg belyse gjennom begrenset utgraving, prøvetaking, og overflatedokumentasjon slik vi skisserer under.

3.1 Logistikk

Lokaliteten vil bli undersøkt som en del av det arkeologiske feltkurset ARK-1021² ved Institutt for arkeologi, historie og religionsvitenskap (AHR), UiT. Studenter på emnet vil derfor være de som i hovedsak foretar gravearbeidet. Antallet påmeldte studenter er 11 og dimensjonene på feltarbeidet er beregnet etter dette. Utgravingen vil bli nøye fulgt opp i felt av Nilsen (faglig ansvarlig) og Arntzen (ansvarlig for utgraving og dokumentasjon i felt). I tillegg vil en erfaren Ph.d.-stipendiat være med i felt for å overvåke

² ARK-1021: Arkeologi feltkurs. Utgraving - <https://uit.no/utdanning/emner/emne/566141/ark-1021>

studentenes arbeid. Det vil legges stor vekt på dokumentasjon (og rekonstruksjon) av det utgravde området, og den gode dekningen med erfarne arkeologer vil også sikre en god overvåking av selve utgravingen.

Etterarbeid vil håndteres av Nilsen og Arntzen (ansvarlige), mens materialet fra kurset er tenkt inkludert i AHRs emner i jordkjemi (ARK-1015³) samt funnbehandling og systematisering (ARK-1016 Fra utgraving til museum).

Forlegning vil være på UiTs feltstasjon i Skibotndalen.

3.2 Faglige problemstillinger

Selv om dette er nybrottsarbeid, finnes det interessant sammenligningsgrunnlag for utgravde resultater på Nálluvuoppi, blant annet fra Elvejord (Simonsen 1980) og de to originale buene på Skibotn markeds plass nordøst for elveutløpet.

Med bakgrunn i at lokaliteten ligger strategisk til, og at den har indikasjoner i skriftlige kilder til å kunne predateres 1600-tallet, er det interessant å se hvilke dateringer en arkeologisk utgraving kan gi gjennom både ¹⁴C og gjenstandsmateriale. Ei viktig problemstilling blir derfor å *avklare lokalitetens kronologiske spenn*.

Karakteren til Nálluvuoppi er også lite kjent; hvilke varer ble utvekslet her og hvor kom de fra? En begrenset utgraving kan belyse dette gjennom blant annet gjenstandsfunn. Utgravingen kan derfor potensielt bidra til å belyse spørsmålet: *Hvilke varer, fra hvilket opprinnelsessted, ble utvekslet på Nálluvuoppi og hva var lokalitetens funksjon?*

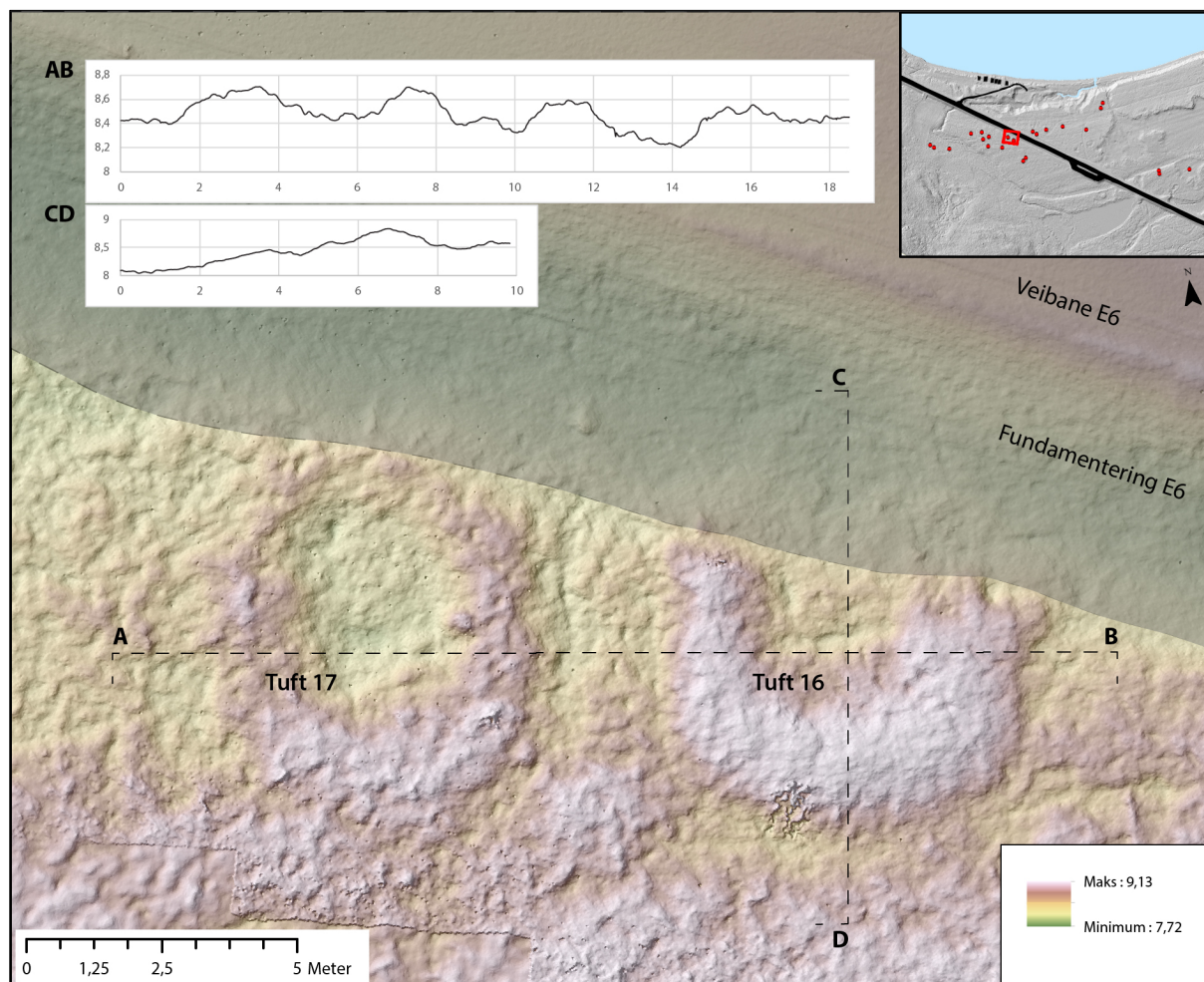
Som tidligere nevnt ser strukturene på sørvest og nordøstsiden av E6 ulike ut. Grunnforholdene på nordøstsiden av E6 er også slik at det er usikkert om en del av det som er registrert som strukturer, faktisk er tufter. Undersøkelsen vil derfor avdekke om disse er tufter, og ikke minst nærmere konstruksjonsdetaljer knyttet til strukturene. Strukturene på sørvestsiden av E6 er definitivt tufter, og denne kan sammenlignes med andre tidligere utgravde strukturer, både knyttet til markeds plasser lengre sør i Norge, og også utgravingene på Elvejord (Simonsen 1980). På bakgrunn av undersøkelsen kan derfor følgende problemstilling diskuteres: *Hvordan var strukturene på Nálluvuoppi bygd opp, og skiller de seg fra andre samtidige/parallele strukturer på noen måter?*

3.3 Undersøkelsesobjekter

Med bakgrunn i hovedproblemstillingene over vil vi under presentere en plan for arkeologisk undersøkelse. For å belyse konstruksjonsmessige detaljer og å få inn et representativt gjenstandsmateriale er det

³ <https://uit.no/utdanning/emner/emne/565627/ark-1015>

fra starten av nødvendig å avdekke et visst sammenhengende areal tilknyttet en eller flere av tuftene. Dette er også viktig for å få god kontroll på postdeposisjonelle hendelser og faktiske bevaringsforhold tilknyttet lokaliteten, også med tanke på en eventuell videreføring av prosjektet.

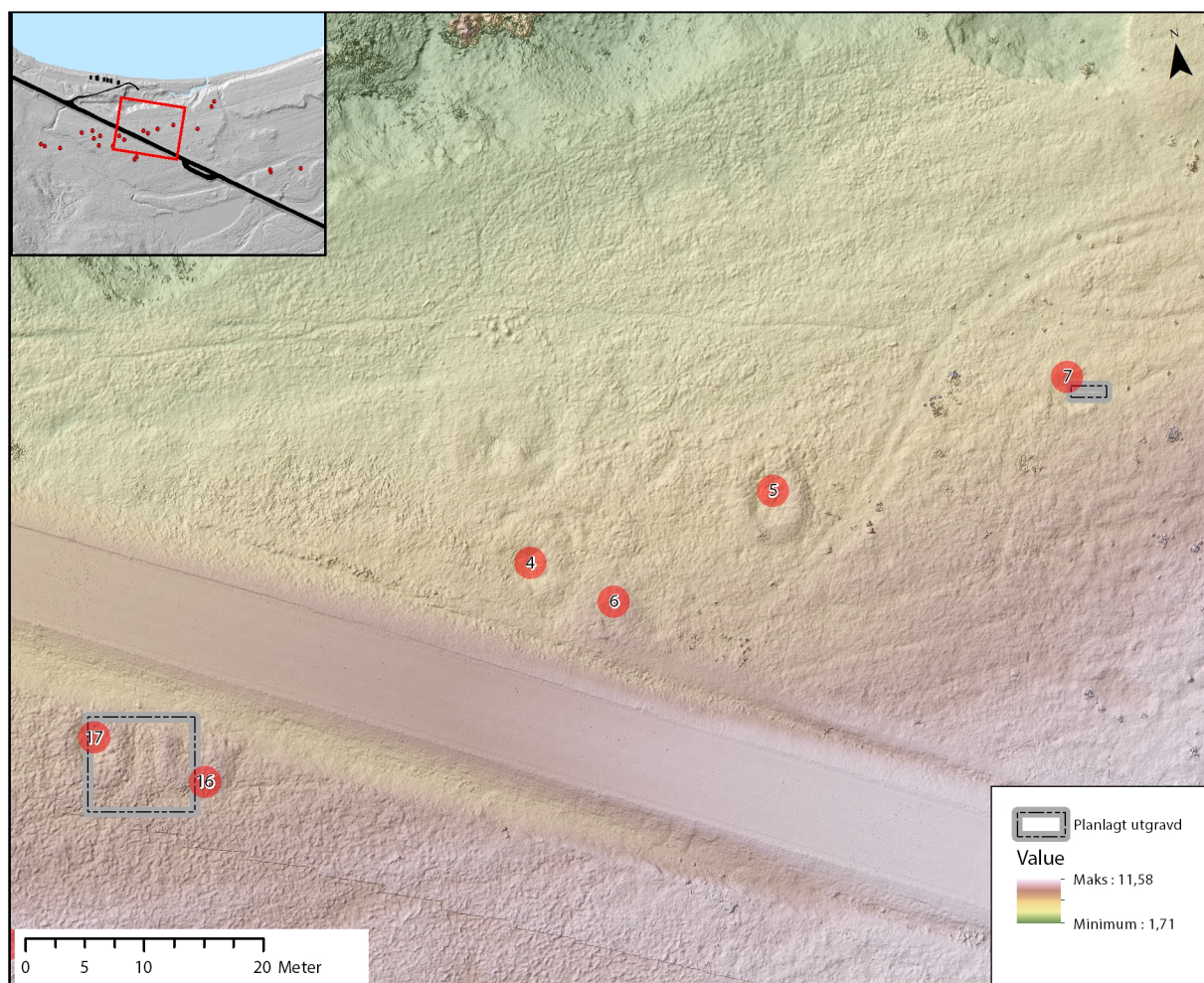

Figur 5. Overflatedokumentasjon av tuft 16 og 17 med profillinjer innfelt. Merk hvordan E6 skjærer kulturminnene.

Tuftene 16 og 17 er begge avrundet kvadratiske og ligger to meter fra hverandre inn mot E6 helt nord i det sørlige feltet (Figur 5). Struktur 16 er skadet av E6 og bare noe over halve tufta er intakt. Tuft 17 er også betydelig skadet i nordvollen. Om struktur 16 opprinnelig har vært lik nr. 17, har begge hatt en størrelse på ca. 6 x 7 meter i ytre mål med 40 cm høye og inntil 2 meter tykke veggvoller uten spor etter inngangsparti.

På østsiden av E6 er det flere uavklarte strukturer, blant annet tuft 2, 3, 7 og 8. For å avklare lokalitetens arealmessige avgrensning, samt kronologiske spenn, er det avgjørende å både skaffe daterbart materiale samt avklare statusen for strukturene som hustufter eller ikke. Vi ser det som gjennomførbart og fornuftig å åpne et hovedfelt sør for E6 i tilknytning til tuft 16 og 17 samt en mindre sjakt i tilknytning til struktur 7 på nordsiden av veien. Hovedfeltet vil vi legge opp slik at halvparten av tuft 16 og 17 totalgraves inkludert området mellom strukturene. Feltet vil måle 9 x 8 meter og dekke 72 m². For tuft 7 vil vi

åpne opp en sjakt på 1 x 3 meter gjennom den østlige veggvollen og halvveis inn mot sentrum av strukturen.

Figur 6. Overflatedokumentasjon med planlagte utgravningsfelt sør og nord for E6 innmerket.

Vi ønsker i tillegg til dette å grave fem prøveruter på 1 x 1 meter strategisk plassert utenfor de registrerte kulturminnene, men innenfor kulturminneområdet. Plasseringen til disse vil vi avgjøre i felt basert på resultater fra magnetisk overflatekartlegging (se under). Vi ønsker i tillegg til dette å gjennomføre en jordkjemisk kartering av området ved hjelp av en 4 cm bred jordsonde (se under). Prøvepunktene vil spres jevnt ut over kulturminneområdet med 5 meters punktavstand og kan omfatte inntil 250 prøvepunkter. Oppsummert ønsker vi å søke om følgende:

- Et felt på 72 m² åpnes sør for E6. 50% av strukturene 16 og 17 berøres.
- En sjakt på 3m² nord for veien. 15% av struktur 7 berøres.
- Fem prøveruter plassert utenfor registrerte kulturminner. 5 m² av areal uten registrerte kulturminner berøres.
- Inntil 250 jordprøver tatt med jordsonde innenfor kulturminneområdet.
- Totalt omsøkt areal er 80 m² hvor 75 m² berører registrerte kulturminner.

3.4 Gravemetodikk

Utgravningen vil gjøres etter kontekstuell metode og et viktig fokus vil være å avdekke informasjon rundt husstrukturenes konstruksjon. Alle definerbare kontekster vil totalgraves (tømmes) og dokumenteres. Større kontekster (eksempelvis gulvlag) vil deles opp i arbitrære funnoppsamlingsruter på enten 1 x 1 eller 0,5 x 0,5 meter. Strukturer som ildsted eller avfallsgroper vil formgraves i snitt, dokumenteres, og deretter tømmes før de redokumenteres. Plasseringen til utgravningsfeltene er bestemt ut fra at kortendene av feltet skal fungere som hovedprofiler gjennom huskonstruksjonene. Disse profilene vil dokumenteres nøye og utgjøre den viktigste konteksten for uttak av naturvitenskapelige prøver (inkludert daterbart materiale). Masser fra definerte funnførende kontekster vil tørrsoldes gjennom 0,5 mm maskevidde.

3.5 Dokumentasjon

All dokumentasjon håndteres ved hjelp av digitale hjelpemidler. Vi vil benytte totalstasjon i kombinasjon med CPOS GNSS og alle koordinater vil være etter nasjonalt rutenett (WGS84 UTM 33N). Dokumentasjonssystemet Intrasis benyttes til registrering av strukturer, funn og gravetekniske enheter. Kontekstbeskrivelser, jordlagstolkninger, fotolister med mer føres i digitale skjema i felt ved hjelp av iPad og Filemaker Go. Utgravningen vil dokumenteres ved hjelp av foto og alle strukturer vil fotograferes før og etter utgravning. Spesielle funn fotograferes in situ. Drone vil brukes til oversiktsfotografering og til fotogrammetrisk dokumentasjon av større sammenhengende arealer. Bakkebasert fotogrammetri vil ellers benyttes til høyoppløselig dokumentasjon av profiler og strukturoverflater. Alle fotogrammetrimodeller relateres til nasjonalt koordinatsystem ved hjelp av eksakt punktfestede markører. Profilmosaikker vil påføres tolkninger i felt ved hjelp av iPad eller direkte på utskrift.

Ved prosjektets slutt vil all digital dokumentasjon overleveres Tromsø Museum for arkivering. Funndatabasen og fotolistene vil legges inn i universitetsmuseenes funn- og fotodatabaser.

3.6 Naturvitenskapelig prøvetaking og analysemetoder

Avhengig av potensielt samarbeid med andre og økonomiske aspekter ved prosjektgjennomføringen vil vi integrere flere ulike naturvitenskapelige metoder.

Prøvematerialet fra den jordkjemiske karteringen vil analyseres for fosfat, glødetap og magnetisk susceptibilitet ved laboratoriet på AHR. Disse prøvene vil også prepareres og analyseres ved hjelp av håndholdt XRF på det samme laboratoriet om tid og økonomi tillater det.

Vi vil ellers feltanalysere profiler og eksponerte flater for magnetisk susceptibilitet (MS) ved hjelp av ulike sensortyper. Det vil også gjøres forsøk på systematiske overflatemålinger i et rutenett over lokaliteten med overflatesensor. Det vil tas ut bulkprøver av sedimenter fra kontekster med potensial for makrofossiler og fossile insekter.

Det vil også tas ut prøvemateriale med tanke på analyse av biologisk materiale. En plan for analyse av dette materialet (makrofossil, insekter, strontium og *a/seda*DNA) er ikke klar i skrivende stund, men vi vil inngå samarbeid med relevante forskere gjennom blant annet Joint Proxies forskergruppe (se under). Daterbart materiale vil sikres fra gode kontekster og analyseres av Beta Analytic.

3.7 Gjenlegging og rekonstruksjon etter utgraving

Nálluvuoppi er en unik lokalitet. Det vil derfor legges stor vekt på at de utgravde områdene blir rekonstruert etter utgraving. Under undersøkelsen vil massene som graves ut bli plassert på presenninger og skilt etter hvor de stammer fra. Overflaten vi derfor i så stor utstrekning som mulig ble seende ut som før undersøkelse.

Området på sørvestsiden av E6 består av innmark med gress og tykkere jordlag ut fra hvordan det ser ut på overflaten. Rekonstruksjonen vil her bli god. Vegetasjonsdekket vil sikre at sporene etter undersøkelsen etter få år, basert på andre tilsvarende rekonstruksjoner ved lignende jord/vegetasjonsdekker, vil være nær usynlige.

På nordøstsiden av E6 er situasjonen mer utfordrende. Dette området er dekket av et tynt lynglag over løse sandmasser. Her finnes det også større vegetasjonsfrie områder som eroderer.

Etter fjerning av overflatevegetasjonen, vil denne bli vannet slik at den ikke har tørket ut når det utgravde område området blir rekonstruert. Rekonstruksjonen vil derfor særlig bli overvåket gjennom befaringer høst 2019 og høst og vår 2020 for å sjekke at tilbakelegging av overflatevegetasjon har «satt seg» eller om tiltak må iverksettes for å sikre fortsatt vekst av lynglaget. Eksponerte kulturlag som gjenstår ved endt utgraving vil dekket med veiduk før gjenlegging.

3.8 Samarbeidspartnere

Prosjektsøker og Johan E. Arntzen er deltagere i forskningsgruppa Joint Proxies⁴, ledet av Hans Peter Blankholm ved AHR. Forskergruppa, som er internasjonal og tverrfaglig, gir tilgang på et nettverk av spesialister på en lang rekke naturvitenskapelige analyser, blant annet DNA, tungmetallanalyser, botanikk og entomologi. Materialet fra Nálluvuoppi vil kunne knyttes opp mot forskergruppa og pågående forskning, og vi vil invitere med oss interesserte i felt. I skrivende stund er det ikke inngått formelle avtaler med konkrete personer, men dette vil vi få på plass før og etter feltarbeidet.

⁴ Joint research on human and natural adaptation to changing climates and environments in the High North (Joint Proxies) - <http://site.uit.no/jointproxies/>

3.9 Formidling

Prosjektet har en klar faglig begrunnelse, men det har også klar innretning mot formidling der Storfjord kommune, Sameting og Troms fylkeskommune synes å være interessert gjennom all den kontakten vi har hatt.

Prosjektsøker har også god relasjon til Nord-Troms museum, som har ett av sine hovedformidlingsanlegg på Skibotn markeds plass, etter å ha arbeidet der som førstekonservator og bestyrer.

Innvilges søknaden, vil søker fortsette dialogen med Nord-Troms museum for å få på plass gode, lokale formidlingsopplegg.

Utgravingsfeltet er lett tilgjengelig fra E6, og vi vil vektlegge å være imøtekommende for de som stopper på de store avkjøringene her skal få informasjon fortløpende. Det er også mulig å planlegge «Åpen dag» i samarbeid med Nord-Troms museum, som har sitt hovedanlegg for formidling i Storfjord på den «nye» markeds plassen på nordøstsiden av elveutløpet med stående markedsbuer.

Vi vil også være svært imøtekommende med å stille all vår «formidlingsvennlig» dokumentasjon tilgjengelig for slike formål etter avtale med der Storfjord kommune, Sameting, Troms fylkeskommune og Nord-Troms Museum.

3.10 Budsjett

Feltarbeidsdelen av prosjektet, slik det er presentert over, vil i sin helhet dekkes av AHR som del av feltkurset ARK-1021. Etterbehandling av data vil også kunne ha integrasjon med laboratoriet/etterbehandling av data innrettede- emnene ARK-1015 og ARK-1016, slik nevnt ovenfor.

Utgifter til ¹⁴C-dateringer dekkes over feltkursets budsjett. Medgått arbeidstid til rapportering og eventuell publisering av resultatene vil tas fra de undertegnede s forskningstid og dekkes av AHR. Utgifter til eventuell konservering av gjenstandsmateriale vil skaffes til veie dersom behovet oppstår enten fra de undertegnede s annuumsbevilgninger eller gjennom andre tildelinger.

4 Litteratur

Chruickshank, M. 1992: *Det kreative rom. En analyse av byggeskikk i Nord-Troms 1400-1700*. Hovedfagsavhandling i arkeologi, Universitetet i Tromsø.

Figenschau, I. 2012: *Økse materiale fra Troms og Finnmark, ca 1050-1900 evt: en handverksbasert gjenstands analyse*. MA-avhandling i arkeologi, Universitetet i Tromsø.

Fossbakk, O.-B. 2004: Skibotn marked: Fra tuskhandel til offentlig regulert marked. Nilsen, G. (red.): *Kulturmøter i Nord-Troms*, s. 90-95.

Gjessing, G. 1942: *Yngre steinalder i Nord-Norge*. Institutt for sammenlignende kulturforskning. Ser. B, XLI.

Grydeland, S. E. 2001: *De sjøsamiske siida-samfunn. En studie med utgangspunkt i Kvænangen, Nord-Troms*.

Nord-Troms Museums skrifter I/2001.

Hage, I. 1996: Markedshandel og læstadianisme. Skibotn markedsplass. *Fotefar mot nord*.

Hansen, L. I. 1984: Trade and markets in northern Fenno-Scandinavia A.D. 1550–1750. *Acta Borealia*, Vol.1(2), s. 47-79.

Hansen, L. I. 1990: *Handel i nord. Samiske samfunnsendringer ca. 1550-ca. 1770*. Dr.-avhandling, Universitetet i Tromsø.

Hansen, L.I. og B. Olsen 2004: *Samenes historie fram til 1750*. Cappelen Akademisk forlag.

Henriksen, J. 2016: *Kulturmøter og identitet på Finnmarkskysten i tidlig historisk tid. Tolkninger basert på arkeologiske analyser av mangeromstuffer*. Phd-avhandling i arkeologi, Universitetet i Tromsø.

Larsen, E. 1976: *Lyngen bygdebok*. Lyngen prestegjelds historie. Utgitt av Kåfjord, Storfjord, Lyngen og Tromsø kommuner.

Martin, J. 1986: *Treasure of the land of darkness. The fur trade and its significance for medieval Russia*. Cambridge.

Myklevoll, L. B. 1998: *Bergartsøkser i Nord-Norge. Forslag til klassifisering, kronologi og tolkning*. Stensilserie B nr. 50, Institutt for arkeologi, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Tromsø.

Nilsen, G. 2017: Surplus Production and Marine Resource Use in the North Norwegian Iron Age. *The International Journal of Nautical Archaeology*, vol. 46 (2), s. 231-252.

Nilsen, G. og T. Mikalsen 2006: *Den gamle markedsplassen i Skibotn – Nålluvuhohppi*.

Nilsen, G. og S. Wickler 2011: Boathouses as Indicators of Ethnic Interaction? *Acta Borealia* vol. 28, No.1, s. 55-88.

Odner, K. 1992: *The Varanger Saami. Habitation and economy AD 1200-1900*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning, Serie B: Skrifter LXXXVI. Oslo, Novus.

Ovsianikov, O. V. 1993: *The Arctic Russia in the Middle Ages: Recent archaeological discoveries and the ancient trade route along the Arctic coast*. Stensilserie, ISV, Universitetet i Tromsø.

Qvigstad, J. og K. B. Wiklund 1929: *Major Peter Schnitlers Grenseeksaminasjonsprotokoller 1742-1745. Bind 2*. <http://www.dokpro.uio.no/qvogstad/renhand.html>

Simonsen, P. 1980: *Fiskerbonden i Nord-Troms 1300-1700: belyst ved tuftgravninger*. Publikasjoner fra Helgøyprosjektet nr. 1.

Sommerseth, I. 2015: New traces of wild reindeer hunting in the alpine areas in Northern Norway. I: S. Indrelied, K. Loe Hjelle og K. Stene (red.): *Exploitation of Outfield Resources—Joint Research at the University Museums of Norway*, s. 19-28.

Søbstad, T. 1980: *Den sjøsamiske bosetting i Helgøy fram til ca. 1800: en undersøkelse av en etnisk gruppe med utgangspunkt i materielle bosettingsspor*. Publikasjoner fra Helgøyprosjektet nr. 5.

Sørgård, I. 2005: *Trondenes kirke i skjæringspunktet mellom øst og vest. Var Trondenes kirke befestet i middelalderen?* Mastergradsavhandling i arkeologi, Universitetet i Tromsø.

Sørgård, I. 2017: Middelalderens nordnorske borganlegg. *Viking – tidsskrift for norrøn arkeologi*, vol. 81, s. 171-190.

Arkeologi og arbeidslivsrelevans

*Erfaringer, suksesser og fallgruver etter et **RESULT**-prosjekt*

Johan E. Arntzen

johan.arntzen@uit.no

Gørill Nilsen

gorill.nilsen@uit.no

*Institutt for arkeologi, historie, religionsvitenskap og teologi
Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning*

Kort om undertittel foredrag:

*Erfaringer, suksesser og fallgruver etter et **RESULT**-prosjekt*

- Ikke et **Ressurs**senter for **undervisning**, **læring** og **teknologi**-prosjekt
- Et prosjekt med støtte fra Program for undervisningskvalitet
 - kategori samarbeidsprosjekter med arbeidslivet

Hvorfor er arbeidslivsrelevans viktig? **Ønsket fra toppen**

Forskrift om utdanningskvaliteten i høyere utdanning (2017)

§ 2-2 (2): Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller **arbeidsliv**

Stortingsmeldinger fremhever arbeidslivsrelevans: Hva betyr begrep?

“Det er behov for å avklare sentrale begreper som “arbeidslivsrelevans” og “praksis”.” (s. 22)

Arbeidslivsrelevans viktig i disiplin og humaniora: Hva gjør slike utdanninger arbeidslivsrelevante?

Stor endring i forhold til om generisk kunnskap som læringsutbytte i et humanistisk fag er noe som er arbeidslivsrelevant

Arkeologer har selv avdekket: Generisk er **også** et arbeidslivsrelevant læringsutbytte

FREMTIDSUTSIKTER PA DET ARKEOLOGISKE
ARBEIDSMARKEDET

Midlertidig ansatte arkeologers arbeidsvilkår anno 2011

Arbeidslivsundersøkelsen

Kvalitetsreformens konsekvenser – endringer av arkeologiutdanningen?

Gørill Nilsen

Institutt for arkeologi og sosialantropologi, Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning, Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet

For en del år siden påpekte jeg i *Primitive tider* at det arkeologiske arbeidsmarkedet ville stå overfor fremtidige utfordringer, blant annet

har vært og kommer til å bli. Denne artikkelen vil beskrive noen av de sentrale prosessene som har påvirket utdanningssektoren de senere årene og

**FORSKER
FORBUNDET**
MAARK

Ved Tine Schenck
April 2012

Fagpolitisk forening for midlertidig ansatte arkeologer

**FORSKER
FORBUNDET**

PÅ SPORET AV ARKEOLOGER I NORGE – MENNESKER, ARBEIDSFORHOLD OG BEHOV

Nasjonal rapport i prosjektet *Discovering the
Archaeologists of Europe 2012-2014*

Forfattet av Tine Schenck

Eallju: Drivkraft i nord: UiTs strategi mot 2030

1: Arktis og nordområdene

Som verdens nordligste universitet er UiT strategisk plassert for å utvikle og formidle kunnskap om Arktis og nordområdene. UiT favner forskning og utdanning om natur, samfunn, teknologi, miljø, kultur, mennesket og samspillet mellom disse. Fra dette ståstedet jobber vi med hav, rom, klimaendringer og ressursutnyttelse, helse og økonomi, urfolk, befolkningsendring, politikk og samhandling i nord. Vi skal bygge på innsikt fra fagområdene våre for å bidra til utviklingen i nord.

Ambisjon: UiT skal være internasjonalt ledende på kunnskap og kompetanse om og for Arktis og nordområdene.

Vi skal være fremst i å forstå natur- og samfunnsendringer i Arktis og nordområdene, og effekten av dem. Vi skal være et attraktivt studiested som verdsetter og utnytter nærhet mellom fag, folk og praksis. Vi skal oversette utfordringer og muligheter i nordområdene til faglige spørsmål, og utforske dem i samarbeid.

For å nå vår ambisjon skal UiT:

- **Utvikle flere ledende fagmiljøer i front av den internasjonale kunnskapsutviklingen.** Vi skal løfte forskningsspørsmål som er relevante for utviklingen i nord. Vi skal utvikle og opprettholde vitenskapelig infrastruktur og tidsserier av data som muliggjør kunnskapsutvikling om og for Arktis og nordområdene.
- **Videreutvikle attraktive utdanningstilbud tilpasset nærings- og samfunnsliv i nord.** Vi skal fremme læring og involvering av studenter. Vi skal styrke fleksible tilbud som sikre at unge og voksne studenter på små og store steder tilegner seg kunnskap, kompetanse og ferdigheter som framtiden trenger.
- **Styrke kompetanse om og for samiske og kvenske forhold.** Vi skal være det ledende universitetet på kunnskap om og formidling av samisk og kvensk språk, kultur, kunst og samfunn, og på møtet mellom majoritets- og minoritetssamfunnet.
- **Være en pådriver for samarbeid i Arktis og nordområdene.** Vi skal være en synlig og aktiv kunnskapsaktør i nordområdene, og en foretrukket samarbeidspartner for nærings- og samfunnsliv og internasjonale samarbeidspartnere.

Alle utdanninger

Videreutvikle attraktive utdanningstilbud tilpasset nærings- og samfunnsliv i nord

Hvordan kan strategien implementeres i det humanistiske disiplinfaget arkeologi?

Hva er arkeologi?

Et fag i spagat mellom disiplin og profesjon

Profesjonsfag leder til yrker beskyttet i lov:

- [Lov om helsepersonell m.v.](#)
- [Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa](#)

Arkeologi er et humanistisk disiplinfag

- selv om en amerikansk utdanna arkeolog ville protestert her da arkeologien går inn under antropologien ved de fleste universitet der
- arkeolog er ikke beskyttet tittel, men MA i arkeologi beskyttet av [Forskrift om krav til mastergrad](#)

Arkeologi: Profesjon-nokså-nært

- Arkeologer *utøver lovpålagte oppgaver* utledet av [Lov om kulturminner](#) (kml) ved universitetsmuseer, fylkeskommuner og Sametinget m.v.
- Hvilken institusjon som har ansvar for ulike paragrafer kml, reguleres gjennom [Forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven](#)
- Tilsetninger ulike stillinger forvatningsarkeologi reguleres av lokale avtaler, som *Lokal Særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for kortvarige, tidsbegrensede engasjementer og oppdrag ved feltarbeid (feltavtale) ved UiT Norges arktiske universitet*
- Ansettelse reguleres av kompetansekrav

Lokal Særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for kortvarige, tidsbegrensede engasjementer og oppdrag ved feltarbeid (feltavtale) ved UiT Norges arktiske universitet (feltavtale UiT).

Stillingsbetegnelse	Utdanning	Stillingskode
Feltassistent	Eksamen høyere grad/mastergrad	1514 Ledende forskningstekniker
Feltassistent	Bachelor	1512 forskningstekniker
Feltassistent	60 studiepoeng	1512 forskningstekniker
Feltleder	Dr. grad/PhD	1514 ledende forskningstekniker
Feltleder	Eksamen høyere grad/ mastergrad	1514 ledende forskningstekniker

BA-arkeologi får ny innpakning etter SUV-prosess:

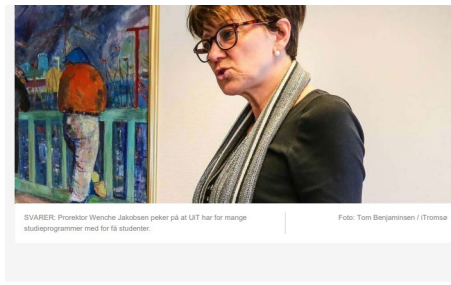
Strategisk utdanningsutvalg

Arkeologi er viktig for samisk for/historie og forvaltning

Revidering av studieprogramporteføljen

Universitetsstyret ba våren 2016 om en intern gjennomgang av alle studieprogrammene ved UiT. Strategisk utdanningsutvalg leverte to rapporter: En rapport hvor de erfaringsbaserte- og 2-årige masterprogrammene ble gjennomgått, i den andre rapporten ble alle bachelorprogram og 5-årige masterprogram gjennomgått.

SJAVÆR, Professor Wenche Jacobsen peker på at UiT har for mange studieprogrammer med for få studenter. Foto: Tom Berntsen / Tromsø

BA arkeologi skal legges ned, men kan gjenopprettes

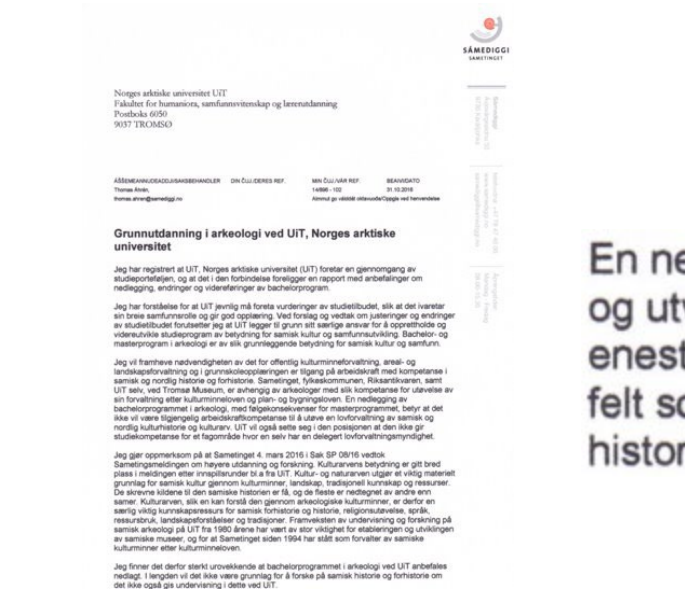
Kraftige protester:

- arkeologi ved UiT er strategisk viktig jmf Sametinget
- arkeologi BA fryser opptak et år

– **For mange studier med for få studenter**

UiT-ledelsen svarer: UiT-ledelsen forsvarer kuttet i studieprogrammer ved å peke på direktiver fra Kunnskapsdepartementet.

En nedleggelse av grunnutdanningen i arkeologi ved UiT vil undergrave muligheten for å sikre og utvikle utdanningen og forskningskunnskapen om samisk historie og forhistorie. UiT er det eneste universitetet som vil kunne tilby og forestå utdanning og brei forskning på dette feltet. Et felt som for øvrig har en sterk internasjonal orientering både mot andre urfolk og fordi samisk historie strekker seg over fire stater.

Trøblete start, men godt resultat

Semester	10 studiepoeng	10 studiepoeng	10 studiepoeng
1.sem	ARK-1014 Hva er arkeologi?	ARK-1013 Høvdingdøm- mer og stater, samer og nordmenn	ARK-1019 Examen Facultatum - Arkeologi- variant
2. sem.	ARK-1012 Fra istidsjegere til jordbrukere	ARK-1006 Arkeologisk metode	FIL-0700 Examen Philosophicum
Sommer mellom 2. og 3. sem.			Evt. ARK-1020 Evt. ARK-1021
3. sem.	ARK-1007 Arkeologiens idéhistorie	Arkeologisk/ fritt valgmenne	Arkeologisk/ fritt valgmenne/
4. sem.	Arbeidslivsrettet/ fritt valgmenne	Arbeidslivsrettet/ fritt valgmenne	Praktiske/praksisemne(r) Arbeidslivsrettet valgmenne/ Praktiske/praksisemne(r)
5. sem.	Arkeologisk/ fritt valgmenne	Arkeologisk/ fritt valgmenne	Arkeologisk/ Fritt valgmenne/ Praktiske/praksisemne(r)
6. sem.	Arbeidslivsrettet/ fritt valgmenne	Arbeidslivsrettet/ arkeologisk/ fritt valgmenne	ARK-2027 Bacheloroppgave i arkeologi

Obligatoriske emner (alle 10 studiepoeng)

ARK-1014 Hva er arkeologi?
 ARK-1012 Fra istidsjegere til jordbrukere
 ARK-1013 Høvdingdømmer og stater, samer og nordmenn
 ARK-1006 Arkeologisk metode
 ARK-1007 Arkeologiens idéhistorie
 ARK-2027 Bacheloroppgave i arkeologi

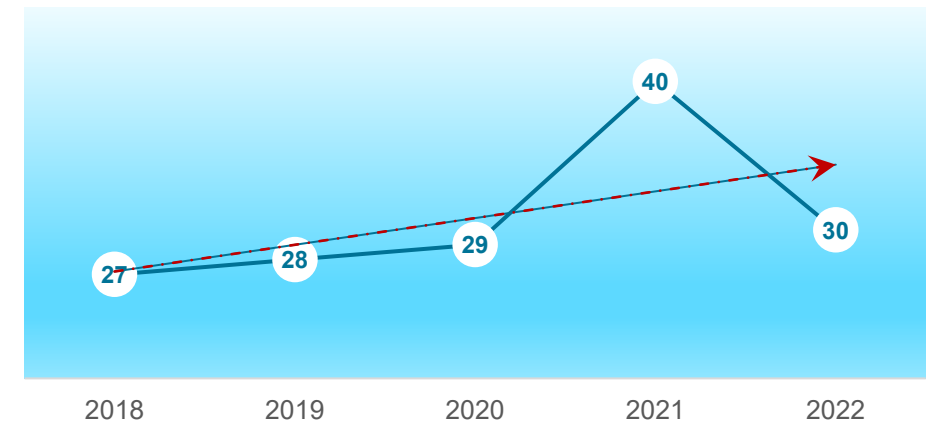
Arkeologiske praktiske og praksisemner (5 studiepoeng)

ARK-1020 Registrering av kulturminner (sommerkurs)
 ARK-1021 Arkeologisk utgravning (sommerkurs)
 ARK-1016 Fra utgravning til museum (høstemne)
 ARK-1015 Innføring i laborativ arkeologi og jordkjemisk analyse
 ARK-1017 3D-arkeologi: Dokumentasjon, formidling og forskning
 ARK-1018 Museumspraksis (våremne)

Arbeidslivsrelevante arkeologiske valgmenner (10 studiepoeng)

ARK-2015 Kulturminnevern: Mellom offentlige og private strategier
 ARK-2023 Museum: Mellom forskning, forvaltning og formidling
 SVF-2005 GIS I (geografiske informasjonssystemer)
 SVF-2006 GIS II

ANTALL FØRSTEPRIORITETSSØKERE
ARKEOLOGI

Arbeidslivserfaring fra arvtakerfelt undervisere UH: Kompetanse i utvikling

UH: Universitet og høyskoler

Johan og Gørill

- Utdanning vi tok var lærersentrert
- Praksis kom fra sesongarbeid innen forvaltningsarkeologi

Studenter i dag møter krysspress

- Disiplinfaget må ivaretas
- Profesjonsfagselementene må ivaretas

Læringsutbyttet skal totalt sett være:

- * generisk
- * praktisk
- * praksis
- * arbeidslivsrelevant

-> Det bare må bli et prosjekt

Søknad RESULTS Program for utdanningskvalitet:

3.3. Utdannings samarbeid med arbeidslivet

Tittel prosjekt:

Kulturarv som grunnlag for en nordvendt framtid

Tema:

Prosjektet beskriver «faglig innhold», «samarbeid om gjennomføring» og har relevans for «overgang fra utdanning til arbeidsliv»

- > Vi presenterer smakebiter fra vårt prosjekt og arbeid undervisning

ARK-1018: Museumspraksis

TODELT OPPLEGG

1. Campus

- Skrive jobbsøknad/CV og «jobbintervju»

Erfaring

- Studentene kan søke jobb - serviceyrker
- De vet ikke hvordan de fremmer faglig kompetanse der dette er viktig

Strategi UiO 2030 nivå 1, som UiT og burde hatt

UiO skal øke utdanningenes forskningsnærhet og arbeidslivsrelevans og **studentenes bevissthet om egen kompetanse**

2. Lofotr vikingmuseum

- Må utvikle opplegg fra bunn til gjennomføring på fem dager
- Lofotr stiller gratis overnatting – sist for 17 studenter hele uka – og mentorer
- Lofotr får tilbake utvikling og utprøving av ideer for formidling
- Studentenes kompetanse avdekkes *i praksis*
 - Flere BA-studenter har hvert år fått sesongjobb i tøff konkurranse ved museet

ARK-1021: Arkeologisk utgraving

- Får frigiving av kulturminne for graving fordi det er forskning
- Studenter utfordrer ikke et tett midlertidighetsmarked forvaltningsgravinger
- For studentene: **Simulering**

Emnet har ringvirkninger

- Studenter fra ARK-1021 jobber med funn utløst av gravingen:
 - ARK-1016: Fra utgraving til museum
 - ARK-1015: innføring i laborativ arkeologi og jordkjemi
 - Og nye emner som utvikles

Emnet har også utløst UiT midler

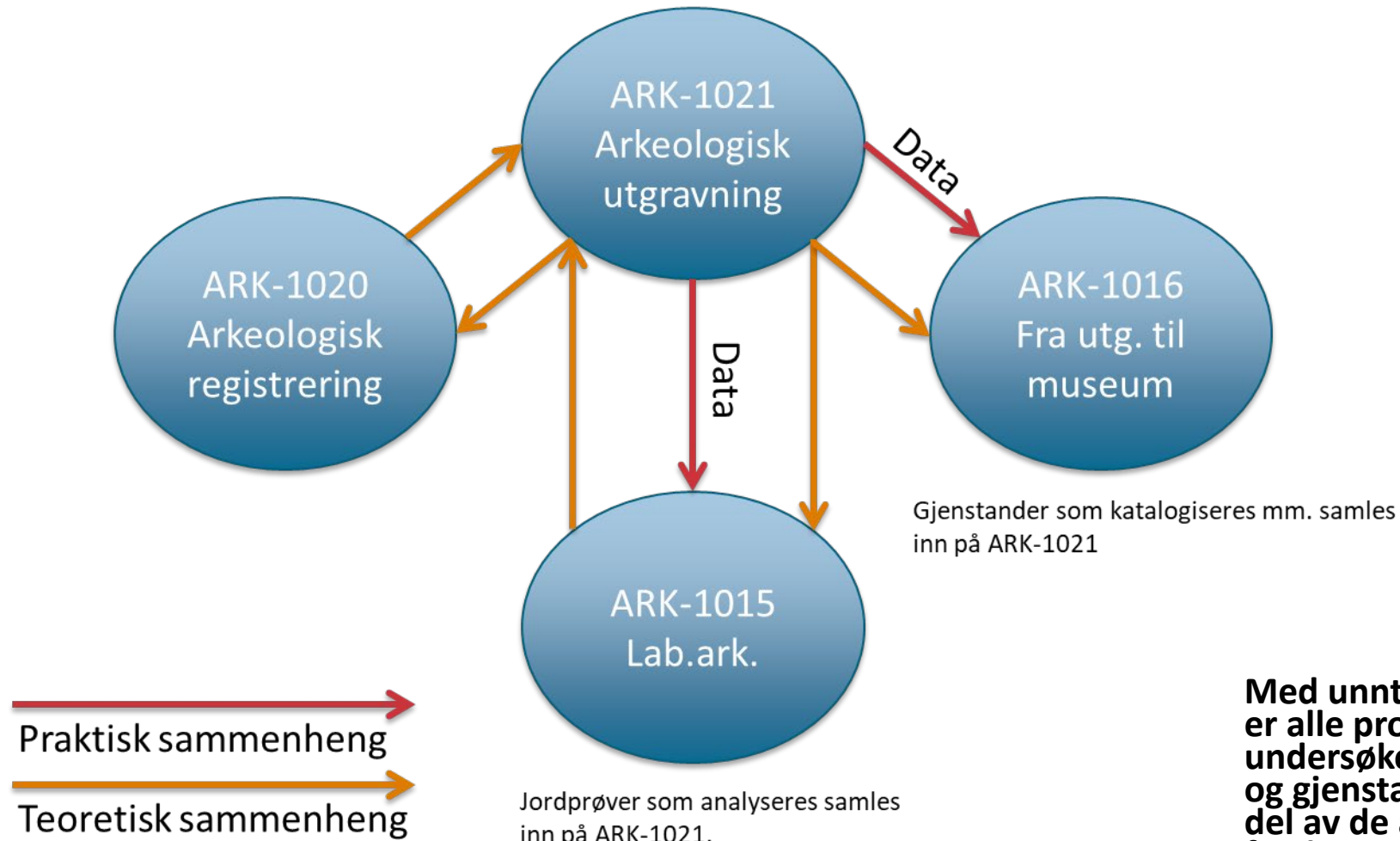
To studenter 2021 og 2022 har fått jobb med videre behandling av funn og dokumentasjon ARK-1021

- * Studentene får etterspurt kompetanse i forvaltningsarkeologien
- * Jobben studentene gjør frigir tid til mer rutinemessige jobber for fagsansatte

Videreutvikling praktisk emnegruppe:

Med fokus på praktiske ferdigheter og arkeologi som «håndtverk»

Med unntak av for ARK-1020 er alle problemstillinger, undersøkelsesobjekter, prøver og gjenstander autentiske og del av de ansattes forskningsarbeider.

Fra praktisk til (mer) praksis

ARK-3XXX: Forvaltning av arkeologiske kulturminner: Praksis hos forvaltningen (vår 2024)

To til tre ukers **praksis** hos f. eks. Troms og Finnmark fylkeskommune. Innledes med nettbaserte forelesninger og to seminarer ved instituttet.

- Studentene deltar på feltarbeid i nærområdet til Tromsø
- Registrering, skjøtsel og formidling av kulturminner.
- Egen mentor hos TFFK.
- *TFFK veldig positive og engasjerte. De mener det er et stort behov for denne typen opplegg i arkeologiutdanningen.*

Fra praktisk til (mer) praksis

ARK-2XXX: 3D-arkeologi II

Praksis i digital samlingsdokumentasjon

- To ukers **praksis** ved nyopprettet 3D-digitaliseringslab ved UMAK, UiT.
 - Innledes med to dager intensive seminarer på laben i Breivika.
- For studenter som allerede har tatt 3D-arkeologi I (ARK-1017).
 - Behersker 3D-scanning på et grunnleggende nivå
- Studentene får unik praksis i en forholdsvis ny del av moderne museumsvirksomhet – fra gjenstandsmagasin til database til nett.
- Dette er verdifullt for UMAK de har begrenset kompetanse på huset og får gjennomført dokumentasjonsarbeid de ellers ikke ville hatt ressurser til.

Til diskusjon: Fra gode erfaringer til fallgruver

1. Vi erfarer at tett kontakt med arvtakerfeltet har vært viktig i utviklingen av mer arbeidslivsrelevant utdanning. Det er også viktig med en gjensidighet i utvikling og gjennomføring av emner:

- UiT må få et utbytte
- Bedrift/arvtakerfelt må også ha et utbytte, ikke bare bidra

Hvilke insentiver trenges for å skape faglig solide og varige relasjoner i gjensidige utviklingsprosesser UiT og arvtakerfelt?

2. Toppen vil ha arbeidslivsrelevant utdanning.

Slik undervisning er gjerne både praktisk, studentsentrert og til og med i praksis, Dette er like arbeidskrevende å utvikle som lærersentrerte forelesninger.

Hva kan gjøres for at strategier fra nivå 1 ved UiT også lar seg gjennomføres i praksis på nivå 3?

VEDLEGG 7

Norgesuniversitetet har blitt Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning. Det vil komme et nytt nettsted tidlig 2019. ✕

Søknad om prosjektmidler
Utlysning og føringer for 2019

Digitalisering og innovasjon i kultursektoren (DIK) Prosjekt knyttet til Digitale læringsformer i arbeidslivet

Prosjektets kontaktpersoner

Gørill Nilsen

Professor

gorill.nilsen@uit.no

Telefon: 97024434

Johan E. Arntzen

Universitetslektor

johan.arntzen@uit.no

Telefon: 90594311

UiT Norges arktiske
universitet

Institutt for arkeologi, historie,
religionsvitenskap og teologi

Org ID: 970 422 528

Beskrivelse av prosjektet

Tematisk område: Digitale læringsformer for arbeidslivet

Utvikling av studietilbud:

Navn på emne, studieprogram eller kurs	Studiepoeng	Fagområde
Digitalisering og innovasjon i kultursektoren: EVU-emne	10.00	Humanistiske og estetiske fag
Digitalisering og innovasjon i kultursektoren: masteremne	10.00	Humanistiske og estetiske fag

Redegjør for prosjektets bakgrunn, formål og valg av tematisk område:

Hva er Digitalisering og innovasjon i kultursektoren (DIK)?

I forbindelse med utvikling av ny *Studieplan. Bachelorprogram i arkeologi* ved Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet (UiT), som er gjeldende fra 2018, fikk lavere grads studier en sterk innretning mot praksis- og yrkesrettede emner. Utdannelsesløpet mangler imidlertid et klart praksis/yrkesrettet fokus på mastergrad og det finnes heller ikke etter- og videreutdanningstilbud (EVU). Disse

manglene er noen av årsakene for utvikling av DIK, som også skal svare på langt større utfordringer.

DIK skal utvikles som et 10 studiepoengs EVU-emne ved UiT. DIK er basert på digital dokumentasjons- og undervisningskompetanse ved UiT og er et emne utarbeidet i samarbeid med og for arbeidslivet.

Erfaringene fra EVU-emnet, der undervisere ved UiT møter ansatte i kultursektoren i et fysisk fellesskap for erfaringsutveksling, skal danne grunnlag for et nytt 10 studiepoengs valgemne knyttet til 3D-digitalisering for studenter på humanistiske og samfunnsvitenskapelige mastergradsprogram. Dette vil bidra til sterk arbeidslivsrelevans i valgemnet på masternivå for kandidater som skal bli fremtidens ansatte i kultursektoren.

DIK fasiliterer derfor livslang læring med arbeidsplassen som læringsarena og vil i sin videreutvikling påvirke studieprograms arbeidslivsrelevans.

Emnet vil ha et særlig fokus på 3D-digitaliseringspotensialet i kultursektoren i Nord-Norge. Det tar utgangspunkt i kultur i et arktisk/subarktisk område som står overfor klimautfordringer som påvirker den materielle kulturarven. Landsdelen er også preget av kulturell diversitet knyttet til blant annet norsk, samisk og kvensk kultur.

DIK - et prosjekt som løfter frem humanistisk digitaliseringskompetanse

Kulturminner er en ikke-fornybar ressurs. Når arkeologer for eksempel graver ut ei 4000 år gammel tuft, blir den destruert og fjernet. Dokumentasjon av fysiske objekter, slik at kunnskapsverdien av disse er tilgjengelige for fremtidens generasjoner, har derfor alltid stått sentralt i arkeologisk metodikk.

Metodikken har de siste årene gått gjennom en revolusjon. Fra å tegne for hånd og bruke analogt landmåler- og fotoutstyr, blir i dag alt fra gjenstander, utgravinger, bygninger og hele kulturlandskap digitalt dokumentert ved hjelp av for eksempel fotogrammetri og 3D-teknologi. Både praktisk og teoretisk har også arkeologi de senere årene - særlig ved UiT - undersøkt og forsket på den nære fortiden. Ved UiT har vi derfor erfaring med ikke bare å digitalt dokumentere eksempelvis 4000 år gamle tufter, men også fysiske etterlatenskaper fra vår egen samtid.

3D-teknologien vil uten tvil bli fast inventar i kultursektorens verktøykasse, men veien dit er fortsatt svingete. Utviklingen av både teknisk utstyr, programvare og nettløsninger for formidling går raskt. I dag har særlig revolusjonen innenfor «computer vision» og fotogrammetri gjort 3D-dokumentasjon lett tilgjengelig og langt rimeligere enn det tidligere har vært (se f. eks. Willis *et al.* 2016). Dedikert utstyr for 3D-digitalisering av objekter er likevel fremdeles dyrt, men brukervennligheten og presisjonen er langt bedre enn for få år siden.

På veien mot allmenn anerkjennelse beveger ny teknologi seg gjennom ulike faser. I starten er interessen til stede hos flere, mens bruken begrenses til entusiaster. Den neste fasen, hvor vi befinner oss i dag, kjennetegnes av en tidvis euforisk og urealistisk «hype». Denne «hypen» kan lede til ukyndig og dårlig bruk av et potensielt godt teknologisk verktøy (se Brun 2018, Fenn og Roskins 2008). Det eksisterer svært mange ulike tekniske løsninger og det er problematisk å danne seg en oversikt over hva som fungerer i praksis og til ulike digitaliseringsformål. Et svært viktig moment i DIK vil derfor være å fremtvinge kritisk refleksjon overfor metoder og utstyr slik at teknologien kan brukes som et godt verktøy i kultursektorens daglige oppgaver.

Meld. St. 25 (2016-2017: 45) og Camilla Tepfers (*et al.* 2018: 67-68) bruker www.digitaltmuseum.no som eksempel på digitalisering i kultursektoren i Norge. Nettstedet er utvilsomt et godt eksempel på hvordan digitalisering bidrar til formidling av samlinger som er en del av vår kollektive hukommelse.

I Nord-Norge er imidlertid mye av kulturarven "3D"; som eksempelvis hus fra før og etter nedbrenningen i Nord-Troms og Finnmark i 1944, klinkbygde Nordlandsbåter og vikingtidstufter. I Nord-Norge er det også mange områder som ikke omtales i skriftlige kilder eller er dokumentert i gamle foto.

www.digitaltmuseum.no presenterer digitalisering som er 2D og «flat». På bakgrunn av Nord-Norges særegne historie må derfor 3D ansees som særlig «potent» i både dokumentasjons- og formidlingsøyemed.

Humanister, som arkeologer, har derfor en særegen kompetanse som kan komme en rekke virksomheter innen kultursektoren til gode.

Prosjektets planlagte resultat:

DIK har følgende planlagte resultat som beskrives i følgende tre hovedkategorier:

DIK - et nybrottsarbeid

DIK kan på grunn av sin klare nordlige innretning ikke tilbys ved noen andre universiteter i Norge. Innretningen mot 3D-undervisning ved UiT er også unik i Norge (se Mikkelsen 2018).

DIK fokuserer på «hands on» digitaliseringspraksis av konkrete fysiske objekt opplevd som en utfordring i EVU-studentenes hverdag. Gjennom samarbeidsavtalene er DIK garantert deltakere på emnet i prosjektfasen som har brukt digitaliseringsteknologi, men også studenter som er lite kjent med disse typer metoder. Disse har likevel verdifull erfaring knyttet til å identifisere behov ut fra egen arbeidshverdag.

For at DIK skal bli en suksess, er det sentralt at studentene får god tilgang til både maskin- og programvare. Antall studenter per emne vil derfor begrenses til maksimalt 10 stykker (både på EVU- og masteremnet). Med god problemdefinering i prosjektets oppstartfase samt utvikling av E-læringsmateriell, vil kostnaden til gjennomføring av emnene på sikt reduseres. Ved behov vil derfor studentkapasiteten kunne økes gjennom hyppigere intervaller mellom emnegjennomføringene etter at prosjektfinansieringen er over.

DIK - et bidrag til bærekraftig tilgjengeliggjøring av kultur

Kultursektoren i Nord-Norge er kjennetegnet av store geografiske avstander mellom ulike miljøer, institusjoner og publikum. Med digitalisering og nettløsninger kan avstander gjøres mindre, og det eksisterer store muligheter til å nå publikum på en måte det var umulig å gjøre før. Mye av dette potensialet er imidlertid uforløst på grunn av begrenset digital kompetanse innad i kultursektoren. 3D-teknologien er aller minst utnyttet av de tilgjengelige digitale metodene, og har viktige bruksområder, også i et forsknings- og bevaringsøyemed.

Miljøet i nord er særlig utsatt for endringer på grunn av "arctic amplification" (se f. eks. Serreze og Barry 2011). Polarområdene er rett og slett utsatt for større klimamessige endringer enn det som er gjennomsnittet på jorda. Endrede temperaturer, nedbørs- og stormmønster kan klart påvirke kulturminner slik at nedbrytningsprosesser går raskere. 3D-dokumentasjon av kulturminner i landskapet (og i samlinger) er en svært egnet metode for å bevare informasjon og kunnskap for ettertiden samt for å måle og spore endringer gjennom tid. Hevet kompetanse hos bredden i kultursektoren er nødvendig for å finne gode løsninger for bruken av denne teknologien.

Digitalisering er en ikke-inngripende dokumentasjonsform. Dette er et aspekt ved prosjektet som bidrar til en bærekraftig bruk av kulturminner.

DIK - et prosjekt med klar læringsdesign

DIK er inspirert av en undervisningsfilosofi knyttet til problembasert læring (PBL) der det vil dras klare veksler på studentenes forkunnskaper og erfaringer med utfordringer knyttet til digitalisering i egen hverdag.

PBL har vært en pedagogisk innretning som har hatt lang tradisjon innen utdanninger som medisin (se for eksempel Hmelo-Silver 2004, Savery 2006). John R. Savery (2006: 12) har definert PBL på følgende måte:

"PBL is an instructional (and curricular) learner-centered approach that empowers learners to conduct research, integrate theory and practice, and apply knowledge and skills to develop a viable solution to a defined problem. Critical to the success of the approach is the selection of ill-structured[1] problems (often interdisciplinary) and a tutor who guides the learning process and conducts a thorough debriefing at the conclusion of the learning experience."

Medisin og arkeologi har et nært slektskap i hvordan problemer løses; både vitenskapshistorisk og praktisk sett. En lege eller en arkeolog vil ofte bli presentert for ett sett data - og så må dette analyseres for å gi en diagnose eller en fortolkning av et kulturspor. Til tross for dette nære slektskapet, og PBL som lenge anvendt pedagogisk metode innen medisinske utdanninger, er vi ikke kjent med at PBL er benyttet som undervisningsfilosofisk grunnlag i noen emner i arkeologi i Norge.

PBL vil gi en god ramme for et EVU-emne, særlig da læringsfilosofien skal ta utgangspunkt i «real life»-problemer og at emneansvarlige skal være *tilretteleggere* for læring.

De faglig ansvarlige ved UiT og ansatte fra samarbeidspartnerne som skal bidra med ressurspresentasjoner på bakgrunn av egne erfaringer med bruk av teknologi, vil i en innledende fase av prosjektet sammen indentifisere utfordringer som skal tas opp i DIK.

På bakgrunn av dette vil det så bli utviklet E-læringsmateriell ved UiT. Dette læringsmateriellet skal så deltakerne på emnet ha gått gjennom før første samling.

En skisse til DIKs samlinger ser slik ut:

Første samling:

Erfaringsutveksling: Hva er deltakernes erfaring med å bruke digitaliseringsmetoder i sitt arbeid?

Diskusjon: Politikken i kultursektoren går mot at "Alt skal digitaliseres"

1. Hvorfor skal vi gjøre dette?
2. Hvordan skal dette løses?
3. Hva er suksessfaktorer?
4. Hva er fallgruver?
5. Hvordan kan vi løse digitaliseringsprosjekter i praksis?

Andre samling: Forberedelser til praktisk digitalisering

1. Ressursforelesninger som beskriver digitaliseringsmetoder
2. Forberedelser til praktiske digitaliseringsoppgaver av kulturmiljø, bygninger og gjenstander
3. Gruppa deles inn i fokusgrupper som skal løse alle praktiske elementer ved en 3D digitalisering av et objekt (kulturmiljø, bygninger eller gjenstander). Gruppene skal før konkret gjennomføring av digitalisering foreta en risikoanalyse av prosjektet.

Mellom andre og tredje samling skal studentene løse de praktiske oppgavene.

Tedje samling: Prosjektpresentasjon

1. Prosjektene presenteres i plenum
 1. Digitaliseringsmetoder av objekter - teknisk:
 1. Hva har fungert?
 2. Hva var problemet?
 2. Hvordan kan digitaliseringen brukes?
 1. Forskning
 2. Formidling
 3. Forvaltning
 4. Noe helt annet;
 1. Bruk av data videre: innenfor og/eller utenfor kulturnæringer?
 2. Misbruk av data?

Det er viktig at EVU-emnet får en klar arbeidslivsrelevans. Det er også viktig at denne relevansen er tydelig da erfaringene fra EVU-emnet vil danne grunnlag for utvikling av masteremnet. Vi ser det derfor som hensiktsmessig at EVU-emnet gjennomføres to ganger før masteremnet utvikles og tilbys.

[1] Problem uten ett enkelt korrekt svar

Behov og målgrupper:**DIK - et bidrag til å løse nasjonale utfordringer**

DIK utvikles som respons på konkrete problem.

Meld. St. 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge* løftet frem samfunnspotensialet til de humanistiske fagene. Her ble digitalisering påpekt som et gjennomgripende teknologiskifte som representerer nye muligheter for humanister i arbeidslivet. Digital teknologi ble blant annet fremhevet som sentralt for tilgjengeliggjøring av samlinger som representerer vår kollektive hukommelse (Meld. St. 25 (2016-2017): 44).

I Meld. St. 16 (2016-2017: 96) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* påpekes det at IKT-kompetanse er en forutsetning for digitalisering av Norge og at evnen til å ta i bruk teknologi vil være avgjørende for landets utvikling og velferd.

Implementeringen av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk har også satt et tydelig fokus på livslang læring, der EVU-emner vil være et virkemiddel for måloppnåelse.

Stortinget vil i 2019 behandle en ny kulturmelding. I den forbindelse er det utarbeidet en fremtidsstudie i et brukerperspektiv (Tepfers *et al.* 2018). Denne studien anskueliggjør utsiktene for reduserte bevilgninger til kultursektoren og at færre yngre vil oppsøke for eksempel museer. Digitalisering er derfor fremhevet som et virkemiddel som kan bidra til tilgjengeliggjøring og innovasjon i kultur- og kulturarvsektoren. Det påpekes også at utviklingen av undervisning i digitalkompetanse for kulturfeltet bør styrkes (Tepfers *et al.* 2018: 9).

DIK er et klart svar på disse utfordringene.

DIKs målgruppe

Målgruppen for DIK er ansatte ved museer, i instituttsektor, kommuner, fylkeskommuner, ved Sametinget og i kulturnæringsliv. Felles for alle disse er at de arbeider med fysiske objekter som gjenstander, bygninger og kulturlandskap.

Digital kompetanse er klart etterspurt av arbeidsgivere innen kulturminnevernsektoren. Tine Schenck (2014:45) har avdekket at det innenfor instituttsektoren, fylkeskommuner, Sametinget, kommuner og museum under Kunnskapsdepartementet er et særlig behov for mer kompetanse sett fra *arbeidsgivers* side innenfor områder som databaser, geografiske informasjonssystemer og innmåling (som delvis danner grunnlag for 3D-digitalisering).

Schenck (2014: 16) anslo dette arbeidsmarkedet til 1032 årsverk på nasjonalt plan. Hennes fremtidsprognoser antydte også et ekspanderende arbeidsmarked (Schenck 2014: 50-51).

Schencks (2014) undersøkelse har ikke spesifisert dette arbeidsmarkedet etter landsdel. Basert på antallet prosjekter presentert på www.nordark.no de seneste årene, må de over 1000 årsverk i stor utstrekning kunne sies å være knyttet til Midt- og Sør-Norge. Ut fra antallet uteksaminerte kandidater ved de ulike universitetene (UiO, UiB, NTNU, UiT; se også Nilsen 2001, Schenck 2014), er dette likevel relativt sett et viktig jobbmarked i nord.

Schenck (2014) utelot et stort og viktig arbeidsmarked for blant annet humanister i Nord-Norge i sin undersøkelse, nemlig de mange museene med bevilgning fra Kulturdepartementet (KU).

Det finnes ingen oversikt over hvor mange humanister som arbeider ved museer med bevilgning fra KU. En eldre undersøkelse viser likevel at dette har vært et viktig arbeidsmarked for blant annet arkeologer (Nilsen 2001:96). Arbeidsmarkedet har også ekspandert de senere årene (se for eksempel Statistikk for museum 2016); dette blant annet som følge av konsolideringen av museer (se St. meld. 49 (2008-2009): *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying*). Museumssektoren er derfor et viktig arbeidsmarked for et bredt spekter av humanister.

DIK som EVU-emne vil derfor ha et solid nedslagsfelt. Et fremtidig valgemne på masternivå vil også ha stor betydning for å gjøre humanistiske og samfunnsvitenskapelige kandidater mer attraktivt i et viktig arbeidsmarked, og også i nye sektorer slik fremhevet i nasjonale styringsdokument.

Spredning og kunnskapsutvikling:

De konkrete digitaliserte prosjektene vil fritt kunne deles på nett. Hvordan dette i praksis kan bli seende ut, vises på introduksjonsfilm for bachelorprogrammet i arkeologi ved UIT der en fibula først er 3D-skannet og så formidlet via film: https://uit.no/utdanning/program/277133/arkeologi_-_bachelor

Deler av studiesamlingen er også digitalisert i 3D og tilgjengeliggjort på nettstedet Sketchfab: <https://sketchfab.com/arkeologiuit> Her er det også lagt ut et eksempel på en 3D modell av en krigsfangeleir fra andre verdenskrig dokumentert og produsert ved hjelp av fotogrammetri.

Etter gjennomføring av risikoanalyser (se vedlegg), vil det ikke være knyttet opphavsrettslige eller forvaltningsmessige problemer med å formidle materiell kultur på en slik måte.

Videreføring og -utvikling av resultater:**Videreutviklet DIK som valgemne for masterstudenter**

Ved at DIK først skal gjennomføres som et EVU-emne, vil også Institutt for arkeologi, historie, religionsvitenskap og teologi (AHR) få en førstehåndskunnskap om hvordan digitaliseringsbehovet faktisk erfares for ansatte i kultursektoren.

EVU-emnet vil derfor fungere som en retningsgiver for hvordan vi faglig sett kan innrette et valgemne for masterprogramstudenter på humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag. Masteremnet vil trolig i stor utstrekning følge EVU-emnets struktur. Det vil likevel ikke være samlingsbasert, men være et langsgående kurs som strekker seg over ett semester for å imøtese programmenes oppbygning.

Med en PBL-innretning på EVU-emnet DIK, og med en rotasjon fremover i tid mellom EVU-emnet og valgemnet for masterstudenter, vil vi derfor kunne sikre oss at det gis en god arbeidslivsrettet utdanning innen digitalisering ved UiT. Dette vil ha stor betydning for EVU-studenter som søker livslang læring, men og for at programstudenter får styrket sin arbeidslivsrelevante kompetanse.

Prosjektorganisering og forankring

Hvordan skal prosjektet organiseres og ledes?:

Gørill Nilsen vil være prosjektkoordinator for DIK.

Nilsen vil også ha særlig ansvar for utvikling av pedagogisk læringsdesign samt følge opp samarbeidspartnerne under utvikling av EVU-tilbudet samt videre oppfølging knyttet til eksterne samarbeidspartnere og næringsliv.

Johan E. Arntsen vil ha særlig ansvar for valg av og undervisning i bruk av tekniske hjelpemidler.

Både Nilsen og Arntzen vil stå for utvikling, gjennomføring og evaluering av emnene og frigjøres fra andre ordinære undervisningsoppgaver.

Nilsen og Arntzen har solid bakgrunn til å svare på kompetansebehovet i DIK:

- Nilsen (se CV vedlegg):
 - Nilsen er professor i arkeologi. Hun har omfattende erfaring fra kultursektoren i Nord-Norge (kommune, museum og frivillige organisasjoner som Riddu Riđđu Reanggat, Beavžá 4H og Fortidsminneforeningen avdeling Troms). Hun underviser og har publisert om museum og kulturarv, også knyttet til samisk kultur.

- Nilsen ble som blant de første ved UiT tilkjent pedagogisk basiskompetanse i 2008, og har siden utviklet denne i forbindelse med opprykk til professor. Nilsen har også publisert vitenskapelige artikler knyttet til utdanning og arbeidslivsrelevans, gitt forelesninger om temaet på blant annet nasjonale konferanser og har også tatt kurs som sakkyndig for å vurdere pedagogiske kompetanse for ansatte i UH-sektoren.
- Arntzen (se CV vedlegg):
 - Arntzen er universitetslektor og ansvarlig for teknisk utstyr og laboratoriet ved AHR. Han har et særlig ansvar for å holde seg oppdatert på teknologisk utvikling. Arntzen er også utvikler av og underviser på emner knyttet til 3D-teknologi for studenter på BA-nivå, et tilbud som er unikt for arkeologi i Norge (se Mikkelsen 2018). Han har også solid erfaring fra forvaltningsgravinger og har gitt forelesninger på nasjonale konferanser om digitalisering og arkeologi.

Prosjektets organisatoriske omgivelser:

I forbindelse med utvikling av E-læringsmateriell vil DIK dra nytte av den kompetansen som finnes ved Ressursenter for undervisning, læring og teknologi (RESULT) ved UiT. RESULT har blant annet utvikling, produksjon, implementering og bruk av læringsfremmende digitale verktøy/ressurser i undervisning som sine arbeidsoppgaver (<http://result.uit.no/om-oss-og-kontaktinformasjon/>).

Kobling til strategier for digitalisering og utdanningskvalitet

Hvordan er prosjektet koblet til institusjonens strategiske arbeid?:

DIKs forankring ved UiT

DIK er klart forankret i UiTs strategi *Drivkraft i nord: Strategi for UiT mot 2022*. Under satsningsområdet *Helse, velferd og livskvalitet* fremgår det blant annet kunst og kultur i seg selv er viktige som element i samfunns- og næringsutvikling. Under *Gjennomgående strategier – Engasjerende og aktuelle utdanning* påpekes det blant annet at UiT skal utvikle og ta i bruk nye pedagogiske virkemidler og studentaktive læringsformer. Studieportefølje og utdanningskvalitet skal også utvikles i dialog med studenter, samfunns- og arbeidsliv. DIK vil bidra til å oppfylle alle disse strategiene.

AHR vil stå for driften av DIK. Ledelsen ved AHR har gitt full støtte til prosjektet.

Rektoratet ved UiT støtter DIK. Oversendelsesbrev fra rektoratet vil sendes inn separat.

Hvordan vil prosjektet bidra til å fremme utdanningskvalitet?:

Som tidligere nevnt fremkom det av Meld. St. 16 (2016-2017: 96) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* at IKT-kompetanse er en forutsetning for digitalisering av Norge og at evnen til å ta i bruk teknologi vil være avgjørende for landets utvikling og velferd. Implementeringen av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk har også gitt til et tydelig fokus på livslang læring, der EVU-emner vil være et virkemiddel for måloppnåelse.

DIKs profil er klart koblet til disse områdene, da rammen for EVU-emnet er utviklet i samarbeid med nærlingsliv innen kultursektoren. I tillegg vil EVU-emnet også fungere en retningsgiver som vil påvirke det konkrete læringsutbyttet for masteremnet.

Kompetanseutvikling

Hvordan vil prosjektet ivareta utdanningsfaglig kompetanse?:

Som beskrevet under *Prosjektorganisering og forankring*, har DIKs prosjektledelse og faglig ansvarlige, og som også vil være undervisere, solid kompetanse knyttet til både læringsdesign/universitetspedagogikk og kunnskap og nettverk i en bred kultursektor i landsdelen. Ikke minst er også den digitale kompetansen høy gjennom år knyttet til digitalisering i praktisk bruk og undervisning.

Erfaringen med utviklingen av E-læringsmateriell er for DIKs prosjektledelse noe begrenset, men her vil prosjektet dra veksler på den store kompetansen RESULT sitter med.

Eksternt samarbeid i prosjektet

Inngår det eksterne samarbeidspartnere i prosjektet: Ja

Navn på institusjon, virksomhet, e.l.	Kontaktperson	Avtale
Museum Nord	Geir Are Johansen	 4575-soknad-samarbeidsavtale-ahr-og.pdf
Verdensarvsenter for bergkunst - Alta Museum	Harriet Hagan	 4575-soknad-samarbeidsavtale-ahr-og-vam.pdf
Nordnorsk Fartøyvernsenter	Terje-Flaaten Stokkan	 4575-soknad-samarbeidsavtale-ahr-og-nnfa.pdf
Troms fylkeskommune	Anne-Karine Sandmo	 4575-soknad-samarbeidsavtale-ahr-og.pdf
Gunnar Eldjarn båtbyggeri og Båt og bilde	Gunnar Eldjarn og Arne-Terje Sæther	 4575-soknad-samarbeidsavtale-ahr-gunnar.pdf

Hva er målet med samarbeidet?:

Samarbeidspartnerne vil bidra med erfaringer knyttet til digitaliseringsutfordringer i egen arbeidshverdag.

Flere av samarbeidspartnerne har erfaring og kompetanse som er svært relevant for DIK.

Museum Nord (<http://www.museumnord.no/>) er med i EU-prosjektet *CINE: see the past - imagine the future* (<http://cine.interreg-npa.eu/>). Dette prosjektet fokuserer på bruk av "augmented reality"- og "virtual world"- teknologi og skal også utvikle et mer brukervennlig "content management toolkit". Prosjektet fokuserer på gjenskaping av både fortidige natur- og kulturmiljø. CINE vil lage applikasjoner for "augmented reality" som skal gjøre det enklere å ta teknologien i bruk. Museum Nord, og også det videre nettverket innenfor CINE, vil derfor kunne bidra med ressurspresentasjoner i emnet for å vise hvordan man kan føre 3D-digitaliserte objekter over til formidling.

Nordnorsk Fartøyvernsenter (<http://www.nnfa.no/>) har erfaring med fotogrammetri for dokumentasjon av båter og har også benyttet ekstern firma for 3D-skanning av tre båter. Senteret vil derfor bidra med ressurspresentasjon basert på de erfaringene de har gjort.

Verdensarvsenteret for bergkunst - Alta Museum (<https://www.altamuseum.no/>) har brukt fotogrammetri i dokumentasjon av bergkunst. Museet vil derfor også gi en ressurspresentasjon av sine erfaringer knyttet til dette arbeidet.

Som beskrevet under *DIK - et prosjekt med klar læringsdesign*, vil de indentifiserte ressurspersonene hos samarbeidspartnerne også kunne bidra med problemdefinering i prosjektoppstartfasen.

Hvordan skal samarbeidet organiseres og hva er rolle-, ansvars- og arbeidsfordelingen?:

Det viktigste samtlige samarbeidspartnere vil bidra med, er at de garanterer at et visst antall deltakere fra den enkelte insitusjon deltar på DIK. Dette er sentralt for at det kan bli en reell erfaringsutveskling mellom universitet og arbeidsliv.

Da avstandene i Nord-Norge er store, og samarbeidspartnerne er finansiert og organisert på ulike måter, har vi derfor måtte lagt inn noen midler til reiser og honorar for utvikling av ressurspresentasjoner i budsjettet.

Bruk av nasjonale fellesløsninger

Unit leverer viktige nasjonale fellesløsninger for sektoren. Dersom det ikke planlegges å gjøre bruk av disse, begrunn dette:

Prosjektet vil benytte seg av Canvas. Her vil E-læringsmaterieell legges ut, og Canvas vil også være plattformen for blant annet gruppediskusjoner mellom samlinger.

Erfaringer som DIKs prosjektleder har gjort knyttet til EVU-emnet HIS-6300: Forskningsfordyping etter mastergrad (<https://uit.no/utdanning/emner/emne/582683/his-6300>) har vist at Canvas fungerer godt som plattform for samlingsbaserte EVU-emner.

Risikoanalyse

Beskriv utfordringer og potensielle hindringer for måloppnåelse, og hvordan disse kan reduseres:

DIK har utarbeidet en egen risikoanalyse som identifiserer suksessfaktorer, risiko og mottiltak. Da web-skjemaet ikke støtter tabellinnsett, er denne lagt ved som eget vedlegg.

Prosjektplan

Prosjektperiode: 1. januar 2019 til 31. desember 2020

Prosjektaktiviteter:

Prosjektets første semester vil ha et særlig fokus på utvikling av EVU-emnet. Dette innebærer tett kontakt med samarbeidspartnere for kartlegging av konkrete kompetansebehov og erfaringer. Denne kontakten vil bidra til å skape rammene for det E-læringsmaterieellet som må utvikles det første semesteret.

I prosjektets andre og tredje semester vil EVU-emnet gjennomføres to ganger.

Basert på erfaringene fra EVU-samlingene vil også arbeidet med å utvikle DIK som masteremne igangsettes i det tredje semester av prosjektet. Her vil vi dra store vekslers på den erfaringsutveksling som skjer på EVU-emnet, men masteremnet vil likevel ha en noen annen profil da studentene her ikke vil ha erfart det å møte digitaliseringsutfordringer i en reell arbeidshverdag i noen særlig utstrekning.

I det fjerde semester av DIK vil masteremnet gjennomføres.

Vi vil gjennomføre studentevalueringer av begge emnene. Basert på disse vil så undervisningsoppleggene justeres slik at undervisningskvalitet og arbeidslivsrelevans er best mulig sikret når DIK fortsetter etter prosjektfinansieringen er avsluttet.

Underveis- og sluttrapport til DIKU vil også utarbeides i tråd med kravene slik presisert i prosjektplan.

Aktivitet

Periode

Utvikling av DIK: EVU
Gjennomføring av DIK: EVU: gang 1
Gjennomføring av DIK: EVU: gang 2
Utvikling av DIK: MA emne
Gjennomføring av DIK: MAemne
Evaluering av emnene
Underveisrapport til DIKU
Sluttrapport DIKU

Budsjett

 [4575-soknad-budsjett.xlsx](#)

Vedlegg

 [undervisningscv_gorill_nilsen.pdf](#)
 [risikoanalyse.pdf](#)
 [undervisningscv_johan_arntzen.pdf](#)
 [referanser.pdf](#)

VEDLEGG 8

Vedtak om prosjektstøtte for 2019:

Prosjektet P31/2019 «Digitalisering og innovasjon i kultursektoren (DIK)» ved UiT Norges arktiske universitet tildeles ikke midler.

Begrunnelse for avslag:

Prosjektet vil utvikle et 10-studiepoengs EVU-emne og et masteremne som tar i bruk 3D-digitalisering av kulturminner.

I utgangspunktet et godt prosjekt for bruk av digital teknologi i kulturminnefag. Prosjektet er også godt på utvikling av videreutdanningsemne i forpliktende samarbeid med arbeidslivet. Særlig at samarbeidsavtalene forplikter kulturinstitusjonene til å sende et visst antall studenter til EVU-tilbudet, inkludert dekke av reise og opphold, viser at prosjektet er godt gjennomtenkt. Dette er et veldig godt tiltak i prosjektet siden rekruttering av studenter ofte er en svakhet i EVU-prosjekter. Prosjektet treffer imidlertid ikke føringen om at prosjektene skal utvikle læringsdesign med tilhørende læringsaktiviteter og/eller vurderingsformer som utnytter digital teknologi til å fremme studentenes læring, og dokumentere erfaringene fra dette arbeidet. Bruk av digital teknologi for læring er i prosjektet beskrevet som noe RESULT skal hjelpe prosjektet med, men det er ikke konkretisert hva som skal utvikles eller hvorfor.

UiT Norges arktiske universitet

Mal for emnebeskrivelser

Vi gjør oppmerksom på at det er mulig å registrere data om emner i [EpN](#) (emneplanlegging på nett), heller enn å bruke dette papirskjemaet.

Emneinfo	Veiledning til utfylling	Legg inn data her
Emnenavn – bokmål Emnenavn – nynorsk Emnenavn – engelsk	OBS: Du trenger ikke oppgi navn på bokmål og nynorsk for engelskspråklige emner	3D-arkeologi II: Praksis i digital samlingsdokumentasjon 3D-archaeology II: Digital Documentation of Museum Collections in Practice
Emnekodeforslag (tre bokstaver + fire siffer)	Emnekoden må være i henhold til UiTs kodeverk: https://intranett.uit.no/intranett/vis-artikkel?p_document_id=375521&p_dimension_id=88200&p_menu=49281	ARK-2035
Antall studiepoeng		10
Emnets varighet (i antall semester)		1
Første undervisningstermin	Oppgi år + semester for når emnet første gang skal tilbys. OBS: Gjelder bare for nye emner.	2023 høst
Eventuelle forkunnskapskrav	Oppgi eventuelle emner ved UiT, studenten må ha bestått, før studenten kan ta dette emnet. OBS: Oppgi kun emnekode	ARK-1017, ARK-1014, ARK-1012 og ARK-1006

UiT Norges arktiske universitet

Eventuelle anbefalte forkunnskaper	Oppgi eventuelle emner ved UiT, som anbefales tatt før man tar dette emnet. OBS: Oppgi kun emnekode	
Eventuell vektingsreduksjon	Oppgi eventuell emneoverlapp mellom emner ved UiT og dette emnet. Vi trenger info om hvilket emne det gjelder og hvor stor vektingsreduksjonen er (i antall studiepoeng)	
Studieprogramtilhørighet	Oppgi hvilket studieprogram emnet primært inngår i	B-ARK
Språk	Oppgi emnets undervisnings- og eksamensspråk (enten norsk eller engelsk). Undervisningsspråket skal normalt være norsk, men for å oppnå instrumentelle mål om å utvikle kompetanse i engelsk fagspråk hos norskspråklige studenter og/eller integrere studenter med annet morsmål enn norsk/annet skandinavisk språk, kan undervisningsspråket også være engelsk. For språkfag kan det gjelde særlige bestemmelser for undervisnings- og eksamensspråk. OBS: Dersom emnet er engelskspråklig, så skal emnebeskrivelsen også være på engelsk	Norsk

UiT Norges arktiske universitet

Emnetype	Info om emnet kan tas av enkeltemnestudenter eller ikke	Valgfritt praksisemne. Emnet er forbeholdt studenter på bachelorprogrammet i arkeologi. Emnet er begrenset til 5 studenter.
Emnets faglige innhold	Beskrivelse av faglig innhold i emnet	<p>Emnet er et praksisbasert fordypningsemne og bygger på ARK-1017. Arkeologiske gjenstandssamlinger er ett viktig grunnlag for arkeologisk forskning, formidling og undervisning. 3D-digitalisering av arkeologiske gjenstander er i dag utbredt, men vi står fortsatt på startstreken når det gjelder å utnytte muligheten denne typen dokumentasjon gir. Hva bør 3D-digitaliseres og hvordan kan og bør resultatene brukes og arkiveres?</p> <p>Studenter ved ARK-2XXX får arbeide to og en halv uke ved Norges arktiske universitetsmuseums (UMAK) digitaliseringslaboratorium. Studentene skal foruten å reflektere over 3D-data som fenomen og å tilegne seg en konkret håndverkskunnskap om 3D-digitalisering, også sette seg inn i ett eller flere aspekter ved arkivering, formidling og forskning på arkeologisk materiale med utgangspunkt i 3D-data. Emneansvarlig vil i samråd med UMAK velge ut en spesifikk gruppe gjenstander, fortrinnsvis knyttet til de ansattes forskningsarbeid ved AHR eller UMAK, som skal digitaliseres gjennom praksisarbeidet. Studentene vil i tillegg til det praktiske 3D-arbeidet tilegne seg bred kunnskap om denne gjenstandsgruppen.</p>
Opptakskrav og søknadskode	Oppgi opptakskrav + søknadskode. Info om opptakskrav og søknadskode finnes her: https://uit.no/utdanning/opptaksinfo#innhold <u>711492</u>	

	OBS: Dette er kun relevant dersom emnet tilbys til enkeltemnestudenter.	
Læringsutbytte*	<p>Her skal det fremgå hvilke kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse studenten skal ha år emnet er fullført og bestått. Når språklig kompetanse er en del av læringsutbyttet, skal dette fremgå.</p> <p>Læringsutbyttet skal formuleres slik at det kan etterprøves.</p>	<p>Kunnskap og forståelse</p> <p><i>Studentene skal ha:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Bred kunnskap om de tekniske forutsetningene og begrensningene for 3D-digitalisering av et arkeologisk gjenstandsmateriale.• Grunnleggende innsikt i musealt samlingsarbeid og de arkeologiske gjenstandssamlingenes betydning.• Innsikt i arkivering og tilgjengeliggjøring av 3D-data til bruk innen forskning, formidling og forvaltning.• Bred kunnskap om ulike metoder for å visualisere og analysere 3D-data.• Grunnleggende kunnskap om en utvalgt arkeologisk gjenstandskategori. <p>Ferdigheter</p> <p><i>Studentene skal:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Kunne 3D-skanning av gjenstander og beherske ulike metoder som «structured-light-scanning» og fotogrammetri.• Beherske ulike arkiveringsløsninger for 3D-data inkludert korrekt føring av meta- og paradata.• Beherske universitetsmuseenes samlingsdatabaser og kunne hente ut og legge inn informasjon.• Beherske en eller flere metoder/teknikker for analyse, visualisering og presentasjon av 3D-data.• Ha praktisk erfaring med fysisk håndtering av et arkeologisk materiale på en korrekt måte.

UiT Norges arktiske universitet

Undervisningsmetode	Her beskriver du emnets undervisningsmetoder. OBS: Det skal være tydelig sammenheng mellom emnets forventede læringsutbytte og undervisningsmetodene som brukes	Kurset innledes med en forberedende samling på arkeologisk laboratorium ved AHR over to dager, mandag og tirsdag. Her gis rammene for praksisoppholdet inkludert en presentasjon av det utvalgte arkeologiske materialet som skal digitaliseres. Resterende tid brukes til oppfriskning av ferdigheter i 3D-skanning med mer. Praksisoppholdet innledes onsdag hvor studentene gis en omvisning på digitaliseringslaboratoriet ved UMAK samt gjenstandsmagasinerne. Studentene får også en kort introduksjon til museets arbeidsoppgaver og lovpålagte rolle i forvaltningen av nordnorsk arkeologisk gjenstandsmateriale. Med oppfølging fra en mentor ved UMAK arbeider så studentene den resterende tiden med digitalisering av et utvalgt gjenstandsmateriale samt arkivering av resultatene.
Info om eventuelle arbeidskrav	Beskriv eventuelle arbeidskrav	Innlevering av to halvsiders (minimum) ukesrapporter fra uke to og tre hvor studenten redegjør for praksisarbeidets fremgang. Disse leveres senest onsdag uken etter. Obligatorisk oppmøte alle dager.
Eksamen: Se følgende nettside for mer info om vurderingsformene: https://uit.no/vurdering#innhold_716703 OBS: Det må være tydelig sammenheng mellom forventet læringsutbytte og valgte eksamensformer		
Skriftlig skoleeksamen	Du må oppgi følgende i raden til høyre dersom denne eksamensformen skal brukes	

UiT Norges arktiske universitet

	<ul style="list-style-type: none">• Hvor lenge eksamen varer	
Hjemmeeksamen	<p>Du må oppgi følgende i raden til høyre dersom denne eksamensformen skal brukes</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvor lenge eksamen varer	En ukes 10-siders hjemmeeksamen i rapportformat.
Muntlig eksamen	<p>Du må oppgi følgende i raden til høyre dersom denne eksamensformen skal brukes</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvor lenge eksamen varer• Dersom det er snakk om en gruppeeksamen, så oppgis dette her• Eventuell størrelse på gruppen	
Mappevurdering	<p>Du må oppgi følgende i raden til høyre dersom denne eksamensformen skal brukes</p> <ul style="list-style-type: none">• Utfyllende info om hva studentene skal levere i mappen (antall og hvilke typer arbeider). OBS: Vær oppmerksom på at ikke-etterprøvbar eksamen (f.eks. muntlig), ikke kan inngå i en mappevurdering	
Oppgave	<p>Du kan oppgi følgende i raden til høyre dersom denne eksamensformen skal brukes:</p> <ul style="list-style-type: none">• Om oppgaven kan skrives i gruppe	

UiT Norges arktiske universitet

	<ul style="list-style-type: none">• Eventuell størrelse på gruppen	
Praktisk eksamen	Du må oppgi følgende i raden til høyre dersom denne eksamensformen skal brukes: <ul style="list-style-type: none">• Hvor lenge eksamen varer• Hva den praktiske eksamen går ut på	
Praksisvurdering	Du må oppgi følgende i raden til høyre dersom denne eksamensformen skal brukes: <ul style="list-style-type: none">• «Ja»	
Oppgi karakterregel	A-F eller Bestått – ikke bestått	A-F
Info om vektning av eventuelle deksamener	<p>OBS: Dette feltet er kun relevant dersom eksamen består av flere deler.</p> <p>Delvurdering med fast vektning: Oppgi, i prosent, hvor mye de ulike eksamensdelene teller i forhold til hverandre. For deleksamen med fast vektning, vil endelig karakter automatisk regnes ut i FS.</p> <p>Delvurdering uten fast vektning: Dersom endelig karakter skal slås sammen manuelt, enten ved en skjønnsmessig vurdering eller for eksempel ved at hver deleksamen gis poeng i en definert skala, før totalsummen omregnes til en endelig</p>	

UiT Norges arktiske universitet

	<p>karakter, må dette presiseres her. Det er svært viktig at kriteriene for beregning av endelig karakter er beskrevet tydelig</p> <p>Eksamen med justerende muntlig: Her må du beskrive hvordan den muntlige karakteren kan justere karakter fra eksamen. Ofte brukes justerende muntlig, slik at studentene kan gå en karakter opp eller ned</p>	
Info om kontinuasjonseksamen	Oppgi om det arrangeres kontinuasjonseksamen eller ikke, samt eventuelle unntak fra hovedregelen om at alle eksamensdeler må ta opp igjen	
Stuedsted	Oppgi hvor emnet tilbys	Campus Tromsø

***Læringsutbytte:** Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning beskriver de kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse det forventes at alle kandidater som har fullført en utdanning på det aktuelle nivået skal ha. Rammeverket er knyttet til studieprogramnivået. Emnene må imidlertid ses i sammenheng med studieprogrammet de inngår i, og emnesammensetningen må nøye vurderes med tanke på det totale læringsutbyttet programmet skal gi. Emneansvarlig må derfor kunne godtgjøre hvordan emnet er relevant og hvordan det bidrar i forhold til studieprogrammets samlede læringsutbytte. Mer info om kvalifikasjonsrammeverket: <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/hoyere-utdanning/nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk/id564809/>

ARK-3010: Populær faglig formidling

Emneevaluering H-2021 - studenter

Litt om bakgrunn for emne

Høst 2021 var første gang ARK-3010 ble gjennomført. Emnet er utviklet i samarbeid med Lofotr vikingmuseum.

Emnet er særlig tett knyttet tema/designmessig til to emner på BA: ARK-1018 Museumspraksis (også utviklet emnebeskrivelse i samarbeid med Lofotr vikingmuseum og her gjennomføres også praksisen) og ARK-1021: Arkeologisk utgraving (der eksempelvis å skrive blogg er eksamen og er knyttet til allmennrettet formidling).

ARK-3010 er frittstående, så det er ikke noen krav om at studentene må ha tatt ARK-1018 og/eller ARK-1021. På 3010 er nivået høyere enn på BA; med mer selvstendige arbeidsoppgaver og også mer omfattende krav med henblikk på mappeinnlevering.

Utvikling av evalueringsskjemaet (som i kjerne bygger på skjema brukt på ARK-1018) er gjennomgått med studentene på 3010 før dette ble sendt ut til besvarelse.

Seks studenter deltok på emnet H-2021: fem programstudenter på MA arkeologi samt en student med MA i historie som tok emnet som videreutdanning i kombinasjon med full jobb. Tre av studentene besvarte evalueringen (svarene skilt i ulike farger).

Spørsmål 1:

Læringsutbytte for ARK-3010 er beskrevet på følgende måte:

Etter bestått eksamen skal studenten ha oppnådd følgende læringsresultat:

Kunnskap og forståelse:

Studenten skal ha:

- inngående kunnskap om sjangerkrav knyttet til et bredt spekter av plattformer for populær, allmenrettet formidling
- solid kunnskap om hvordan ulike målgrupper for populær faglig formidling spiller inn på valg av strategier

Ferdigheter:

Studenten skal kunne:

- formidle komplekse forskningstema til et allment publikum via ulike plattformer

Kompetanse

- «oversette» komplekse vitenskapelige problemstillinger på en tydelig måte til allmennheten

- beherske populær formidling

Mener du at du har oppnådd dette læringsutbyttet?

Innføring i hvordan målgruppe innvirker på strategier ble spesielt innført ved at det samme temaet; kokegrøper, ble presentert på forskjellige måter i pensum for å sette lys på at målgruppen endret hvordan formidlingen skjedde. Dette ga i alle fall undertegnede en bedre forståelse av hvordan populærformidling kan foregå rent praktisk. Eksempler er konge.

Fagets gjennomføring har hatt fokus på ett større formidlingsprosjekt som har vært gjennomført på én måte, og dermed har studentene ikke brukt ulike plattformer for å formidle på. Likevel har studentene fått kjennskap og innblikk i hvordan ulike typer populær formidling kan se ut gjennom pensum med eksempler fra kokegrøper. Studentene har også fått innblikk i at valg av målgruppe påvirker valg av formidlingsplattform og tilpasning av innhold gjennom eksempler fra kokegrøpene.

Når det kommer til ferdigheter, føler ikke undertegnede at solid kunnskap om sjangerkrav til plattformer er oppfylt. Dette kan være grunnet for få seminarer eller manglende innhold i pensum, eventuelt at undertegnede har misset på å få med seg dette under pensumlesingen. Likevel, mappeoppgaven har gitt dybdekunnskap i én type sjanger som var relevant for formidlingsopplegget.

Jeg mener jeg har skjønnet kompleksiteten mellom formidlingsbehov av forskningstema og allment publikum.

På en måte. Jeg føler jeg har fått et større innblikk. Ettersom det var få av oss som fikk «fremført» det vi hadde jobbet med, for vårt tenkte publikum, er det vanskelig å si om man har truffet rett på målgruppe, sjanger, plattform osv. Det er heller ikke gitt at det man har forberedt, treffer på en tydelig måte til et allment publikum.

Spørsmål 2:

Er det noen av kulepunktene som du mener du fikk et særlig godt innblikk i? Og hvorfor?

Ferdigheter ble definitivt oppnådd under gjennomføringen av prosjektet, men ikke på ulike plattformer. Det er likevel oppnådd en viktig erfaring og en ny ferdighet gjennom å ta emnet. Det største utbyttet har vært innen kompetansedelen innen populærfaglig formidling ved å jobbe godt med eget formidlingsopplegg som kan brukes til fremtidige prosjekter. Erfaringene med å få oversatt faglig innhold til noe enkelt og de utfordringene det innebærer er viktig kunnskap videre. Undertegnede vil si at jeg behersker populær faglig formidling, men det er alltid rom for forbedring og ny lærdom innen dette.

Svar: Kunnskap og forståelse. Pga pensum og gode seminar.

Kulepunkt 2 under «Kunnskap og forståelse». Jeg måtte jobbe mye med å finne den rette målgruppen, og hvordan jeg kunne formidle mitt tema på en forståelig og interessant måte, til et interessert publikum. Dette la premisset for valg av strategi.

Spørsmål 3:

Er det noen av kulepunktene som du mener du fikk for lite innblikk i? Og hvorfor?

Som nevnt manglet det kanskje dette med ulike plattformer annet enn at dette ble vist gjennom eksempler i pensumet. Men det er noe annet å fysisk jobbe med dette selv, da man oppnår en helt annen dybdeforståelse fordi man må aktivt bruke pensum mer eller koble pensum med en fysisk oppgave. Dette kunne vært løst med at den andre oppgaven var å formidle prosjektet på en annen måte, men dette ville kunne ført til dårligere fokus og gjennomføring på «hovedprosjektet».

Ferdighet. Kursen er for kort og for komprimert til å kunne si at jeg nå behersker populær formidling i forbindelse med «oversettelse» av komplekse vitenskapelige problemstillinger. Jeg har derimot innblikk i hvordan det fungerer.

Alle kulepunktene under «Ferdigheter» og «Kompetanse» (se svaret på spørsmål 1).

Spørsmål 4:

Felles undervisning på emnet har bestått av tre dobbeltimer fra campus Tromsø samt ei intensiv uke ved Lofotr vikingmuseum.

Begge undervisningsrekkene har blitt gjennomført hybrid.

Har denne undervisningsformen fungert for deg? Er det noen du vil fremheve som positivt? Eller negativt?

Hybrid undervisning er veldig positivt da det åpner opp for at flere kan delta. Det eneste undertegnede kan pirke på er at det kanskje var litt få seminarer, og kanskje litt lite informasjon til hva man skulle jobbe med på egenhånd frem til oppholdet i Lofoten. Det er ikke alltid lett å forstå hva som forventes og hva man burde gjøre når man er student, selv ikke som masterelev som skal prøve noe helt annet enn et «vanlig» emne hvor man vet hva som forventes i oppgaver og i gjennomføring. Undertegnede kunne tenkt seg flere seminarer ala «masterseminarer» hvor man jobbet underveis, leverte inn og fikk tilbakemelding før oppholdet i Lofoten hvor dette var svært hjelpsomt.

Oppholdet i Lofoten var det som virkelig fikk fart på forståelsen av emnet, ga inspirasjon og idéer til gjennomføring på andre måter enn den valgte plattformen.

Positivt, mtp at valgmuligheten til både distanse- og fysisk undervisning er tilstedes. Det minsker stressnivå for ev. frafall ved sykdom og andre bakomliggende årsaker.

Det har fungert greit. Litt vanskelig å vite hva som ble forventet av de som hadde digitalundervisning, i løpet av Lofotuka, fra dag til dag. De var ganske overlatt til seg selv. Heldigvis gikk det bra, og alle ble inkludert gjennom hele emnet. Synes det var fint med en hybridløsning.

Spørsmål 5:

I tillegg til felles undervisning, har deres prosjekter som skal inn i mappe til eksamen blitt kommentert fra Gørill samt Elin og Marion fra Lofotr og medstudenter.

Hva er dine erfaringer med dette? Har det fungert godt eller dårlig? Hva kan eventuelt endres?

Tilbakemeldinger er alltid viktige slik at man ikke kjører seg fast i en blindvei fordi andre kan se løsninger og muligheter en selv ikke har tenkt over. Det har vært svært hjelpsomt å få kommentarer og idéer fra de ansatte som har masse erfaring med å formidle til et bredt spekter av folk.

Det eneste som kanskje kunne ha vært bedre var tilbakemelding etter første presentasjon på hva som var bra og hva som var viktig å forbedre, tenke på eller annet relevant av tips. Nå var dette første gjennomkjøring «generalprøve» kan man vel si så dette var nytt for alle.

Det store spriket i hvor langt folk var kommet på sine individuelle prosjekter gjorde det noen ganger litt vanskelig å gi gode tilbakemeldinger fordi det ikke var noe fysisk å kommentere eller gi tips på.

Det har vært ei positiv opplevelse.

Dette har fungert godt. Fint med tilbakemeldinger.

Spørsmål 6:

Det er også gitt individuelle tilbakemeldinger på prosjektene, primært fra Gørill.

Har dette fungert tilfredsstillende?

Er det noe som må endres?

Har du noen tanker om hvor mange ganger det er nødvendig å ha slike tilbakemeldinger?

Har dette fungert tilfredsstillende? JA

Er det noe som må endres? Njaa, not really

Har du noen tanker om hvor mange ganger det er nødvendig å ha slike tilbakemeldinger? 1-2 ganger har fungert veldig bra :)

Har dette fungert tilfredsstillende? Ja

Er det noe som må endres? Se nestkommende svar.

Har du noen tanker om hvor mange ganger det er nødvendig å ha slike tilbakemeldinger? Minst tre individuelle tilbakemeldinger mellom endt praksisuke i Lofoten og utlevering av skriftlig eksamen.

Det er bedre med én veiledning for mye, enn én for lite. Tenker i utgangspunktet at to veiledninger kunne ha stått på planen. Hadde inntrykk av at Gørill hadde det ganske travelt denne gangen, så det ble ikke naturlig å spørre om nye veiledninger, for alle.

Spørsmål 7:

Dette er første gjennomkjøring av et litt komplisert satt opp emne i forhold til logistikk, undervisning, deres sentrale formidlingsprosjekt og mappeinnlevering.

Skriv gjerne ned frie kommentarer som ikke er dekket av spørsmål 1-6.

Konstruktive kommentarer fra dere er den beste måten å endre undervisningen på 😊

Ordet er fritt!

Gørill, du lager alltid så supre fag som man får bruk for senere! Ut av det vi har lært gjennom bachelorstudiet her på UiT, husker jeg alltid så masse fra dem som jeg kan bruke i andre fag og som har gitt meg innblikk i hvordan arbeidslivet faktisk er. I tillegg så lærer man om ting man aldri har tenkt over er viktig å tenke over, refleksjon! Dette var et helt supert fag som jeg tror er veldig viktig å få med seg, spesielt siden det er så viktig å dele forskning med allmennheten. Om vi studenter vet hvordan vi skal gå frem med dette, fører det kanskje til bedre kunnskap i samfunnet. Hurra!

Oppholdet i Lofoten har superspennende og et minne for livet. Det eneste jeg kanskje savnet var noen litt klarere rammer, men disse kom jo litt senere på mail om hva vi skulle gjøre i den siste oppgaven 😊 Jeg tror dette faget hadde blitt enda bedre om det hadde vært litt mer jobbing med prosjektene i forkant av Lofoten da flere sa at de ikke visste hva de skulle gjøre eller ikke hadde kommet så langt at de hadde bestemt seg for hva de skulle gjøre og at de dermed ikke hadde noe utbytte av å være i Lofoten med dette er jo bare hva jeg hørte bli nevnt rundt middagsbordet.

Til slutt, veldig bra initiativ til nytt og spennende emne som man faktisk får bruk for. Jeg har allerede fått forespørsel om å bruke mitt formidlingsopplegg i andre sammenhenger og har planer om det. Dette faget har knekt «formidlingsskrekken» ut mot et publikum.

Gørill er råflink til å engasjere seg, både i studentene og i fremvisning av opplegget sitt. Det gir godt grunnlag for læring.

Det hadde vært fint å vært forberedt på at vi burde ha hatt sertifikat på dette emnet. Ikke alle føler seg like komfortable med å kjøre til Lofoten. - Synes emnet var interessant og passe langt. - Synes også eksamensbesvarelsen (nå som den har blitt tydeligere), er fin. - Karaktergivende eksamen «bestått/ikke bestått» passer fint til dette emnet. - Mener det bør være mulig å ta kontinuasjonseksamen i emnet (Levere mappa inn på nytt dersom man får «ikke bestått»). - Vi ble godt tatt imot på Lofotr. Hyggelig å bli bedt på sodd og mjød. - Det var fint å ikke ha et kjempestort pensum å lese gjennom, men heller et mindre «spisset» utvalg.

ARK-3010: Populær faglig formidling

Emneevaluering H-2021 - undervisere

Bakgrunn for emnet

Arkeologi som disiplin fag har gått gjennom store endringer på BA-nivå de siste årene. En rekke emner er karakterisert av å være i hovedsak lærersentrerte, med forelesninger i sentrum – slik en må ha i et disiplin fag.

Andre emner er knyttet tettere opp mot studentaktive læringsformer og simulering av arbeidsformer man finner i arvtakerfeltet. Sistnevnte er særlig dratt frem av Johan E. Arntzen med hovedansvar for ARK-1021: Arkeologisk utgraving. Her får studentene grunnleggende kunnskap om utgravingsteknikker knyttet opp mot et forskningsprosjekt. De siste årene har Arntzen og Nilsen vært «parhester» ved å ha lagt 1021 til felles forskningsprosjekt i Skibotn og slik utnyttet studentenes opplæringsbehov knyttet til deres måloppnåelse av læringsutbytte på emner

1021 er også knyttet til andre emner, der studenter får jobbe videre med et materiale de har gravd, tilveieskaffet eller kjent med. Dette er særlig fremtredende ved ARK-1016: Fra utgraving til museum, der funn gjort ved 1021 blir katalogisert og behandlet og ARK-1015: Innføring i laborativ arkeologi og jordkjemisk analyse.

Arntzens utvikling av disse emnene, som henger tett sammen og er studentaktive, er særlig relevant sett opp mot studenters mulighet for jobb innenfor feltarkeologi.

Studentene er like fullt også relevante for et bredere arbeidsliv. Her ligger både generiske kunnskaper, men også fagspesifikke sentralt.

På BA er dette «andre feltet», ARK-3010, koblet til emner knyttet til som eksempelvis ARK-1018: Museumspraksis, ARK-2015: Kulturminnevern og ARK-2023: Museum. Samtlige av disse emnene er studentaktive og arbeidslivsrelevante.

Erfaringene med å koble Lofotr vikingmuseum/Museum nord tett inn i emneutvikling og gjennomføring på ARK-1018, ble derfor som modell videreført i ARK-3010: museet har derfor, som også en stor reiselivsdestinasjon i Nord-Norge, vært sentral i utvikling av emne, gjennomføring og evaluering av studentenes arbeid.

Undervisning

Emnet ble gjennomført hybrid. All undervisning, både ved campus Tromsø og intensiv uke i Lofoten, kunne følges enten fysisk eller via Teams.

Undervisningen startet med tre dobbelttimer med utgangspunkt campus Tromsø, men og digitalt tilgjengelig. Her var fokus på pensum, ulike eksempler og også studentenes fremlegg av en rå skisse til sitt populære formidlingsprosjekt. På sistnevnte var ansatte ved Lofotr med på gjennomgang for kommentarer via Teams. Dette ser ut fra, både som undervisere og studenter basert på tilbakemeldinger, å ha fungert godt.

Resten av undervisningen ble gjennomført gjennom ei intensiv uke ved Lofotr vikingmuseum. Her fikk studentene ei utfordring om å sette opp en timeplan om behov for hjelp av undervisere for tilbakemeldinger etc.

Etter avklaringer, ble det like fullt satt opp en klar timeplan. Fore studenter fulgte emnet fysisk og to digitalt. De fysiske fikk gjennom ekskursjoner eksempler på svært ulike formidlingsformer, via Lofotr, men også tilrettelagte kulturminner – både fysiske i landskap og mulig oppsøkbart via Askeladden eller kulturminneso.no.

De som var fysisk til stede i Lofoten, måtte også formidle erfaringer med dette via samlinger via Teams på kvelden til studentene som deltok digitalt.

Studentenes produkter

Det er ekstremt spennende å se studenters ønske om å formidle noe de brenner for til å formidle bredt. Som masterstudenter (eller ferdig utdannende som videreutdanning), har mange diskusjoner vært knyttet til det å bli trygg i egen fagkunnskap, og være «tøffere» når man formidler populært. Da må man være skarp, men like fullt har en ryggdekning.

Etter mange diskusjoner endte en student med et foredrag, to med kronikker, en med en utstilling ved AHR og to med undervisningsopplegg for grunnskoleelever.

Det viktige er nødvendigvis ikke om at kronikkene blir trykt – det handler om å treffe noen debatter. Her er det bare å eventuelt vente til tema kommer opp i debatt.

Det er like fullt å merke seg at undervisningsopplegg elever/museumsprosjekt har en god mulighet for å bli gjennomført på sikt. Foredraget til en av studentene traff også digitale spillutviklere som hadde besøk ved Lofotr. Her ble student og komersiell utvikler koblet sammen, og da er det en mulighet for student å følge opp.

Kommentar til studentenes tilbakemeldinger

Studentene virker jevnt over svært fornøyd med emnet.

Emnet ble gjennomført hybrid. Dette er først og fremst utfordrende knyttet til den intensive undervisningsuka i Lofoten. Det har blitt klart kommunisert at de som valgte å følge denne uka digitalt ikke kunne påregne samme undervisningsmengde med foreleser, men måtte arbeide med selvstendig på egen hånd. Det ble også sterkt oppfordret at studenter som jobbet med beslektede formindlingstyper (som kronikker eller undervisningsopplegg) også jobbet sammen i par på egen hånd. Dette ser det ut til at de i liten grad har gjort.

Emnet er studentaktivt, og det ble også påpekt klart på starten av intensivuka at det var studentene selv som måtte foreslå en timeplan for oppfølging ut fra de behov de hadde i forbindelse med det caset de skulle løse.

Også her – selv om dette ansvaret ble klart kommunisert, ser en av tilbakemeldingene at studentene ser ut til å «savne» opplegg der det er underviseren som skal fasilitere oppgaver studentene har fått beskjed om å løse. Dette kan henge sammen med at mange studenter faktisk ikke er så vant med å arbeide studentaktivt.

Som underviser ser jeg ikke grunn til å endre disse aspektene vesentlig, da det vil kunne føre til at det blir vanskelig å følge emnet digitalt.

Tilbakemeldingene understreker imidlertid at det er viktig fra underviserside å ytterligere understreke de forventningene som stilles til dem i løpet av emnet. Dette gjelder også planlegging og fremdrift i legget mellom campusundervisning med ukentlige seminarer og intensivuke.

Av tilbakemeldingene fremkommer det også at studentene kunne ønske seg en bredere inngang til ulike populære formidlingsformer. Her må det anføres at studentene jobber særlig med ett hovedarbeid, som denne gangen var kronikker, foredrag, undervisningsopplegg for skoleelever og utstilling.

Gjennom å ha vært involvert i utviklingen og gitt tilbakemelding på andres formidling, har studentene faktisk fått innblikk i en større bredde av formidlingsformer enn det de reflekterer over i evalueringen. De som deltok på intensivuka i Lofoten ble også kjent med formidling av in situ kulturminner, utstillinger, film og reenactment/blot.

Samlet sett er dette et svært bredt spekter og læringsutbytte er dermed klart oppfylt. Men som nevnt ovenfor – også her ser det ut til at det er et særlig behov for å påpeke disse aspektene enda tydeligere til studentene.

Hva må endres

Som nevnt er det en tydeligere utvikling av emner over tid. Og et behov for mer studentaktivt og arbeidslivsrelevant, og på MA. Opprinnelig emnebeskrivelse (vedlegg 1) ble derfor svært bredt skrevet.

Etter første gangs gjennomføring med seks studenter, som på MA arkeologi er et godt antall – også med en student som tik dette emnet som etterutdanning» - var det klart at det var behov for klargjøring av eksamensform og hva som skulle vektlegges i arbeidet. Derfor ble det sendt inn til programstyret en oppdatert versjon av emnet som særlig ga en tydeligere beskrivelse av mappe til eksamen.

Det ble også tatt ned arbeidskrav fra to til en muntlig fremlegg av prosjektet. Første fremlegg på det som var campussamling Tromsø (hybrid mulighet), må beholdes. To plenumsfreglegg blir for mye som arbeidskrav, rett og slett fordi arbeidet i intensivuke har så mang oppdateringer. Og hovedarbeid vedlegg 2 er det sentrale.

VEDLEGG 1: Emnebeskrivelse slik ved første gangs gjennomføring H 2021

HSL-fak, UiT Norges arktiske universitet, 8.2.2017	MAL FOR EMNEBESKRIVELSER, HSL-FAKULTETET Forklaring til hvert punkt står i oversikt under her. Malen er basert på krav til emner i UiTs kvalitetssystem.
Navn	Bokmål: Populær faglig formidling Nynorsk: Populær faglig formidling English: Popular dissemination of science
Emnekode og emnenivå	ARK-3010
Emnetype	Emnet er et valgfritt fordypningsemne for studenter på masterprogrammet i arkeologi. Emnet passer også som valgemne på masternivå i humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag som eksempelvis historie, kunsthistorie, samfunnsplanlegging og kulturforståelse, statsvitenskap og medie- og dokumentasjonsvitenskap. Emnet kan tas som enkeltemne.
Omfang	10 stp
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	
Faglig innhold Innholdet skal være kort og klart. Minimum 50 ord, maks. 300 ord.	Arbeidsliv og det allmenne samfunn er arenaer som etterspør populær formidling av forskningsbasert kunnskap. Slik formidling må bygge på vitenskap, men samtidig må det som formidles bli allment forstått. For å lykkes, må den som formidler populært ha forståelse for bruk av språklige og visuelle virkemidler og kunnskap om målgrupper og formidlingsplattformer. Emnet vil ha et særlig fokus på disse fire faktorene og samspillet mellom dem. På emnet vil studentene utforske disse faktorene gjennom å utarbeide ulike populære formidlingsopplegg knyttet til et konkret vitenskapelig tema/aktuell forskning. Dette temaet kan være relatert til egen masteroppgave eller defineres i samarbeid med emneansvarlig. Temaet skal formidles til en tenkt målgruppe via plattformer som eksempelvis tradisjonelle avisinnlegg, foredrag og guidinger eller liknende. Det legges også vekt på bruk av digitale kanaler som eksempelvis blogg, Instagram, Facebook eller TikTok (se Eksamen for nærmere beskrivelse).
Læringsutbytte Her er det viktig å huske på den «røde tråd»: Utbytte må henge sammen samt henge sammen med undervisningsform og arbeidskrav/eksamen. Læringsutbytte må utformes slik at det kan etterprøves Det er også viktig å tenke gjennom utbytte i forhold til antall studiepoeng - det må være reelt og ikke	Etter bestått eksamen skal studenten ha oppnådd følgende læringsresultat: Kunnskap og forståelse: <i>Studenten skal ha:</i> <ul style="list-style-type: none">• inngående kunnskap om sjangerkrav knyttet til et bredt spekter av plattformer for populær, allmenrettet formidling• solid kunnskap om hvordan ulike målgrupper for populær faglig formidling spiller inn på valg av strategier Ferdigheter: <i>Studenten skal kunne:</i>

<p>for ambisiøst.</p> <p>Beskrivelse av kompetanse er ikke nødvendig på emner på 10 studiepoeng</p>	<ul style="list-style-type: none"> formidle komplekse forskningstema til et allment publikum via ulike plattformer <p>Kompetanse</p> <ul style="list-style-type: none"> «oversette» komplekse vitenskapelige problemstillinger på en tydelig måte til allmennheten beherske populær formidling
<p>Relevans i studieprogram</p>	
<p>Undervisnings- og arbeidsform</p> <p>Undervisningsform, -omfang og –frekvens beskrives. Informasjon om omlag antall timer.</p>	<p>Undervisningen består av totalt 12 dobbelttimer samt veiledning.</p> <p>Det vil legges vekt på studentaktive læringsformer. Dette innebærer at oppmøte på undervisning er høyst anbefalt.</p> <p>Emnet vil starte med innledende avklaring av hvilken faglig problemstilling det skal tas utgangspunkt i:</p> <ul style="list-style-type: none"> Om deltakerne på emnet tar utgangspunkt i egen masteroppgave, kan det leveres individuell besvarelse. Det er også mulig å levere felles besvarelse for inntil tre studenter i gruppe. Her vil emneansvarlig bistå med avklaring av tema og eventuell kontakt med arbeidsliv for å finne en arena for gjennomføring av konkret formidling <p>Plenumssamlinger og gruppearbeid kan også gjennomføres digitalt etter nærmere avtale med emneansvarlig.</p>
<p>Praksis</p>	
<p>Kvalitetssikring av emnet</p>	<p>Alle emner evalueres en gang i løpet av programperioden. Programstyret avgjør hvilke emner som skal evalueres av studenter og lærer per år.</p>
<p>Arbeidskrav</p> <p>Husk det må være klart hva vi krever av studenten og det må være gjennomførbart. Husk omfang</p>	<p>Arbeidskrav:</p> <p>For å kunne framstille seg til eksamen må studentene ha presentert sitt valgte tema i plenum minimum to ganger (se Eksamen for nærmere beskrivelse av arbeidets art). Dette kan også gjennomføres digitalt etter nærmere avtale med emneansvarlig.</p>
<p>Eksamen og vurdering</p> <p>Se over</p> <p>Klar informasjon om eksamensform(er). Antall timer/dager/uker må oppgis.</p> <p>Ved skriftlige oppgaver oppgis krav om antall ord. Om ønskelig: opplys om linjeavstand (standard: 1 ½).</p> <p>Bokstavkarakterer eller Bestått/ikke bestått</p>	<p>Eksamen:</p> <p>Karaktergivende eksamen er en mappevurdering. Uavhengig av om mappe leveres individuelt eller som gruppe, skal mappa introduseres av en tekst på ca. 400 ord som et sammendrag/abstract/veiviser til hva denne består av. Her skal den faglige problemstillingen (tema) som er valgt til populær formidling kort beskrives. I tillegg skal det gis en kort begrunnelse for valg av formidlingsplattform sett i relasjon til faglig problem/innretning/målgruppe.</p> <p>Eksamen kan leveres som individuell besvarelse om studenten tar utgangspunkt i egen masteroppgave. Mappa må bestå av minimum to arbeider ved individuell besvarelse, som også skal presenteres muntlig jamfør arbeidskrav:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ett av arbeidene må bestå av en sammenhengende tekst på maksimum 7000 tegn (inkl. mellomrom; dette tilsvarer omfanget flere dagsaviser kan motta som kronikk). Teksten skal inneholde bilder der rett bruk er avklart (jamfør opphavsrett). Det andre arbeidet skal være knyttet til bruk av en digital eller muntlig formidlingsplattform. Velges en muntlig formidling (min. 10 minutter) må denne filmes. Denne kan spilles inn på

	<p>nytt etter første presentasjon med innarbeiding av kommentarer. Videoen legges i mappa som en fil eller lenke.</p> <p>Eksamen kan også leveres som gruppemappe med opptil tre deltakere som formidler samme tema. Det stilles samme krav som i individuell mappe, men gruppemappa må inneholde minimum tre arbeider. Etter avklaring med emneansvarlig, avtales det om det tredje arbeidet blir knyttet til 1. eller 2. ovenfor.</p> <p>Mappa vurderes som «bestått» eller «ikke bestått».</p>
Kontinuasjoneksamen	<p>Kontinuasjoneksamen:</p> <p>Det er ikke anledning til å ta kontinuasjonseksamen i emnet.</p>
Pensum	
Undervisnings- og eksamensspråk	<p>Undervisningsspråket er norsk. Eksamensspråk er norsk, svensk eller dansk. Søknad om å få skrive besvarelsen på engelsk og/eller få engelsk oppgavetekst rettes til instituttet.</p>

VEDLEGG 2: Emnebeskrivelse sendt programstyret med oppdateringer basert på første gangs gjennomføring H 2021

HSL-fak, UiT Norges arktiske universitet, 8.2.2017	MAL FOR EMNEBESKRIVELSER, HSL-FAKULTETET Forklaring til hvert punkt står i oversikt under her. Malen er basert på krav til emner i UiTs kvalitetssystem.
Navn	Bokmål: Populær faglig formidling Nynorsk: Populær faglig formidling English: Popular dissemination of science
Emnekode og emnenivå	ARK-3010
Emnetype	Emnet er et valgfritt fordypningsemne for studenter på masterprogrammet i arkeologi. Emnet passer også som valgemne på masternivå i humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag som eksempelvis historie, kunsthistorie, samfunnsplanlegging og kulturforståelse, statsvitenskap og medie- og dokumentasjonsvitenskap. Emnet kan tas som enkeltemne.
Omfang	10 stp
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	
Faglig innhold Innholdet skal være kort og klart. Minimum 50 ord, maks. 300 ord.	Arbeidsliv og det allmenne samfunn er arenaer som etterspør populær formidling av forskningsbasert kunnskap. Slik formidling må bygge på vitenskap, men samtidig må det som formidles bli allment forstått. For å lykkes, må den som formidler populært ha forståelse for bruk av virkemidler og kunnskap om målgrupper og formidlingsplattformer. Emnet vil ha et særlig fokus på disse faktorene og samspillet mellom dem. På emnet vil studentene utforske disse faktorene gjennom å utarbeide ulike populære formidlingsopplegg knyttet til et konkret vitenskapelig tema/aktuell forskning. Dette temaet kan være relatert til egen masteroppgave eller defineres i samarbeid med emneansvarlig. Temaet skal formidles til en tenkt målgruppe gjennom for eksempel foredrag, kronikker, undervisningsopplegg, guidinger eller sosiale medier (se Eksamen for nærmere beskrivelse).
Læringsutbytte Her er det viktig å huske på den «røde tråd»: Utbytte må henge sammen samt henge sammen med undervisningsform og arbeidskrav/eksamen. Læringsutbytte må utformes slik at det kan etterprøves Det er også viktig å tenke gjennom utbytte i forhold til antall studiepoeng - det må være reelt og ikke	Etter bestått eksamen skal studenten ha oppnådd følgende læringsresultat: Kunnskap og forståelse: <i>Studenten skal ha:</i> <ul style="list-style-type: none"> • inngående kunnskap om sjangerkrav knyttet til populær, allmenrettet formidling • solid kunnskap om hvordan ulike målgrupper for populær faglig formidling spiller inn på valg av strategier Ferdigheter: <i>Studenten skal kunne:</i>

for ambisiøst. Beskrivelse av kompetanse er ikke nødvendig på emner på 10 studiepoeng	<ul style="list-style-type: none"> formidle komplekse forskningstema til et allment publikum <p>Kompetanse</p> <ul style="list-style-type: none"> «oversette» komplekse vitenskapelige problemstillinger på en tydelig måte til allmennheten beherske populær formidling
Relevans i studieprogram	
Undervisnings- og arbeidsform Undervisningsform, -omfang og -frekvens beskrives. Informasjon om omlag antall timer.	<p>Undervisningen består av totalt 12 dobbelttimer samt veiledning.</p> <p>Det vil legges vekt på studentaktive læringsformer. Dette innebærer at oppmøte på undervisning er høyst anbefalt.</p> <p>Plenumssamlinger og gruppearbeid kan også gjennomføres digitalt etter nærmere avtale med emneansvarlig.</p>
Praksis	
Kvalitetssikring av emnet	Alle emner evalueres en gang i løpet av programperioden. Programstyret avgjør hvilke emner som skal evalueres av studenter og lærer per år.
Arbeidskrav Husk det må være klart hva vi krever av studenten og det må være gjennomførbart. Husk omfang	Arbeidskrav: For å kunne framstille seg til eksamen må studentene ha presentert sitt valgte tema i plenum en gang. Dette kan også gjennomføres digitalt etter nærmere avtale med emneansvarlig.
Eksamen og vurdering Se over Klar informasjon om eksamensform(er). Antall timer/dager/uker må oppgis. Ved skriftlige oppgaver oppgis krav om antall ord. Om ønskelig: opplys om linjeavstand (standard: 1 ½). Bokstavkarakterer eller Bestått/ikke bestått	<p>Eksamen:</p> <p>Karaktergivende eksamen er en mappevurdering. Mappen skal bestå av følgende tre arbeider:</p> <p><u>1. Innledning</u> på ca. 400 ord/ca. 2000 tegn. Denne teksten skal være et sammendrag/abstract/veiviser til hva mappen består av. Her skal den faglige problemstillingen (tema) som er valgt til populær formidling kort beskrives. I tillegg skal det gis en kort begrunnelse for valg av formidlingsplattform sett i relasjon til faglig problem/innretning/målgruppe.</p> <p><u>2. Hovedarbeid</u> populært faglig formidlingsprosjekt. Dette kan for eksempel bestå av en kronikk på ca 7000 tegn/ca 1 400 ord (dette tilsvarer omfanget flere dagsaviser kan motta som kronikk, men må sjekkes opp den avis som tenkes som mottaker). Dette kan også være utviklingen av et undervisningsopplegg for grunnskole eller museum, guiding eller foredrag. Velges muntlig fremstillingsform, skal dette filmes og filmen benyttes som hovedarbeid formidling. Velges sosiale medier, legges lenke til arbeidet ved. Inneholder formidlingen eksempelvis bilder, må rett til bruk av disse være avklart.</p> <p><u>3. Refleksjon</u> over eget faglig formidlingsprosjekt. Her anvendes erfaringer med utarbeidelse av hovedarbeid formidling samt pensum til å gi en refleksjon over hva som er konkret lært i eget prosjekt samt plassere dette inn i et videre kommunikasjons/formidlingsmessig landskap. Omfang på teksten skal være ca 7000 tegn/ca 1 400 ord.</p> <p>Mappa vurderes som «bestått» eller «ikke bestått».</p>
Kontinuasjoneksamen	Kontinuasjoneksamen: Det er ikke anledning til å ta kontinuasjonseksamen i emnet.
Pensum	

Undervisnings- og eksamensspråk	Undervisningsspråket er norsk. Eksamensspråk er norsk, svensk eller dansk. Søknad om å få skrive besvarelsen på engelsk og/eller få engelsk oppgavetekst rettes til instituttet.
--	--